

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus PATARIMO DOVANA	2
TVIRTUMO DOVANA	2
ŽINOJIMO DOVANA	3
MALDINGUMO DOVANA	4
DIEVO BAIMĖS DOVANA	5

Homilijos

DOSNUS SĖJĖJAS / 15 eilinis sekmadienis (A)	6
DERLIUS AMŽINAJAI KARALYSTEI / 16 eilinis sekmadienis (A)	7
TIKRASIS LOBIS / 17 eilinis sekmadienis (A)	8
MEILĖS IR UŽUOJAUTOS BADAS / 18 eilinis sekmadienis (A)	9

Dokumentai

Katalikiškojo auklėjimo kongregacija MOKYTI TARPKULTŪRINIO DIALOGO KATALIKIŠKOJOJE MOKYKLOJE Darniai gyventi meilės civilizacijos labui	10
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Ekumeninė šventė „Šeima – gyvybės lopšys“	27
Maldinga eisena „Už gyvybę“	28
Paminėta Dievo tarnaitė Barbora Žagarietė	28
Atidaryta paroda šv. Jonui Pauliui II atminti	29
Paminėtas vyskupo Vincento Brizgio atminimas	30
Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas	32
Marijos Apsilankymo atlaiduose – apaštališkasis nuncijus	33
Pradėtas švęsti Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčios 500 metų jubiliejus	34
Su kardinolu A. J. Bačkiu aptartos šeimų problemos ir lūkesčiai	34
Konferencija Jėzaus draugijos 200 metų atkūrimo sukakčiai paminėti	35
Paminėti kryžių naikinimo įvykiai	36
Maldos vakaras „Išdrįsk tikėti“	36
Alytaus dekanato šeimų šventė	37

Bažnyčia pasaulyje

Pranciškus Šventojoje Žemėje	39
------------------------------	----

Popiežius Pranciškus

Patarimo dovana

2014 m. gegužės 7 d.

Girdėjome skaitinį iš Psalmių knygos: „Kadangi Viešpats mane moko [kituose vertimuose: „pataria“, – *red. past.*], jį šlovinsiu; net naktį mano širdis tai primena“ (plg. *Ps* 16, 7). Tai dar viena Šventosios Dvasios dovana – patarimo dovana. Žinome, kaip svarbu sudėtingiausiais momentais turėti galimybę pasitikėti išmintingų ir mus mylinčių žmonių patarimu. Per šią patarimo dovaną pats Dievas savo Dvasia apšviečia mūsų širdį, padėdamas suprasti, kaip teisingai kalbėti, kaip elgtis, kuriuo keliu eiti. Kaip ši malonė veikia mumyse?

Kai priimame Šventąją Dvasią ir leidžiame jai apsigyventi mūsų širdyse, ji tuoj pat padaro mus jautrius jos balsui, nukreipia pagal Dievo širdį mūsų mintis, jausmus ir ketinimus. Tuo pat metu ji mus ragina vis labiau kreipti vidinį žvilgsnį į Jėzų, kad jis mums būtų mūsų veikimo ir santykio su Dievu Tėvu ir su broliais pavyzdys. Patarimas yra Šventosios Dvasios dovana, kuri *įgalina mūsų sąžinę daryti konkrečius pasirinkimus bendrystėje su Dievu* pagal Jėzaus ir jo Evangelijos logiką. Šitaip Dvasia mus vidujai ugdo, ugdo pozityviai, ugdo bendruomenėse, padeda saugotis egoizmo žabangų ir šališko požiūrio į dalykus. Dvasia padeda mums augti ir gyventi bendruomenėje. Esminė sąlyga šiai dovanai išsaugoti yra malda. Vis grįžtame prie tos pačios temos: maldos! Tačiau malda yra labai svarbi. Melstis maldomis, kurias visi mokame nuo vaikystės, tačiau taip pat ir savais žodžiais. Prašyti Viešpatį: „Viešpatie, padėk man, patark, ką turiu dabar daryti?“ Malda mes padarome vietos, kad ateitų Dvasia ir padėtų šiuo momentu, mums patartų, ką mes visi turime daryti. Malda! Nepamirškime maldos. Niekada! Niekas nepastebi, kai meldžiamės autobuse, kelyje: meldžiamės širdies tyloje. Išnaudokime šiuos momentus maldai meldami, kad Dvasia mums duotų patarimo dovaną.

Būdami artimame ryšyje su Dievu, klausydami jo Žodžio mes po truputį atidedame į šalį savo asmeninę logiką, kuri labai dažnai būna padiktuota mūsų uždaramo, išankstinių nuostatų bei ambicijų, ir vietoje to mokomės klausyti Viešpaties: ko Tu nori? Kokia Tavo valia? Kas Tau patinka? Taip mumyse bręsta *gili darna* Dvasioje, tarsi prigimtinė vienybė, ir mes patiriame, kokie teisingi Jėzaus žodžiai Mato evangelijoje: „Nesirūpinkite, kaip arba ką kalbėsitė, nes tą valandą jums bus duota, ką jūs turite sakyti. Tada jau nebe jūs kalbėsitė, o jūsų Tėvo Dvasia kalbės jūsų lūpomis“ (*Mt* 10, 19–20). Pati Šventoji Dvasia mums pataria, bet mes turime už-

leisti vietą jai, kad ji galėtų mums patarti. O tai reiškia melstis, kad ji ateitų ir visada mums padėtų.

Kaip visos kitos Dvasios dovanos, taip ir patarimo dovana yra turtas, skirtas *visai krikščionių bendruomenei*. Viešpats kalba mums ne vien širdies intymume; jis iš tikro taip kalba, bet ne vien ten; jis taip pat byloja mums per brolių balsą bei liudijimą. Iš tikrųjų didžiulė dovana yra tai, kad ypač sudėtingiausiais ir svarbiausiais gyvenimo etapais galime sutikti tikėjimo vyrų ir moterų, padedančių mums įnešti šviesos į širdis ir atpažinti Viešpaties valią!

Atsimenu kartą Luchano šventovėje sėdėjau klausykloje, prie kurios buvo didelė eilė. Ten stovėjo ir madingos išvaizdos vaikinai su auskarais, tatuiruotėmis ir visais kitais dalykais... Ir jis atėjo man papasakoti, kas jam atsitiko. Tai buvo didelė ir sunki problema. Jis pasakė man: „Aš visa tai papasakojau savo motinai, o ji man pasakė: eik pas Mergelę Mariją, ji tau pasakys, ką turi daryti.“ Štai ta moteris turėjo patarimo dovaną. Ji nežinojo, kaip padėti savo sūnui susidoroti su problema, tačiau nurodė teisingą kelią: eik pas Mergelę Mariją, ir ji tau pasakys. Tai yra patarimo dovana. Ši nuolanki, paprasta moteris davė savo sūnui geriausią patarimą. Jaunuolis man pasakė: Aš pažvelgiau į Mergelę Mariją ir supratau, kad turiu padaryti tai, tai ir tai...“ Aš nebeturėjau ką pasakyti, jo motina ir pats vaikinai jau viską buvo pasakę. Tai yra patarimo dovana. Jūs, mamos, turinčios šią dovaną, prašykite jos savo vaikams. Dovana patarti savo vaikams yra Dievo dovana.

Brangūs bičiuliai, 16 psalmė, kurią girdėjome, kviečia mus melstis šiais žodžiais: „Kadangi Viešpats mane moko, jį šlovinsiu, – net naktį man širdis tai primena. Nuolatos menu Viešpaties Artumą, – jam esant prie dešinės, niekad nedrebėsiu.“ (*Ps* 16, 7–8). Tegu Dvasia visuomet duoda šį tikrumą mūsų širdims ir taip tepripildo savo ramybės paguodos! Visuomet prašykite patarimo dovanos.

Tvirtumo dovana

2014 m. gegužės 14 d.

Pastarosiose katechezėse apmąstėme tris pirmąsias Šventosios Dvasios dovanas: išmintį, supratimą ir patarimą. Šiandien pasvarstykime, ką daro Viešpats: jis visuomet ateina *mūsų palaikyti silpnume* ir daro tai per ypatingą dovaną – *tvirtumo* dovaną.

Vienas Jėzaus palyginimas padeda mums suvokti šios dovanos svarbą. *Sėjėjas* išsirengia sėti; tačiau ne visi jo

pasėti grūdai duoda vaisių. Nukritusius pakelėje suleša paukščiai; į uolėtą dirvą ir tarp krūmokšnių nukritę grūdai sudygsta, tačiau daigus greitai nudegina saulė arba užgožia erškėčiai. Tikrai tai, kas krinta į gerą dirvą, gali augti ir nešti vaisių (plg. *Mk 4, 3–9; Mt 13, 3–9; Lk 8, 4–8*). Kaip pats Jėzus paaiškino savo mokiniams, šis sėjėjas – tai Tėvas, gausiai sėjantis savo Žodžio grūdus. Tačiau pasėta sėkla dažnai krinta į mūsų širdies sausrą, ir netgi tuomet, kai ji priimama, išlieka rizika, jog liks nevaisinga. Tačiau per tvirtumo dovaną Šventoji Dvasia išlaisvina mūsų širdies dirvą, išlaisvina ją nuo sąstingio, netikrumo ir baimių, kurios gali jai trukdyti, – kad Viešpaties žodis galėtų būti įgyvendintas autentiškai ir su džiaugsmu. Tvirtumo dovana yra tikra pagalba, ji mus sustiprina ir išlaisvina nuo daugybės kliūčių.

Yra taip pat sunkių momentų ir ekstremalių situacijų, kai tvirtumo dovana reiškiasi ypatingu, pavyzdiniu būdu. Taip atsitinka tiems, kurie susiduria su ypač sunkiomis ir skausmingomis situacijomis, sukrečiančiomis jų ir mylimų žmonių gyvenimus. Bažnyčia spindi liudijimu daugybės brolių ir seserų, kurie neabejodami atidavė savo gyvybę siekdami išlikti ištikimi Viešpačiui ir jo Evangelijai. Net ir šiandien netrūksta krikščionių, kurie daugelyje pasaulio vietų nesiliauja šventę ir liudiję savo tikėjimo su giliu įsitikinimu ir Dvasios giedrumu ir atsilaiiko netgi tuomet, kai žino, jog tai gali jiems labai daug kainuoti. Visi pažįstame žmonių, išgyvenusių sudėtingų situacijų ir didelių kančių. Pagalvokime apie tuos vyrus, apie tas moteris, sunkiai gyvenančius, kovojančius, kad galėtų išmaitinti šeimas, auklėti savo vaikus: jie daro visa tai, nes tvirtumo dvasia jiems padeda. Kiek daug vyrų ir moterų – nežinome jų vardų – daro garbę mūsų žmonėms, daro garbę Bažnyčiai, nes jie yra tvirti: tvirti žengdami pirmyn gyvenime, šeimoje, darbe, tikėjime. Šie mūsų broliai ir seserys yra šventieji, kasdienos šventieji, tarp mūsų esantys slapti šventieji: tvirtumo dovana leidžia jiems vykdyti asmenines, taip pat tėvų, motinų, brolių, seserų, piliečių pareigas. Turime jų daugybę! Padėkokime Viešpačiui už tuos krikščionis, gyvenančius slaptu šventumu: juose esanti Šventoji Dvasia juos veda pirmyn! Mums bus naudinga pagalvoti apie tuos žmones: jei jie daro visa tai, jei jie gali tai daryti, kodėl aš negaliu? Taip pat bus gera paprašyti Viešpaties, kad jis duotų mums tvirtumo dovaną.

Nereikia manyti, kad tvirtumo dovana yra būtina tik kai kuriomis progomis ar ypatingomis situacijomis. Ši dovana turi duoti toną mūsų krikščioniškajai egzistencijai *įprastinėje gyvenimo kasdienybėje*. Kaip sakiau, turime būti tvirti kiekvieną savo gyvenimo dieną, mums reikia to tvirtumo, kad žengtume pirmyn savo gyvenime, savo šeimoje, savo tikėjime. Apaštalas Paulius pasakė žodžius, kuriuos mums bus naudinga išgirsti: „Aš visa galiu tame, kuris mane stiprina“ (*Fil 4, 13*). Kai su-

siduriame su kasdieniu gyvenimu, kai kyla sunkumų, prisiminkime šiuos žodžius: „Aš visa galiu tame, kuris mane stiprina.“ Viešpats visuomet mus stiprina, jis niekuomet neleidžia, kad stiprybės pritrūktų. Viešpats nebando mūsų viršydamas mūsų galimybes. Jis visuomet su mumis. „Aš visa galiu tame, kuris mane stiprina.“

Brangūs bičiuliai, kartais mes galime būti gundomi pasiduoti tingumui ar dar blogiau – nusivylimui, ypač susidūrę su sunkumais ir gyvenimo išbandymais. Šiais atvejais nenuleiskime rankų, šaukimės Šventosios Dvasios, kad per tvirtumo dovaną ji pakylėtų mūsų širdį ir suteiktų naujos tvirtybės bei entuziazmo mūsų gyvenimui, mums sekant Jėzų.

Žinojimo dovana

2014 m. gegužės 21 d.

Šiandien norėčiau nušviesti kitą Šventosios Dvasios dovaną – *žinojimo* dovaną. Kai kalbame apie žinojimą, mintyse iškyla žmogaus gebėjimas vis daugiau sužinoti apie jį supančią aplinką ir atskleisti dėsnius, reguliuojančius gamtą ir visatą. Tačiau iš Šventosios Dvasios kylantis žinojimas nėra apribotas vien žmogaus žiniomis; tai yra ypatinga dovana, kuri mums leidžia per kūrinių suvokti Dievo didybę ir jo meilę, jo gilų ryšį su visais kūriniais.

Dvasios apšviestos mūsų akys atsiveria kontempliuoti Dievą gamtos grožyje ir kosmoso didybėje, taip pat leidžia atskleisti, kaip viskas mums kalba apie Dievą ir jo meilę. Visa tai sukelia mūsų didžiulę nuostabą ir dėkingumo jausmą! Tai patiriame stebėdami meno kūrinį ar kokį kitą nuostabų dalyką, kilusį iš žmogaus genijaus bei kūrybingumo: viso to akivaizdoje Dvasia leidžia mums šlovinti Viešpatį iš pačių širdies gelmių ir atpažinti viskame, ką turime ir kas esame, neįkainojamą Dievo dovaną bei jo begalinės meilės mums ženklą.

Pirmajame Pradžios knygos skyriuje, pačioje Biblijos pradžioje, atskleidžiama, kad Dievas gėrisi savo kūrinija, pakartotinai pabrėžiant kiekvieno dalyko grožį ir gerumą. Kiekvienos dienos pabaigoje rašoma: „Dievas matė, kad tai gera“ (*Pr 1, 12. 18. 21. 25*). Jei Dievas žvelgia į kūriniją kaip gerą ir gražų dalyką, mes taip pat turime laikytis šios nuostatos ir matyti kūrinijos gerumą ir grožį. Tai yra žinojimo dovana, leidžianti mums pamatyti šį grožį, todėl mes šloviname Dievą, dėkodami jam už tai, kad jis padovanojo mums tiek daug grožio. O kai Dievas baigė kurti žmogų, vietoj žodžių: „jis matė, kad tai gera“, jis pasakė, jog „buvo labai gera“ (*Pr 1, 31*). Dievo akyse esame

pats gražiausias dalykas, pats didžiausias ir geriausias iš kūrinių: netgi angelai yra žemiau už mus; esame daugiau negu angelai, tai girdėjome iš Psalmių knygos. Viešpats gėrisi mumis! Mes turime jam dėkoti už tai. Žinojimo dovana leidžia mums pajusti gilią darną su Kūrėju ir dalyvauti jo vizijos ir sprendimų skaidrume. Štai šioje perspektyvoje galime priimti vyrą ir moterį kaip kūrinių viršūnę, kaip meilės plano, kuris įspaustas kiekviena me iš mūsų, įgyvendinimą, ir mes galime atpažinti vieni kitus kaip brolius ir seseris.

Visa tai yra giedrumo ir ramybės šaltinis ir padaro krikščionių džiaugsmingu Dievo liudytoju įkandini šv. Pranciškaus Asyžiečio ir daugybės kitų šventųjų, mokėjusių šlovinti ir garbinti Jo meilę kontempliuojant kūrinių. Tačiau tuo pat metu žinojimo dovana padeda mums nepasiduoti nesaikingoms ar klaidingoms nuostatoms. Pirmoji – tai rizika žvelgti į save kaip į kūrinių šeiminkus. Kūrinių nėra nuosavybė, kuriai galėtume viešpatauti savo nuožiūra; juolab ji nėra vien tik kai kurių, saujelės žmonių nuosavybė: kūrinių yra dovana, tai nuostabi Dievo dovana, duota mums tam, kad *ja rūpintumės ir naudotumės visų labui visuomet su didžiule pagarba ir dėkingumu*. Kita klaidinga nuostata yra pagunda apsistoti ties kūrinių, tarsi jie galėtų duoti mums atsakymą į visus mūsų lūkesčius. Per žinojimo dovaną Dvasia padeda nepasiduoti šiai klaidai.

Norėčiau grįžti prie pirmojo iš minėtų neteisingų kelių – dominavimo kūrinių atžvilgiu, užuot ją saugojus. Privalome saugoti kūrinių, nes tai yra Viešpaties mums duota dovana – tai Dievo dovana mums; esame kūrinių saugotojai. Eksploatuodami kūrinių niokojame šį Dievo meilės ženklą. Niokoti kūrinių yra tas pat, kas sakyti Dievui: „Tai man nepatinka.“ Šitai nėra gera, tai nuodėmė.

Kūrinių apsauga yra Dievo dovanos apsauga, tai reikia sakyti Dievui: „Dėkoju, esu kūrinių saugotojas, idant ji darytų pažangą, kad niekuomet Tavo dovana nebūtų niokojama.“ Tokia turi būti mūsų nuostata kūrinių atžvilgiu: būtina saugoti ją, nes jei niokosime kūrinių, ji mus sunaikins! Nepamirškite to. Kartą buvau kaime ir girdėjau kalbant paprastą moterį, kuri labai mylėjo gėles ir jomis rūpinosi. Ji man pasakė: „Turime rūpintis gražiais dalykais, kuriuos Dievas mums davė; kūrinių mums duota, kad ja tinkamai naudotumės; ne tam, kad eksploatuotume, bet kad saugotume. *Dievas visada atleidžia, mes, žmonės, atleidžiame kartais, bet kūrinių niekada neatleidžia; jeigu ja nesirūpinsime, ji mus sunaikins.*“

Tai turėtų mus priversti susimąstyti ir prašyti Šventosios Dvasios žinojimo dovanos, kad geriau suprastume, jog kūrinių yra gražiausia Dievo dovana. Jis sukūrė daug gerų dalykų pačiam geriausiam – žmogaus asmeniui.

Maldingumo dovana

2014 m. birželio 4 d.

Šiandien norėčiau stabtelėti ties Šventosios Dvasios dovana, kuri dažnai suvokiama netinkamai arba paviršutiniškai; iš tikrųjų ši dovana susijusi su krikščioniško gyvenimo šerdimi ir tapatybe: tai *maldingumo* dovana.

Reikia čia pat paaiškinti, kad ši dovana neturi būti tapatinama su kam nors jaučiama užuojauta ar gailėsčiu artimui; ji nurodo mūsų priklausomybę Dievui ir mūsų gilų ryšį su juo, ryšį, kuris suteikia prasmę mūsų gyvenimui ir išlaiko mus vientisus, laiduoja bendrystę su Juo netgi sunkiausiais ir labiausiai varginančiais momentais.

Šis ryšys su Viešpačiu neturi būti suprantamas kaip pareiga ar paliepimas. Tai iš vidaus kylantis ryšys. Tai yra *širdimi išgyvenamas santykis*: Jėzaus mums dovanta draugystė su Dievu, draugystė, kuri keičia mūsų gyvenimą ir pripildo jį entuziazmo bei džiaugsmo. Todėl maldingumo dovana sukelia pirmiausia mūsų dėkingumą ir šlovinimą. Tai yra *tikriausia mūsų kulto bei garbinimo prasmė* ir priežastis. Kai Šventoji Dvasia leidžia suvokti Viešpaties buvimą ir visą jo meilę mums, ji sušildo širdį ir visai natūraliai veda mus į maldą ir šventimą. Todėl maldingumas yra sinonimiškas tikrai religinei dvasiai, sūniškam pasitikėjimui Dievu, gebėjimui melstis su meile ir paprastumu, būdingu turintiems nuolankią širdį.

Maldingumo dovana, ugdydama mūsų santykį ir bendrystę su Dievu ir leisdama mums gyventi kaip jo vaikams, tuo pat metu padeda *perduoti šią meilę kitiems ir pripažinti juos savo broliais*. Tuomet būsime vedami maldingumo – ne pietizmo! – mus supančių ar kasdien sutinkamų žmonių atžvilgiu. Kodėl aš sakau: ne pietizmo? Nes kai kurie mano, kad būti maldingam reiškia užsimerkti, nutaisyti pamaldžią miną, tarsi vaidinti šventą. Pjemente sakome: vaizduoti pamaldžią vienuolę („*mugna quacia*“). Tai nėra maldingumo dovana. Maldingumo dovana reiškia gebėti džiaugtis su besidžiaugiančiais ir verkti su verkiančiais, būti artimam vienišiesiems ir patiriantiems nerimą, pataisyti klystančius, paguosti sužeistuosius, svetingai priimti ir padėti stokojančiams. Maldingumo dovana yra glaudžiai susijusi su romumu. Šventosios Dvasios duodama maldingumo dovana daro mus romius, kantrius, esančius ramybėje su Dievu, su švelnumu tarnaujančius kitiems.

Brangūs bičiuliai, apaštalas Paulius Laiške romiečiams rašo: „Visi, vedami Dievo Dvasios, yra Dievo vaikai. Jūs gi esate gavę ne vergystės dvasią, kad ir vėl turėtumėte bijoti, bet gavote įvaikystės Dvasią, kurioje šaukiame: *Aba, Tėve!*“ (Rom 8, 14–15). Prašykime Viešpaties, kad

jo Dvasios dovana įveiktų mūsų baimę, netikrumą, taip pat mūsų neramią, nekantrią dvasią, kad padarytų mus džiaugsmingais Dievo ir jo meilės liudytojais, garbinančiais Viešpatį tiesoje ir tarnaujančiais artimui su romumu bei šypsena, kurią Šventoji Dvasia visuomet mums duoda džiaugiantis. Tegu Šventoji Dvasia visiems dovanoja šią maldingumo dovana.

Dievo baimės dovana

2014 m. birželio 11 d.

Dievo baimės dovana, apie kurią kalbame šiandien, užbaigiamas katechezė ciklas apie septynias Šventosios Dvasios dovanas. Ši dovana nereiškia, kad reikia bijoti Dievo: gerai žinome, jog Dievas yra Tėvas, jis mus myli, nori mūsų išganyti ir visuomet atleidžia, visuomet; todėl nėra priežasties jo bijoti! Tačiau [pagarbi] Dievo baimė yra Dvasios dovana, kuri mums primena, kokie esame maži Dievo ir jo meilės akivaizdoje, ir kad mūsų gėris yra nuolankiai, su pagarba ir pasitikėjimu atiduoti į jo rankas. Tai yra Dievo baimė – atsivadavimas taip labai mus mylinčio Tėvo gerumui.

Kai Šventoji Dvasia apsigyvena mūsų širdyje, ji įkvepia savo paguodos bei ramybės ir leidžia mums pajusti, kokie maži esame, turėti nuostatą – kurią Evangelijoje primygtinai siūlo Jėzus – atiduoti visus savo rūpesčius bei lūkesčius Dievui ir jaustis apgaubtiems bei palaikomiems jo šilumos ir apsaugos, panašiai kaip vaikas su savo tėčiu! Štai ką padaro Šventoji Dvasia mūsų širdyse: ji leidžia mums jaustis kaip vaikams mūsų tėčio glėbyje. Šia prasme suprantame, kad Dievo baimė mumyse įgyja klusnumo, dėkingumo bei garbinimo formą ir pripildo mūsų širdį vilties. Dažnai mes nesugebame įžvelgti Dievo plano ir suvokiame, kad neįstengiamo patys sau užtikrinti amžinojo gyvenimo ir laimės. Būtent mums išgyvenant savo ribotumą ir vargingumą Dvasia mus paguodžia ir leidžia suvokti vienintelį svarbų dalyką – leisti būti Jėzaus veda miems į Tėvo glėbį.

Štai kodėl mums taip reikia šios Šventosios Dvasios dovanos. Dievo baimė leidžia suvokti, kad viskas kyla iš malonės ir mūsų tikroji stiprybė yra vien tikrai sekti Viešpatį Jėzų ir leisti, jog Tėvas išlietų mums savo gerumą ir gailėstingumą. Atverti širdis, kad ant mūsų nužengtų Dievo gerumas ir gailėstingumas. Būtent tai Šventoji Dvasia nuveikia per Dievo baimės dovana: atveria širdį. Širdis atveriamas, kad į mus nužengtų Tėvo gailėstingumas, gerumas, švelnumas, nes esame be galo mylimi jo vaikai.

Kai esame apimti Dievo baimės, sekame Viešpatį su nuolankumu, romiai ir paklusniai. Tačiau tai ne pasidavimo, pasyvumo ar aimanavimo laikysena, bet nuostata sūnaus, kuris su nuostaba ir džiaugsmu suvokia esąs Tėvo aprūpinamas ir mylimas. Taigi Dievo baimė nepadaro mūsų baimingų ir pasiduodančių krikščionių, bet kildina mūsų drąsą ir jėgą! Dėl šios dovanos tampame įsitikinę entuziastingi krikščionys, paklūstantys Viešpačiui ne iš baimės, bet todėl, kad esame sujudinti ir užkariauti jo meilės! Būti užkariautiems Dievo meilės! Tai gražu. Leistis užkariaujamiems šios tėčio meilės, kuris taip stipriai myli, myli visa širdimi.

Būkime budrūs, mat ši Dievo dovana, Dievo baimės dovana, yra taip pat „aliarmo“ ženklas, įspėjantis apie nuodėmės priekabumą. Kai žmogus gyvena veikiamas blogio, kai piktžodžiauja prieš Dievą, kai išnaudoja kitus, juos tironizuoja, gyvena tik dėl pinigų, dėl tuštybės, valdžios ar puikybės, tuomet šventa Dievo baimė mus įspėja: dėmesio! Su visa šia valdžia, visais pinigais, su visa savo puikybe ir tuštybe nebūsi laimingas. Niekas negali nusinešti anapus nei pinigų, nei valdžios, nei tuštybės, nei puikybės. Nieko! Galime neštis tikrai Dievo Tėvo mums duodamą meilę ir jo švelnumą, kurį priimame su meile. Galime neštis ir tai, ką padarėme kitiems. Būkime dėmesingi – nesudėkime vilties į pinigus, į puikybę, į valdžią, į tuštybę, nes visa tai nežada nieko gero! Pavyzdžiui, žmonės, kurie yra atsakingi už kitus ir pasiduoda korupcijai. Ar manote, kad korumpuotas žmogus bus laimingas anapus? Ne, korupcijos vaisius sugadino jo širdį ir jam sunku eiti pas Viešpatį. Arba, pavyzdžiui, gyvenantieji iš žmonių prekybos ar vergiško darbo. Ar manote, kad tie, kurie prekiauja žmonėmis ar išnaudoja žmones, versdami vergiškai dirbti, turi širdyje Dievo meilę? Ne, jie neturi Dievo baimės ir nėra laimingi. Jie nėra laimingi. Taip pat omenyje turiu tuos, kurie gamina ginklus, kad kurstyti karus; susimąstykite, koks tai darbas. Aš esu tikras, kad jei paklauskčiau, kiek tarp jūsų yra ginklų gamintojų, neatpirastų nė vieno, nė vieno nėra. Ginklų gamintojai nei klausytis Dievo žodžio. Jie gamina mirtį, parduoda mirtį, paverčia ją prekybos dalyku. Tegu Dievo baimės dvasia leidžia jiems suprasti, kad vieną dieną viskas baigsis, ir jie turės duoti apyskaitą Dievui.

Brangūs bičiuliai, 34 psalmėje taip meldžiamasi: „Šis vargšas šaukėsi, ir Viešpats išgirdo, iš visų jo vargų išgelbėjo. Viešpaties angelas saugo tuos, kurie pagarbiai jo bijo, ir juos išgelbsti“ (Ps 34, 7–8). Prašykime Viešpaties malonės, kad suvienytų mūsų balsą su vargšų balsu, jog galėtume priimti Dievo baimės dovana ir drauge su jais suvoktume esą aprenkti gailėstingumu bei meile Dievo, kuris yra mūsų Tėvas, mūsų Tėtis. Taip tebūnie.

DOSNUS SĖJĖJAS

15 eilinis sekmadienis (A)

Iz 55, 10–11; Ps 65; Rom 8, 18–23; Mt 13, 1–23

Žodis yra pati geriausia žmonių bendravimo priemonė. Be žodžio mes negalėtume kitiems perduoti savo minties, savo vidinio gyvenimo. Dievas kalba per pranašus ir galiausiai per savo Sūnų, nes krikščionių Dievas yra ne tylintis, bet kalbantis Dievas. Jis netyli kaip pagonių stabas, bet kalba į žmonių širdis. Tačiau, kad suprastume Dievo žodį, reikia pirmiau žinoti išganymo istoriją, perteiktą Šv. Rašto puslapiuose. Kaip gerai Kristui tinka pavadinimas Žodis, kuris nori mums apreikšti dieviškąjį Švenčiausiosios Trejybės gyvenimą ir mus padaryti jo dalininkais. „Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 15).

Šio sekmadienio Evangelija mums pateikia labai svarbų Jėzaus palyginimą. Įdomu tai, jog čia vienas iš tų retų atvejų, kada Jėzus paaiškina pats palyginimo prasmę. Esminis palyginimo dalykas yra aiškus: reikia gyventi klausant Evangelijos.

Sėjėjas išėjo sėti ir plačiais mostais beria gūdus. Jis visiškai nesirūpina, į kokią žemę kris grūdai, net jeigu daug sėklų ir pražus. Tik tie, kurie krito į gerą žemę, atnešė derlių. Šis sėjėjas neskaičiuoja grūdų. Atrodo, jis tiki, jog visokia žemė, netgi kelias ir akmenuota dirva, duos derlių. Visa žemė sėjėjui yra svarbi. Nėra tokio lopinėlio, kuriam nebūtų skirtas sėjėjo dėmesys. Nėra atmestinių žemės plotų. Toks dangaus Tėvui yra mūsų pasaulis ir kiekvienas jame esantis žmogus. Iš Kristaus pasakyto palyginimo apie dirvos kokybę ir augimo sunkumus nesunkiai atpažinsime įvairiomis aplinkybėmis pasaulio ir kiekvieno mūsų situacijas. Jėzus nenori suskirstyti vyrų ir moterų į dvi kategorijas, į tuos, kurie atstovauja gerai žemei, ir į tuos, kurie – prastai. Kiekvienas iš mūsų turime įvairios rūšies dirvos, minėtos Evangelijoje. Viena dieną būname akmenuoti, kitą lyg suplūktas kelias... Dažnai priimame Evangeliją, bet vėliau štai leidžiamės nugalimi pagundų.

Vienas dalykas yra labai aiškus visiems: būtina, kad sėjėjas ateitų į savo žemes, sutrupintų grumstus, išrinktų akmenis, išrautų piktžoles ir tik tuomet į išpurentą žemę gausiai pribertų grūdų. Žemė, tiek akmenuota, tiek gera, privalo priimti sėklą. Visokie žmonės, kietaširdžiai ir jautrūs, pikti ir švelnūs, visi turi priimti Dievo žodį. Nes šis Žodis visada yra dovana.

Šis palyginimas pasakoja apie skirtingą žmonių širdies atvirumą Dievo žodžiui ir apskritai tikėjimui. Dievo žodis lyg sėkla krinta iš išorės į mūsų širdis ir turi tapti bendra visuma. Deja, mūsų rankos, įpratusios liesti ir branginti brangius daiktus, dažnai nevertina šios iš pirmo žvilgsnio mažos sėklos. Kaip dažnai manome, jog mums svarbiau mūsų tradicijos, nuomonės ir įsitikinimai nei tylūs, šnabždantys į mūsų širdis Evangelijos žodžiai.

Visada klausydamiesi Evangelijos klauskime savęs, kur įkrito Viešpaties žodis, į kokią dirvą? Kaip mažoje sėkloje yra sukaupta didžiulė jėga, išauginanti didelį medį, taip Evangelijos žodyje slypi mūsų ir pasaulio ateities kuriamoji galia. Tačiau Jėzus supranta, jog daug to, kas pasakyta, bus prarasta. Žmonės nepriims. Bet Viešpats niekada negaili gausiai sėti savo Žodžio net į akmenuotas ir kietai sutriptas, lyg kelias, žmonių širdis. Dievas laukia derliaus, jis laukia mūsų atsivertimo. Kristus yra sėjėjas, kuris turi amžinojo gyvenimo žodį. O mūsų širdys – dirva, į kurią krinta to žodžio sėkla. Dieviškojo žodžio sėkla visada ta pati – geriausia; skirtumas tik tai, kaip mes tą Žodį priimame.

O kad Dievo žodžio sėkla visada rastų gerą dirvą mūsų širdyje ir neštų šimteriopą derlių, kaip šv. Pauliaus gyvenime! Kad mes su juo galėtume tarti: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20). Tai, kas pasakyta Šv. Rašte, pasakyta ne tam, kad mes žinotume, bet kad vykdytume. „Mano motina ir mano broliai – tai tie, kurie klausosi Dievo žodžio ir jį vykdo“ (Lk 8, 21).

DERLIUS AMŽINAJAI KARALYSTEI

16 eilinis sekmadienis (A)

Išm 12, 13. 16–19; Ps 86; Rom 8, 26–27; Mt 13, 24–43

Šiandien liturgija kalba apie Dievo kantrybę. Jis visada laukia ir tikisi žmogaus atsivertimo. Sėjėjas, sėjas gerą sėklą, yra pats Jėzus Kristus. Kiek jis vargo turėjo pakelti bepurdamas tą savo dirvą! O dirva yra pasaulis, t. y. pirmiausia žydų tauta, o paskui ir visa žmonija. Tos dirvos įdirbti ir yra atėjęs Kristus, kad iš jos surinktų derlių amžinajai savo Karalystei. Tam Kristus įkūrė savo Bažnyčią, kurią vadina Dangaus Karalyste. Jinai yra jo dirva, nes jis pats įsigijo į ją teises. Gera sėkla – tai Karalystės vaikai, Kristaus Karalystės, šventosios Bažnyčios nariai. Jie vadinami gera sėkla, nes per Kristaus mokslą ir malonę yra visiškai pakeičiami, idant neštų vaisių amžinajam gyvenimui. Ir mes esame tarsi dirva, į kurią Žmogaus Sūnus pasėjo gerą sėklą. Juk ir mūsų parapija yra didžiosios dirvos – Katalikų Bažnyčios dalis. Mes taip pat esame Kristaus mylimi, puoselėjami ir rūpestingai saugomi.

„Raugės – netikę vaikai“, – aiškina Jėzus palyginimą. Netikusiais vaikais jis vadina velnio šeimą, t. y. tuos žmones, kurie yra atvėrę savo širdis velnio įtakai. Vadinasi, Jėzus savo mokinius perspėja, jog atsiras klaidingų mokymų. Tos piktžolės yra tuo pavojingos, kad dangstosi tiesos skraiste – kaip kai kurie augalai iš pradžių yra panašūs į kviečius ir tik subrendę pasirodo, kas esą. „Tai yra piktojo klasta, – sako šv. Jonas Aukšaburnis. – Piktasis šalia tiesos įbruka klaidą, aptaisęs ją panašiai į tiesą, kad naivieji būtų lengviau suklaidinami.“ Priešas, kuris pasėja piktžoles, yra velnias. Jis pats neturi savo dirvos, taigi eina į Bažnyčios dirvą ir sėja savo sėklą. Jis tai daro iš neapykantos Dievui ir pavydo mums. „Priešo piktumas akivaizdus, – sako tas pat šv. Jonas Aukšaburnis, – nes kai tik jis pamatė rūpestingai atliktą sėją, atėjęs pasėjo piktžoles, kad sunaikintų ūkininko darbą.“ Kadangi sargai buvo apsileidę, jis nesunkiai įgyvendino savo piktąjį sumanymą. Apsileidę sargai yra ir tie Bažnyčios ganytojai, kurie per savo nerūpestingumą leidžia blogiui įsiveisti tarp tikinčiųjų. Apsnūdę sargai yra ir visi tie, kurie

nesirūpina savo sielos išganymu, tingiai naudojasi sakramentinėmis Dievo malonės priemonėmis, nepaiso blogų savo polinkių. Žmonės seniai jau turėtų žinoti piktąjį esant šviesos priešui: jis mėgsta ateiti naktį, kada žmonės ilsis. Visa, ką Dievas sukūrė, buvo gera, nes Dievas yra gėris. Blogį pasaulyje sėja velnias – amžinas Dievo priešas. Taigi blogis, kurį regime pasaulyje, kuris traukia mus nuo dangaus prie žemės, nuo Dievo prie pasaulio, nuo meilės prie neapykantos, nuo kūrimo prie griovimo, yra iš velnio.

„Privalu atsižadėti ankstesnio senojo žmogaus gyvenimo būdo, žlugdančio apgaulingais geismais, <...> apsilikti nauju žmogumi, sukurtu pagal Dievą teisme ir tiesos šventume. <...> Ir nepalikite vietos velniui“ (*Ef 4, 22–27*). Kodėl Dievas leidžia velniui sėti pikta pasaulyje? Todėl, kad tai ne Dievo, o žmonių kaltė. Velnias sėja pikta slapčia, nes tie, kuriems pavesta Evangeliją skelbti ir vykdyti, yra nebudrūs ir nejautrūs. Vadinasi, jei velnias sėkmingai sėja pasaulyje pikta, tai ne Dievo, o žmonių kaltė. Dievas sutvėrė gerą pasaulį ir jį pavedė žmogui, kad juo laisvai naudotųsi. Deja, žmogus turi silpnybių, o velnias moka gudriai jas išnaudoti, ir taip nepastebimai sėja pikta pasaulyje. Dievas leidžia ir pakenčia blogį, nes jis gali būti akstinu gėriui siekti ir net priemone jį pasiekti. Juk fizinis skausmas verčia šauktis daktaro, griebtis vaistų, kitaip galime atsirasti mirties pavojuje. Dievas pakenčia blogį, bet tik laikinai. Galutinį teisingumą Dievas įvykdys amžinybėje. Žinodami, iš kur ir kodėl blogis yra pasaulyje, privalome taip elgtis, kad, stoję Dievo akivaizdoje, nebūtume apkaltinti buvę nebudrūs tarnai, todėl kalti dėl blogio buvimo mummyse ir bujojimo pasaulyje. Nėra jokio pagrindo Dievui priekaištauti. Turime atsiminti, kad žemės gyvenimą Viešpats patikėjo žmogui. Jei žmogus būtų budrus ir apdairus, galėtų, Dievo padedamas, priešintis velniui ir neleisti jam sėti blogio.

Pagrįstai šv. Petras įspėja: „Būkite blaivūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti. Pasipriešinkite jam tvirtu tikėjimu“ (*1 Pt 5, 8–9*).

TIKRASIS LOBIS

17 eilinis sekmadienis (A)

1 Kar 3, 5. 7–12; Ps 119; Rom 8, 28–30; Mt 13, 44–52

Šio sekmadienio palyginimai kalba apie Dievo Karalystės – Bažnyčios vertę ir apie tai, kokį nusistatymą privalo turėti žmonės suvokdami tikėjimo dovanos vertę ir brangumą. Palyginimuose pabrėžtos trys mintys. Tai yra didelis, karališkas turtas, kuris radėją ne tik gali padaryti labai turtingu ir laimingu žmogumi, bet ir, kaip rodo perlo parabolė, savo grožiu džiuginti dvasią ir širdį. Tas turtas, tas perlas yra Evangelija – suvokiant jos tikslą, priemones, teikiamą tikėjimą, malones ir rodomą kelią į amžinybę. Tai antgamtinis lobis, kurį žmogui, ieškančiam tiesos, Dievas apreiskia. Evangelijos turtas yra randamas Bažnyčioje. Žmogus turi susiliesti su Bažnyčia, tapti jos nariu. O tai dažnai susiję su dideliais sunkumais ir nepatogumais. Tačiau, jeigu žmogus nori pasiekti dievišką turtą, privalo nedvejoti, tuoj pat eiti ir jį įsigyti.

Mums gali pasirodyti, jog Evangelijos tiesas mes pažįstame nuo vaikystės ir nieko naujo jau nebeišgirsime. Kad nuo mažens girdime Evangeliją, tai tiesa, tačiau ar pagal ją gyvename? Gal Geroji Naujiena mums pavirto gražia istorija su nuostabiu herojumi Kristumi. Šioje istorijoje apstu moralinių pamokymų, kurių laikantis gyvenimas pasidarytų geresnis. Deja, neretai Evangeliją laikome gražia utopija, gražia Bažnyčios ir kunigų pasaka. Mums būtina iš naujo išimylėti savo tikėjimą, išimylėti Evangeliją, išimylėti Kristų – tik tuomet suprasime, kas yra mūsų širdies brangiausias lobis ir perlas. Kad tai suvoktume, privalome kaip jaunasis Saliamonas prašyti iš Viešpaties išminties – gyvenimo išminties, širdies išminties. Mūsų širdis turi būti atvira Dievo žodžio įkurdinimui mūsų gyvenime. Mums visiems reikia lėšų ir materialinių gėrybių namams ir šeimai išlaikyti. Dievas tai žino ir jo Apvaizda šito neužmiršta. Tačiau Jėzus moko ieškoti visų pirma Dievo Karalystės ir teisingumo – kaip pagrindinio turto.

Liūdna matyti daugelį krikščionių, kuriems tikėjimas nėra brangiausias turtas. Jų Evangelija nedžiugina, nes jiems Geroji Naujiena yra tik įpareigojimų, įsakymų ir bausmių knyga. Taip atsitinka, kai Evangelijos laikymasis nėra gyvenimo tikslas, kai žmonės neįsiklauso į Jėzaus perspėjimą: „Niekas negali tarnauti dviem šeimininkams: arba jis vieno nekės, o kitą mylės, arba prie vieno bus prisirišęs, o kitą nieku vers. Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai“ (Mt 6, 24).

Pasak šv. Augustino, „religijos atžvilgiu yra penkios žmonių rūšys, kurių dvi girtinos, o trys atmetinos: tokie, kurie tikėjimą rado; tokie, kurie visu atsidėjimu tikrame kelyje ieško; tokie, kurie išivaizduoja, kad tikėjimą pažįsta, bet iš tikrųjų jo nepažįsta; tokie, kurie jaučia, kad jo nežino, bet neieško taip, kad galėtų rasti; ir pagaliau tokie, kurie nei galvoja, kad tikėjimą pažįsta, nei nori jo ieškoti.“

Tarp Kristaus klausytojų buvo tokių naivių žmonių kaip anie vaikai. Kristus kalbėjo apie Dievo Karalystę, o jie galvojo apie žemiškus lobius. Suaugusieji kaip vaikai: jie kartais taip užsižaidžia su gyvenimo blizgučiais, jog nepamato, kaip greitai prabėgo gyvenimas ir pats Dievas jau šaukia iškeliauti iš šio pasaulio. Kristus nori vieno, kad mes suprastume, jog mirdami nieko su savimi nepasiimsime, viską reikės palikti.

Tikrasis lobis, pagal Kristų, yra doras gyvenimas, gyvenimas pagal Evangelijos pamokymus. Kristus nori iš mūsų aukos. Viso savęs perkeitimo, visiško savęs atsižadėjimo dėl Dievo Karalystės išplitimo žemėje. Dievas nori, kad mes nusigręžtume nuo juokingai trumpalaikių dalykų ir suprastume bei vertintume per amžius egzistuojančią, pačią svarbiausią žmonijai vertybę – tikėjimą į Dievą ir gėrio pergalę prieš blogį. Tie perlai ir lobiai pirmiausia yra Evangelijoje – jos mintyse, jos mokymuose, jos perspėjimuose. Kas suranda Kristų ir Evangeliją, tas suranda viską. Visas mūsų gyvenimas yra didžiosios lenktynės, kuriose ieškome paties brangiausio lobiaus savo gyvenime.

MEILĖS IR UŽUOJAUTOS BADAS

18 eilinis sekmadienis (A)

Iz 55, 1–3; Ps 145; Rom 8, 35. 37–39; Mt 14, 13–21

Evangelijoje sakoma, kad Jėzui pagailo daugybės pas jį atėjusių žmonių. Kitoje Evangelijos vietoje rašoma, jog susirinkus gausiai miniai ir žmonėms neturint ko valgyti, Jėzus tarė: „Gaila man minios, nes jau tris dienas žmonės pasilieka su manimi ir neturi ko valgyti“ (Mk 8, 2). Gaila man minios – kokie gražūs tie Jėzaus žodžiai! Kokia tikrai tėviška yra jo širdis! Pirmiausia Jėzus aprūpina sielas: moko žmones, atleidžia nuodėmes nusidėjėliams, išgelbėja juos nuo šėtono įtakos; o tada pasirūpina ir jų kūnu. Idant gyventum, reikia valgyti. Tačiau žmogus turi įvairių poreikių, taip pat ir dvasinių, todėl maistas nėra pagrindinis žmogaus poreikis. Badas, kankinantis žmones, ne vien materialinė problema.

Kiekvieną kartą, kai abejingai nusigręžiame nuo kito žmogaus kančios, jo skausmo ir nepriteklių, mes sukečiame dvasinį meilės ir užuojautos badą. Ne duonos, bet meilės stygius sukelia badą. Jūs prisimenate sovietmetį, kada įvairias deficitines prekes pirkdavome iš po prekystalio smarkiai permokėdami. Kristus mus nori šiandien išmokyti dalytis meile, nes meilės nenusipirksi. Žemėje yra ne duonos badas ar vandens troškulys, bet Dievo žodžių girdėjimo badas. „Palaiminti alkstantys ir trokštantys teisumo, nes jie bus pasotinti“ (Mt 5, 6). Kas ieško Dievo Karalystės ir jo teisybės, tiems jis žada visa kita pridėti. Kadangi viskas yra iš Dievo, nieko netrūks turinčiam Dievą, jei tik jis pats neatitrūks nuo Dievo.

Tačiau faktas, jog yra badaujančių dėl duonos stokos, atskleidžia giliai „kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien“ prašymo mintį. Bado drama ragina krikščionis, norinčius melstis teisingai, jausti verčiančią veikti atsakomybę, tiek patiems atitinkamai elgiantis, tiek solidarizuojantis su visa žmonija. Šios Viešpaties maldos „kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien“ pra-

šymo negalima atskirti nuo palyginimų apie vargšą Lozorių ir Paskutinį teismą. Kaip sako Benediktas XVI: „Eucharistija yra gailestingumo ir solidarumo mokykla. Kas maitinasi Kristaus Duona, tas negali šiandien likti abejingas tiems, kurie stokoja kasdienės duonos.“

Dievo Karalystės naujumas turi pasireikšti teisingumu paremtais asmeniniais ir socialiniais ekonominiais bei tarptautiniais santykiais, niekada nepamirštant, jog teisingų struktūrų nėra be žmonių, kurie nori būti teisingi. Visuomenei taikstyti su pragaištinga badaujančiųjų būkle ir nesistengti jiems padėti yra piktinanti neteisybė ir sunkus nusikaltimas. Verslininkai, kurių lupikavimas ir pasipelnymas verčia badauti ir mirti šalia esančius tokius pat žmones, netiesiogiai nusižengia žmogžudystei; už tai jie yra atsakingi. Turtingiems žmonėms Jėzus nori pasakyti: duokite, šelpkite, nes trys ketvirtadaliai žmonijos badauja. Dievas nori bendradarbių, štai kodėl Kristus sako kiekvienam iš mūsų, kaip anuomet apaštalam: „Jūs duokite jiems valgyti“ (Mt 13, 16). Bažnyčia nori, kai jai priklausantys jaustųsi atsakingi dėl bado, tiek materialinio, tiek ir dvasinio. Kristus ir anuomet maitino minią per apaštalų rankas.

Ieškoti Dievo Karalystės ir Viešpaties teisybės reiškia atverti savo rankas ir duona dalytis su kitais, kovoti už žmogaus teises, už socialinį teisingumą. Jeigu mes klausysime Dievo žodžio, jis mums padės išspręsti alkio, troškulio, skurdo ir kitas problemas. „Kūno alkio pasotinimas niekad nėra visiškas, jeigu nėra pasotinamas ir dvasios alkis. Žemiškoji duona pasotina žmogų tik tuo atveju, jei sykiu su ja žmogus valgo ir Dangaus duoną, Kristaus skelbiamą teisybės pavida- lu. Duona ir teisybė yra neatskiriama susijusios tarp savęs. Tai yra gilus žmogiškojo gyvenimo ir žmogiškosios būties dėsnis“, – sako A. Maceina. Kaip ir kokiū būdu žmogus gali pavirsti duona kitiems? Kokios duonos aš ieškau savo gyvenime?

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Katalikiškojo auklėjimo kongregacija

MOKYTI TARPKULTŪRINIO DIALOGO KATALIKIŠKOJOJE MOKYKLOJE

Darniai gyventi meilės civilizacijos labui

PRATARMĖ

Šiandienė visuomenė, sąlygota globalizacijos, tapo daugiakultūre, ir tai yra faktas. Skirtingų kultūrų buvimas vienu laiku yra didelis turtas, jei skirtingų kultūrų susitikimas išgyvenamas kaip abipusis praturtinimas. Vis dėlto, jei laikomas grėsme socialinei sanglaudai ar pavienių asmenų arba grupių teisių apsaugai bei įgyvendinimui, daugiakultūriškumas gali virsti rimta problema. Įgyvendinti darnų ir taikingą santykį tarp įsitvirtusių ir naujų kultūrų, kai vienu ir kitų praktikos bei papročiai tarp savęs kertasi, nėra lengva. Dugiakultūre visuomenė jau kurį laiką yra vyriausybių ir tarptautinių organizacijų rūpesčio objektas. Domėtis šiuo reiškiniu ir imtis apibrėžtų projektų šioje srityje taip pat pradėjo Bažnyčios auklėjamosios ir akademinės institucijos.

Auklėjimui ateities atžvilgiu tenka esminis iššūkis: padaryti galimą skirtingų kultūrinių išraiškų sugyvenimą (1) ir skatinti dialogą, prisidedantį prie taikios visuomenės kūrimo. Šį kelią sudaro keli etapai: daugiakultūriškumo savo gyvenimo kontekste atradimas, išankstinių nuostatų įveikimas drauge gyvenant bei dirbant, globališkumo ir pilietiškumo ugdymasis „per kitą“. Skatinimas susitikti skirtingus žmones prisideda prie geresnio tarpusavio supratimo, tačiau nereikalauja išsižadėti savosios tapatybės.

Didelė atsakomybė čia tenka mokyklai, pašauktai savo pedagoginiuose projektuose plėtoti tarpkultūrinį dialogą. Šis tikslas sunkus, nelengvai pasiekiamas, bet būtinas. Jau pati auklėjimo prigimtis reikalauja atsiverti kitai kultūrai neprarandant savo tapatybės ir priimti kitą išvengiant pavojaus tapti savyje užsisklendusia ir ribota kultūra. Todėl būtina stengtis, kad jaunuoliai per savo mokyklinę bei akademinę patirtį įgytų teorinių ir praktinių priemonių labiau pažinti kitus ir save, savo ir svetimų kultūrų vertybes. Atvira ir dinamiška akistata padės suvokti skirtumus būdų, įgalinančių išvengti to, kas sukelia konfliktus, ir taps proga vienam kitą praturtinti ir siekti darnaus sugyvenimo.

Šiame kontekste katalikiškosios mokyklos pašauktos prisidėti vadovaudamosi sava pedagogine bei kultūrine tradicija ir gerai pagrįstais auklėjamaisiais projektais. Katalikiškosioms mokykloms, įpratusioms pri-

imti moksleivius iš skirtingų kultūrinių bei religinių aplinkų, dėmesys tarpkultūriniam matmeniui nėra naujas dalykas, tačiau šiandien šioje srityje būtina drąsi ir novatoriška ištikimybė savo auklėjamajam projektui (2). Tai galioja visiems kontekstams, kuriuose veikia katalikiškos mokyklos, – ir šalims, kur katalikų bendruomenė yra mažuma, ir toms, kur katalikiškoji tradicija išsiskynusi. Pirmosiose šalyse ugdytinas gebėjimas liudyti ir plėtoti dialogą nenupuolant į patogų reliatyvizmą, kai visos religijos laikomos lygiavertėmis ir Absoliuto, kurio niekas iš tikrųjų negali pažinti, apraiškomis, o antroje šalių grupėje svarbu mokėti atsakyti gausybei jaunuolių, dėl vis labiau plintančios sekuliarizacijos praradusių „religinius namus“.

Katalikiškojo auklėjimo kongregacija, ištikima po Vatikano II Susirinkimo jai patikėtajai užduočiai gilinti katalikiškojo auklėjimo principus, trokšta prisidėti prie tarpkultūrinio dialogo katalikiškose mokyklose bei auklėjimo institucijose skatinimo ir pateikti gairių šioje srityje. Todėl šis dokumentas pirmiausia skiriamas tėvams, labiausiai ir savaime atsakingiems už savo vaikų auklėjimą, taip pat organizacijoms, atstovaujantioms šeimoms mokyklose, katalikiškųjų mokyklų vadovams, mokytojams ir kitam personalui, kartu su moksleiviais sudarantiems edukacinę bendruomenę, nacionalinių vyskupų konferencijų ir vyskupijų komisijoms, pašvęstojo gyvenimo institutams, vyskupams, sąjūdžiams, tikinčiųjų asociacijoms ir kitoms organizacijoms, užsiimančioms pastoracija auklėjimo srityje. Be to, džiaugiamės galėdami pasiūlyti šį dokumentą kaip dialogo ir apmąstymo priemonę visiems, kuriems rūpi mokyti asmenį statydinti taikią ir solidarią visuomenę.

PIRMAS SKYRIUS KONTEKSTAS

Kultūra ir kultūrų daugis

1. Kultūra yra ypatinga žmogaus raiška, jo savitas būdas būti ir organizuoti savo buvimą pasaulyje. Naudamiesi nuo gimimo duotais kultūrinio paveldo ištekliais, žmonės geba giedrai ir subalansuotai save plėtoti palaikydami sveiką santykį su aplinka, kurioje gyvena, ir su kitais žmonėmis. Vis dėlto sąsaja su savo kultūra, nors būtina ir gyvybiškai svarbi, jų neįpareigoja užsisklęsti, bet yra visiškai suderinama su kitos kultūros pažinimu ir susitikimu su ja. Kultūrinė įvairovė iš tikrųjų yra turtas ir suvoktina kaip žmonių giminės pamatinės vienybės išraiška.

2. Vienas iš mūsų epochos reiškinių, turinčių ypač didelį poveikį kultūros sričiai, yra globalizacija. Palen-

gvindama komunikavimą tarp įvairių pasaulio teritorijų ir nepalikdama nuošalyje nė vieno egzistencijos sektoriaus, globalizacija išryškino žmogiškajai patirčiai būdingą kultūrų daugį. Tai nėra vien teorinis ar bendras aspektas: juk kiekvienas asmuo be paliovos veikiamas informacijos ir naujienų iš visų pasaulio kampelių ir kasdien susidurdamas su kultūrų įvairove vis labiau jaučiasi savotiško „pasaulinio kaimo“ dalimi.

3. Tačiau tokia kultūrų įvairovė yra ne ankstesnių paveldėtų skirtingumų įrodymas, bet veikiau nuolatinio populiacijų maišymosi, vadinamo „metizacija“ arba „hibridizacija“, istorijos tėkmėje vaisius, o tai reiškia, kad tokio dalyko kaip „grynoji“ kultūra nėra. Skirtingos gamtinės, istorinės ir socialinės sąlygos lėmė didelę vienos žmonių bendruomenės įvairovę, tačiau joje kiekvienas žmogus vis dėlto „yra asmuo, tai yra prigimtis, apdovanota protu ir laisva valia, ir, vadinasi, teisių ir pareigų, tiesiogiai ir vienu metu išplaukiančių iš jo pačios prigimties, ir todėl visuotinių, neliečiamų bei neatimamų, subjektas“ (3).

4. Dabartinis daugiakultūriškumo reiškiny, susijęs su globalizacijos atėjimu, šiandien kelia pavojų problemišku būdu išryškinti žmogaus kultūriniam horizontui būdingą „įvairovę vienybėje“. Juk vis artimesnio įvairių kultūrų susitikimo dinamika pagimdo daug dviprasmiškumo: viena vertus, pastūmėja didesnio vienodumo formų link ir, kita vertus, suteikia erdvės liaupsinti skirtingų kultūrų savitas ypatybes. Turint priešais akis žmonių mobilumą, masinį komunikavimą, internetą, socialinius tinklus ir pirmiausia milžinišką vartojimo bei produktų, prisidedančių prie pasaulio „suvakarietinio“, paplitimą, teisėta kelti klausimą, kokia dalia laukia kiekvienos kultūros savitybių. Tačiau, nors ėjimo kultūrinio vienodumo link tendencija ir išlieka, sykiu yra ir daug gyvų bei veiklių grupes skiriančių elementų, neretai kurstančių fundamentalizmą ir užsisklendimą savyje. Tad pliuralizmas bei tradicijų, papročių ir kalbų įvairovė, patys savaime abipusio praturtinimo ir plėtros veiksnys, gali atvesti prie aštresnio savosios tapatybės akcentavimo, įžiebiantio susidūrimus ir konfliktus.

5. Vis dėlto būtų klaidinga manyti, kad daugybės pasaulio ramybę drumsčiančių konfliktų priežastis yra etniniai ir kultūriniai skirtumai. Jų šaknys galiausiai yra plotinės, ekonominės, etninės, religinės, teritorinės ir tikrai ne išskirtinai ar pirmiausia kultūrinės. Tačiau kultūriniai, istoriniai ir simboliniai elementai pasitelkiami žmonėms mobilizuoti ir sukurstyti smurtą, kurio tikrosios priežastys – ekonominė konkurencija, socialiniai kiviščai, politinis absoliutizmas.

6. Augantis visuomenės daugiakultūriškumas ir grėsmė, kad, priešingai savo tikrajai prigimčiai, kultūros bus panaudotos kaip priešpriešos bei konflikto elementai, dar labiau verčia imtis užduoties megzti tarp asmenų ir tarp kultūrų gilius tarpkultūrinius ryšius, ir mokykla yra viena iš tinkamiausių dialogo tarp kultūrų vietų.

Kultūra ir religija

7. Dar vienas aptartinas aspektas yra kultūros ir religijos santykis. „Kultūros sąvoka yra platesnė už religijos sąvoką. Pasak vienos sampratos, religija yra transcendentinis kultūros matmuo ir tam tikra prasme jos siekla. Religijos tikrai prisidėjo prie kultūros pažangos ir žmogiškesnės visuomenės statydinimo“ (4). Religiją įkultūrinus, kultūra tampa derlinga dirva turtingesnei žmonijai, prilygstančiai savo savitam bei giliam pašaukimui – būti atvirai kitiems ir Dievui. Todėl „metas <...> giliau suvokti, kad kiekvienos autentiškos kultūros varomasis branduolys yra artinimasis prie Dievo slėpinio, kuris vienintelis yra visuomeninės tvarkos, kurios šerdį sudaro asmens kilnumas ir atsakomybė, nesugriaunamas pagrindas“ (5).

8. Religija paprastai siūlosi kaip prasmingas atsakymas į pamatinius vyrų ir moterų klausimus: „Iš įvairių religijų žmonės laukia atsakymų į paslaptingas žmogiškosios būties mįsles, kurios ir šiandien, kaip kitados, skverbiasi į širdies gelmes“ (6). Tokia padėtis religijas neišvengiamai verčia plėtoti dialogą ne tik tarp savęs, bet ir su įvairiomis ateistinėmis ar nereliginėmis žmogaus bei istorijos aiškinimo formomis, nes pastarosioms irgi priskiriami prasmės klausimai. Tarpreliginio dialogo, kuris suprantamas kaip platesnis skirtingų požiūrių individų ir bendruomenių susitikimas, poreikį šiandien esmingai svarbiu taip pat laiko valstybės bei pilietinė visuomenė. Kad šioje jautrioje srityje būtų išvengta patogių supaprastinimų ir iškraipymų, atkreipsime dėmesį į kai kuriuos momentus.

9. Vakarų pasaulio, vis labiau paženklinto daugiakultūriškumo, didėjanti sekuliarizacija kelia pavojų religinę patirtį, laikomą leistina vien privačioje srityje, nustumti į patį paribį. Kalbant bendriau, iš vyraujančios sampratos stengiamasi tyliai pašalinti antropologinį klausimą, t. y. klausimą dėl žmogaus pilnatviško kilnumo ir paskirties. Šitai siekiama iš kultūros ištrinti bet kokias religines apraiškas. Tačiau nesuvokiama religinio matmens svarba siekiant vaisingo ir naudingo dialogo tarp kultūrų. Negana tokio bendro nusiteikimo, yra ir kitų reiškinių, irgi keliančių grėsmę, kad religinės patirties svarba kultūrai bus nuvertinta. Tereikia atminti sektų ir *New Age* plitimą; pastarasis sąjūdis

taip tapatinamas su šiuolaikine kultūra, kad net nebe laikomas naujove (7).

10. Apeliuodama į galutinę ir, vadinasi, prasmę pagrindžiančią tiesą, nuo kurios Vakaruose vyraujanti kultūra, regis, nutolo, religija, kad ir kaip būtų, esmingai padeda statydinti socialinę bendruomenę, gerbiančią bendrąjį gėrį ir siekiančią skatinti kiekvieną žmogų. Todėl tie, kurie turi politinės galios, pašaukti veiksmingai įvertinti emancipacijos ir visų įtraukimo galimybes, būdingas kiekvienai kultūrai bei religijai ir jų įgyvendinamas. Svarbus tokio įvertinimo kriterijus yra jų veiksmingas gebėjimas branginti *visą žmogų ir visus žmones*. Toks kriterijus glūdi pačioje krikščionybėje, *Dievo, turinčio žmogišką veidą* (8), religijoje.

11. Religija gali prisidėti prie dialogo tarp kultūrų „tik tada, kai *Dievas atranda vietas ir viešojoje plotmėje*“ (9). „Teisės viešai išpažinti savo religiją bei darbuotis, kad apie tikėjimo tiesas sužinotų ir viešasis gyvenimas, paneigimas tikrajam vystymuisi daro žalą. Religijos pašalinimas iš viešosios srities ir, kita vertus, religinis fundamentalizmas trukdo žmonėms susitikti ir bendradarbiauti žmonijos pažangos labui. <...> Laicizmas ir fundamentalizmas panaikina proto ir religinio tikėjimo vaisingo dialogo bei naudingo bendradarbiavimo galimybę. *Protą tikėjimas turi nuolatos apvalyti*, pirmiausia politinį protą, kuris negali savęs laikyti visagaliu. *Protas savo ruožtu turi apvalyti religiją*, kad parodytų jos žmogiškąjį veidą. Tokio dialogo nutrūkimas žmonijos vystymuisi brangiai kainuoja“ (10). Todėl protas ir tikėjimas turi vienas kitą pripažinti bei vienas kitą praturtinti.

12. Svarbus klausimas dialoge tarp kultūrų yra tikėjimo akistata su įvairiomis ateizmo formomis ir humanistiniais nereliginiais požiūriais. Tokia akistata reikalauja diskusijos centru padaryti paiešką to, kas prisideda prie visapusiško viso žmogaus ir visų žmonių vystymosi, vengiant panirti į bergždžią vieno su kitu susikirtimą. Taip pat būtina, kad visuomenė pripažintų teisę į tapatybę. Savo ruožtu Bažnyčia, kupina iš Evangelijos versmių semiamos meilės, vadovaudamasi Žodžio įsikūnijimo slėpiniu, ir toliau skelbs, „kad žmogus vertas pagarbos bei meilės dėl jo paties, o jo kilnumas gerbtinas. Tad broliai turėtų iš naujo išmokti kalbėtis kaip broliai, gerbti bei suprasti vienas kitą, kad pats žmogus galėtų išgyventi ir augti kilnumu, laisve, pagarba. Juo labiau bus slopinamas kultūrų dialogas, juo labiau šiuolaikinis pasaulis susidurs su konfliktais, galinčiais kelti mirtiną grėsmę žmonijos ateičiai. Įveikdami išankstines nuostatas, kultūrinės kliūtis, rasinius, kalbinius, religinius, ideologinius skirtumus, žmonės turi pripažinti, jog yra broliai ir seserys, priimti vienas kito skirtingumą“ (11).

Katalikų religija ir kitos religijos

13. Tokiame kontekste itin reikšmingas tampa dialogas tarp religijų. Jis yra savitas ir pirmiausia išryškina kiekvienos religijos valdžios kompetencijos svarbą. Tarpreliginis dialogas, vykstantis religiniu kultūros matmeniu, paprastai susipina su tarpkultūrinio auklėjimo aspektais, nors jo viso neaprepia ir su juo iki galo nesutampa.

Globalizacija padidino tautų, turinčių skirtingas tradicijas ir religijas, tarpusavio priklausomybę. Šiuo atžvilgiu netrūksta tvirtinančių, kad skirtumai neišvengiamai yra susiskaldymo priežastis ir todėl daugių daugiausia pakęstini, o kai kas netgi mano, jog religijas reikėtų tiesiog nutildyti. „Priešingai, jie [skirtumai] teikia puikią progą skirtingų religijų žmonėms gyventi kartu giliai vieniems kitus gerbiant, vertinant bei pripažįstant ir drąsinant vaikščioti Dievo keliais“ (12).

Šiuo atžvilgiu Katalikų Bažnyčia jaučia vis didesnę dialogo, kuris, remdamasis savojo tikėjimo tapatybės suvokimu, padėtų žmonėms sueiti į sąlytį su kitomis religijomis, svarbą. Dialogas reiškia ne tik pokalbį, bet ir visumą pozityvių bei konstruktyvių tarpreliginių ryšių su kitų tikėjimų asmenimis ir bendruomenėmis siekiant vieniems kitus geriau pažinti (13).

Dialogą su kitų religijų asmenimis ir bendruomenėmis motyvuoja tai, kad visi esame Dievo kūriniai. Dievas veikia kiekviename žmoguje, savo protu įžvelgiančiame Dievo slėpinį ir pripažįstančiame visuotines vertybes. Be to, dialogas skatina ieškoti įvairiose religinėse tradicijose bendrų etinių vertybių paveldo, kad tikintieji galėtų prisidėti prie bendrojo gėrio, teisingumo ir taikos įtvirtinimo. Todėl, „kadangi daugelis nedelsdami nurodys akivaizdžius religijų skirtumus, mums, kaip tikintiems ar religingiems žmonėms, išskyla iššūkis aiškiai skelbti tai, ką turime bendra“ (14).

Be to, dialogas, Katalikų Bažnyčios puoselėjamas su kitomis Bažnyčiomis ir krikščionių bendruomenėmis, neužsisklendžia tam, ką turime bendra, bet vis kryps ta į aukščiausią tikslą iš naujo atrasti prarastą vienybę (15). Ekumenizmo tikslas yra regima krikščionių vienybė, kurios savo mokiniamis meldė Jėzus: *Ut unum sint*, kad visi būtų viena (plg. *Jn* 17, 21).

14. Dialogo tarp tikinčiųjų būdai gali būti įvairūs: gyvenimo dialogas dalijantis džiaugsmiais ir skausmais, darbo dialogas bendradarbiaujant vyro ir moters vystymosi skatinimo srityje, teologinis dialogas, jei tai įmanoma, tyrinėjant vienas kito religinį paveldą, religinės patirties dialogas.

15. Toks dialogas yra ne kompromisas, bet veikiau erdvė skirtingų religijų tikintiesiems vieni kitiems liudyti, geriau pažinti kitą religiją bei iš jos išplaukiančias etines elgsenas. Iš kito asmens bei jo religinių ir etinių nuostatų, būdingų jo tikėjimui ir praktikai, tiesioginio ir objektyvaus pažinimo išauga abipusė pagarba bei vertinimas, vienas kito supratimas, pasitikėjimas ir draugystė. „Kad būtų tikras, toks dialogas turėtų būti aiškus, vengti reliatyvizmo ir sinkretizmo, sykiu būti ženklinamas nuoširdžios pagarbos kitiems, susitaikymo bei broliškumo dvasios“ (16).

16. Dialogo aiškumas pirmiausia reiškia ištikimybę savo krikščioniškajai tapatybei. „Krikščionybė siūlo Jėzų iš Nazareto. Mes tikime, jog jis yra amžinasis Logos, prisiėmęs kūną, kad sutaukintų žmogų su Dievu ir atskleistų visus dalykus pagrindžiančią prasmę. Būtent jį mes siūlome dialogo tarp religijų forumui. Karštas troškimas sekti jo pėdomis akina krikščionis atverti savo protus ir širdis plėtojant dialogą (plg. Lk 10, 25–37; Jn 4, 7–26)“ (17). Katalikų Bažnyčia skelbia, kad „Jėzus Kristus žmonijai ir jos istorijai turi vienatinę ir nepakartojamą, tiksliai jam būdingą išskirtinę, visuotinę ir absoliučią reikšmę bei vertę. Jėzus iš tikro yra dėl visų išganymo žmogumi tapęs Dievo Sūnus“ (18). Todėl tai yra ne tik tarpreliginio dialogo, bet ir tinkamo tarpkultūrinio auklėjimo, neatsieto nuo religinės tapatybės, būtina sąlyga.

17. Reikšmingos tokio auklėjimo vietos yra katalikiškoji mokykla ir katalikiškieji aukštesniojo lavinimo institutai. Auklėjimo instituciją kaip „katalikišką“ apibrėžia tai, kad ji remiasi krikščioniškąja tikrovės samprata, kurios „centras yra Jėzus Kristus“ (19). Todėl „katalikiškosios mokyklos šiandien yra evangelizacijos, visapusiško ugdymo, įkultūrinimo ir gyvenimo dialogo tarp jaunuolių iš skirtingų religijų bei aplinkų mokymosi vietos“ (20). Popiežius Pranciškus, kalbėdamas apie vieną Albanijos mokyklą, „kuri po ilgo religinių institucijų persekiojimo laikotarpio 1994 m. atnaujino savo veiklą ir priima bei ugdo katalikų, ortodoksų, musulmonų vaikus, taip pat auklėtinius, gimusius agnostikų šeimose“, pareiškė, kad „mokykla šitaip tampa dialogo ir giedro susitikimo vieta, skatinanti pagarbos, įsiklausymo, draugystės ir bendradarbiavimo nuostatas“ (21).

18. Tokiame kontekste auklėjimui tenka atsakomybė „išmokyti asmenis suvokti savo šaknis ir duoti atramos taškus, leidžiančius jiems tiksliau apibrėžti savo ypatingą vietą pasaulyje“ (22). Visi vaikai ir jaunuoliai turi turėti galimybę *pažinti savo religiją* ir kitoms religijoms būdingus elementus. Kitokių mąstymo bei tikėjimų būdų pažinimas išsklaido baimę ir kiekvieną

apdovanoja kitiems būdingu mąstymu bei jų dvasinėmis tradicijomis. Todėl mokytojai privalo visada gerbti savo būties tiesos ieškantį žmogų, branginti ir skleisti didžiąsias kultūrinės tradicijas, atviras transcendencijai ir išreiškiančias laisvės bei tiesos siekį.

19. Toks *pažinimas* neapsiriboja savimi, bet *atsiveria dialogui*. Juo pažinimas turtingesnis, juo labiau gebama palaikyti dialogą ir sugyventi su išpažįstančiais kitą religiją. Skirtingos religijos atviro dialogo tarp kultūrų kontekste gali ir turi esmingai prisidėti prie bendrųjų vertybių suvokimo ugdymo.

20. Savo ruožtu *dialogas*, pažinimo vaisius, puoselėtinasi siekiant *sugyventi bei statydinti meilės civilizaciją*. Tai reiškia ne tiesos nutylėjimą, bet auklėjimo tikslo įgyvendinimo siekį – auklėjimo, kuriam „tenka ypatinga funkcija kuriant solidaresnę ir taikesnę pasaulį. Jis gali padėti įtvirtinti visapusišką humanizmą, atvirą etiniam bei religiniam matmeniui ir mokantį tinkamai įvertinti kultūrų bei dvasinių įvairių civilizacijų vertybių pažinimo ir pagarbos joms svarbą“ (23). Tokiu dialogu tarpkultūrinio auklėjimo srityje norima „pašalinti įtampą ir konfliktus, taip pat galimus susikirtimus siekiant įvairių religinių kultūrų tam tikrame apibrėžtame regione geresnio tarpusavio supratimo. Dialogas gali padėti apvalyti religiją nuo visų dehumanizuojančių elementų ir būti savotišku virsmo veiksmu, taip pat gali padėti skatinti tradicines kultūrinės vertybes, kurioms grėsmę kelia šiuolaikybė bei galima niveliacija dėl skirtumo nedarančios internacionalizacijos“ (24). „Dialogas yra labai svarbus savo paties brendimui, nes augama būtent susitinkant su kitu asmeniu, susitinkant su kitomis kultūromis, taip pat tinkamai susitinkant su kitomis religijomis: kaip tik tada augama, bręstama. <...> Būtent tokiu dialogu kuriama taika“, – patvirtino popiežius Pranciškus (25).

ANTRAS SKYRIUS

POŽIŪRIAI Į PLIURALIZMĄ

Skirtingos interpretacijos

21. Jei pliuralizmas yra neginčijama šiandienio pasaulio duotybė, tai tada iškyla dialogo ir skirtingų kultūrų integracijos potencialo įvertinimo problema. Dialogo kelias tampa galimas ir vaisingas, kai remiasi kiekvieno asmens kilnumo suvokimu ir visų vienybe, grįsta bendra žmogyste bei dalijimusi ta pačia dalia (26). Kita vertus, tarpkultūrinis dialogas, kurį rinktis verčia dabartinė pasaulio situacija ir kiekvienos kultūros pašaukimas, siūlosi kaip ateičiai atvira orientacinė idėja, lydima skirtingų pliuralizmo interpretacijų, kurios

pateikiamos ir įgyvendinamos socialinėje, politinėje ir mums rūpimoje edukacinėje srityje.

Pateikiami du pagrindiniai požiūriai į pliuralizmo tikrovę – reliatyvistinis ir asimiliacionistinis; abu, nors ir turi teigiamų apsektų, yra nepakankami.

Reliatyvistinis požiūris

22. Kultūros reliatyvumo suvokimas ir reliatyvizmo rinkimasis – iš pagrindų skirtingi dalykai. Pripažinimas, kad tikrovė yra istorinė ir kintama, nebūtinai veda prie reliatyvistinio požiūrio. Reliatyvizmas, priešingai, gerbia skirtumus, bet sykiu suskirsto juos į autonominius pasaulius, laikydamas juos izoliuotais bei hermetiškai perskirtais ir todėl darančiais dialogą neįmanomą. Reliatyvistinis „neutralumas“ iš tikrųjų sankcionuoja kiekvienos kultūros savo aplinkoje absoliutumą, trukdo taikyti metakultūrinio vertinimo kriterijų ir siekti visuotinių aiškinimų. Toks modelis remiasi tolerancijos vertybe, apsiribojančia tik kito asmens priėmimu be jokios galimybės vesti dialogą ir vienas kitą pripažinti abipusiškai keičiantis. Vadvaujantis tokia tolerancijos idėja, santykis su bet kuria skirtinga kultūra traktuojamas kaip iš esmės pasyvus. Nereikalaujama būtinai domėtis kito poreikiais ir kančiomis, įsiklausyti į jo argumentus, susipažinti su jo vertybėmis ar juolab jas pamilti.

23. Toks požiūris grindžia politinį ir socialinį *multikultūralizmo* modelį, nepateikiantį tinkamų sprendimų, kaip sugyventi, ir nepadedantį plėtoti dialogo tarp kultūrų. „Pirmiausia galima pastebėti nekritiškai priimamą *kultūrinį eklektizmą*: kultūros tiesiog sustatomos greta ir laikomos iš esmės lygiavertėmis ir viena kita pamainomomis. Tai skatina smukti į reliatyvizmą, menkai nudingą autentiškam dialogui tarp kultūrų. Visuomeninėje plotmėje kultūrinis reliatyvizmas lemia kultūrinių grupių atskirą gyvenimą viena šalia kitos be autentiško dialogo ir todėl be tikros integracijos“ (27).

Asimiliacionistinis požiūris

24. Tikrai ne daugiau įtikinamas yra vadinamasis asimiliacionistinis požiūris, ženklinamas ne abejingumo kitai kultūrai, bet reikalavimo prisitaikyti. Tokio požiūrio pavyzdys būtų masinės imigracijos šalis, *ateivius* įsileidžianti tik su sąlyga, jei jie išsižadės savo tapatybės, savo kultūrinių šaknų. Laikantis asimiliacija grįsto edukacinio modelio, *kitas* turi atsakyti savų kultūrinių saitų ir padaryti savais būdingus kitai grupei ar priimančiajai šaliai; mainai susiaurėja iki vien mažumos kultūros įsiurbimo į daugumos kultūrą, beveik ar apskritai nekreipiant dėmesio į gimtąją kultūrą.

25. Bendresniu lygmeniu asimiliacionistinis požiūris įgyvendinamas kultūros, turinčios universalistinių tendencijų ir savo kultūrinės vertybes mėginančios primesti per ekonominę, komercinę, karinę, kultūrinę įtaką. Tada akivaizdus kitas pavojus: gresia „elgsenų ir gyvenenų *kultūrinis suplokštėjimas* ir suvienodėjimas“ (28).

Tarpkultūrinis požiūris

26. Tarptautinė bendrija pripažįsta, kad tradiciniai požiūriai, kaip mūsų visuomenėje elgtis su kultūriniais skirtumais, irgi pasirodė netinkami. Tačiau, kaip įveikti kliūtis, iškeltas pozicijų, kurios negeba tinkamai paaiškinti multikultūrinio matmens? Rinktis tarpkultūrinio dialogo perspektyvą tai nereiškia apsiriboti vien imigrantų funkcinio įtraukimo strategijomis, ypatingo pobūdžio kompensacinėmis priemonėmis. Reikia atsižvelgti ir į tai, kad keblumų kyla ne tik dėl migracinių krizių, bet ir dėl padidėjusio žmogaus mobilumo.

27. Iš tiesų, laikantis prasmingos auklėjimo perspektyvos, „šiandien kultūrų sąveikavimo galimybės kur kas didesnės ir atveria naujas dialogo tarp kultūrų perspektyvas – dialogo, kuris, idant būtų veiksmingas, iš skirtingų pokalbio partnerių kaip išeities taško reikalauja gilaus savo savitos tapatybės suvokimo“ (29). Taip žvelgiant, įvairovė nustoja būti suvokiama kaip problema, bet imama laikyti bendruomenės, kuriai būdingas pliuralizmas, ištekliumi, proga atverti visą sistemą visiems kilmės, vyro ir moters santykio, socialinio sluoksnio ir išsilavinimo sąlygotiems skirtumams.

28. Toks požiūris remiasi dinamiška kultūros, kuri šalinasi užsisiklindimo ir nedemonstruoja įvairovės stereotipinėmis ar folkloristinėmis apraiškomis, samprata. Tarpkultūrinės strategijos veiksmingos tik tada, kai vengiama skaidyti individus į autonomiškus ir hermetiškus kultūrinius pasaulius, bet, priešingai, skatinamas susitikimas, dialogas ir abipusis keitimasis siekiant įgalinti sugyvenimą bei užbėgti už akių galimiems konfliktams. Vienu žodžiu, būtina ugdyti naują tarpkultūrinį požiūrį, siekiantį integruoti kultūras abipusiško pripažinimo dvasia.

TREČIAS SKYRIUS KAI KURIE TARPKULTŪRINIO POŽIŪRIO PAMATINIAI ELEMENTAI

Bažnyčios mokymas

29. Tarpkultūrinis matmuo neabejotinai yra krikščionybės, kuriai pašaukti „visi“, paveldo dalis. Iš tiesų, krikščionybės istorijoje ryškus dialogas su pasauliu

siekiant didesnės brolybės tarp žmonių. Bažnyčios tradicijoje tarpkultūrinė perspektyva neapsiriboja skirtumų branginimu, bet padeda statydinti darnų žmonių sugyvenimą. Tai ypač būtina sudėtingose visuomenėse, kur reikia įveikti reliatyvizmo ir kultūrinio suplokštėjimo pavojus.

30. *Kultūra ir jos svarba pilnatviškam vyro ir moters potencialui išskleisti apmąstoma gausiose Bažnyčios ištarse, pirmiausia Vatikano II Susirinkimo ir vėlesnio Bažnyčios Magisteriumo.*

Vatikano II Susirinkimas, aptardamas kultūros svarbą, patvirtino, jog be sąsajos su tam tikra kultūra nėra jokios tikrai žmogiškos patirties. Juk „pačiam žmogaus asmeniui būdinga, kad tik per kultūrą <...> jis pasiekia tikrą ir visišką žmogiškumą“ (30). Kiekviena kultūra, apimanti pasaulio slėpinio ir ypač vyro ir moters slėpinio apmąstymus, yra būdas gyvenimo transcendentiniam matmeniui išreikšti. Kultūra esmingai reikšminga todėl, „kad ji yra žmogaus gyvenimo, kaip tokio, savybė. Žmogus tikrai žmogiškai gyvena dėka kultūros. Jo gyvenimas yra kultūra ta prasme, kad ji žmogų skiria nuo visa kita, kas egzistuoja regimajame pasaulyje: žmogus negali būti kitapus kultūros. Kultūra yra savitas žmogaus „egzistavimo“ ir „buvimo“ būdas. Žmogus visada gyvena pagal jam savą kultūrą, kuri savo ruožtu sukuria tarp žmonių savitą saitą, nulėmiantį žmogaus egzistencijos tarpžmogiškąjį ir socialinį pobūdį“ (31).

31. Negana to, terminu „kultūra“ žymimos visos priemonės, kuriomis „žmogus tobulina ir atskleidžia daugialypes savo dvasios ir kūno dovanas, stengiasi pažinimu ir darbu pajungti sau pasaulį; visa ta papročių ir institucijų pažanga, kuri tiek šeimos, tiek visos viešosios bendruomenės visuomeninį gyvenimą daro žmogiškesnį. Pagaliau *kultūra* yra tie kūriniai, kuriais laiko būvyje žmogus išreiškia, perduoda ir išlaiko didžius savo dvasios patyrimus ir troškimus, siekdamas tarnauti daugelio, net visos žmonių giminės, pažangai“ (32). Vadinasi, šia sąvoka apimamas ir *subjektyvusis* matmuo – kiekvienam asmeniui būdingos elgsenos, vertybės, tradicijos, ir *objektyvusis* aspektas, tai yra vyrų ir moterų darbai.

32. Taigi, „iš to plaukia, kad žmogaus kultūrai būtinas istorinis ir visuomeninis aspektas ir kad žodis *kultūra* dažnai įgyja sociologinę ir etnologinę prasmę. Šia prasme kalbama apie kultūrų dauginumą. Mat iš įvairių būdų, kaip naudotis daiktai, dirbti ir išreikšti save, praktikuoti religiją ir kurti papročius, leisti įstatymus ir steigti teises institucijas, plėtoti mokslą bei techniką ir ugdyti grožį, kyla skirtingos bendruomeninio gyvenimo

mo sąlygos ir skirtingos gyvenimo gėrybių tvarkymo formos. Taip iš perduodamų institucijų susidaro kiekvienai žmonių bendruomenei savas paveldas. Susikuria ir tam tikra apibrėžta istorinė aplinka, kurioje atsideria kiekvienos tautos ir kiekvienos epochos žmogus ir iš kurios jis semiasi gėrybių tolesniam savo kaip žmogaus bei piliečio kultūros plėtojimui“ (33).

Kultūroms būdingas didelis dinamiškumas ir istoriškumas, jos laiko tėkmėje kinta. Tačiau, nepaisant išoriškesnių pokyčių, kultūros išlaiko reikšmingų bendrų elementų. „Todėl kultūrinę įvairovę reikia suprasti remiantis pamatine žmonių giminės vienybės perspektyva“, nes tik jos šviesoje įmanoma suvokti giliają tos įvairovės reikšmę, priešingą kultūrinių tapatybių radikalizacijai, „dėl kurios jos tampa neimlios bet kuriam teigiamam poveikiui iš išorės“ (34).

33. Vadinasi, *tarpkultūriškumas* gimsta ne iš kultūros statiškos sampratos, bet iš kultūros atvirumo. Dialogą tarp kultūrų pirmiausia grindžia kiekvienai kultūrai būdingas potencialus *visuotinumumas* (35). Tad „kultūrų dialogas <...> iškyla kaip *vidinis pačios žmogaus bei kultūros prigimties reikalavimas*“ ir „remiasi suvokimu, jog yra vertybių, kurios bendros visoms kultūroms, nes šaknijas pačioje prigimtyje. <...> Būtina puoselėti širdyse šių vertybių suvokimą, maitinti visuotinio pobūdžio kultūrinį dirvožemį, galintį laiduoti vaisingą konstruktyvaus dialogo plėtojimą“ (36). Atvirumas aukštesnėms vertybėms, bendroms visai žmonių giminei ir grįstoms tiesa ir, negana to, visuotinėms, kaip antai teisingumas, taika, žmogaus asmens kilnumas, atvirumas tam, kas transcendentiška, sąžinės ir religijos laisvė, verčia kultūrą suvokti kaip indėlį į platesnį to, kas žmogiška, suvokimą, užuot pasidavus dabartinei tendencijai kultūrų istorijos srityje konstruoti dalinius, uždarus ir į save nukreiptus pasaulius.

Teologinis pagrindas

34. Žmogaus apibrėžimas per jo santykį su kitais žmonėmis ir gamta iki galo neatsako į neišvengiamą pamatinį klausimą: *kas iš tikrųjų yra žmogus?* Krikščioniškoji antropologija vyro ir moters bei jų gebėjimo kurti kultūrą pagrindu laiko jų sukūrimą pagal Dievo, trijų Asmenų bendrystės, paveikslą ir panašumą. Nuo pat pasaulio sukūrimo reikėsi kantri Dievo pedagogika. Išganyto istorijos raidoje Dievas moko savo tautą sudaryti Sandorą – tai yra gyvybiškai svarbaus santykio – ir laipsniškai atsiverti visoms tautoms. Tos Sandoros viršūnė yra Jėzus, kuris savo mirtimi ją „atnaujina ir padaro amžiną“. Nuo tada Kristaus Bažnyčiai patikėtos užduoties: „Eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones <...> mokydami laikytis visko, ką tik

esu jums įsakęs“ (Mt 28, 19–20) toliau moko Šventoji Dvasia.

„Kiekvienas žmogus yra pašauktas į bendrystę dėl savo prigimties, nes jis sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą (plg. Pr 1, 26–27). Todėl biblinės antropologijos požiūriu žmogus nėra izoliuotas individas, jis asmuo: būtybė, kuriai iš esmės būdingas santykis. Bendrystė, į kurią kviečiamas žmogus, visuomet apima dvejopą matmenį, t. y. vertikalų (bendrystę su Dievu) ir horizontalų (bendrystę su žmonėmis). Esminga tai, kad bendrystė būtų pripažįstama kaip Dievo dovana, kaip Dievo iniciatyvos vaisius, įgyvendintas Velykų slėpinyje“ (37).

35. Asmens bendrystės su Dievu vertikalusis matmuo autentiškai įgyvendinamas einant keliu, kuris yra Jėzus Kristus. Juk „iš tiesų žmogaus slėpinys tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik išsikūnijusio Žodžio slėpinyje. <...> Kristus <...> pačiam žmogui pilnatviškai parodo, kas yra žmogus, ir atskleidžia jo pašaukimo kilnumą“ (38). Sykiu šis vertikalusis matmuo auga Bažnyčioje, kuri yra „Kristuje tarsi sakramentas arba artimos jungties su Dievu ir visos žmonių giminės vienybės ženklas“ (39). „Kristaus atliktas išgelbėjimo apstumas sugriovė įvairias kultūras dalijusias sienas. Dievo pažadas Kristuje įgavo visuotinį pobūdį“, tapo „skirtas visiems žmonėms kaip paveldas, kuriuo kiekvienas gali laisvai naudotis. Visi žmonės, kilę iš įvairių kraštų ir skirtingų tradicijų, yra pašaukti per Kristų turėti dalį vieningoje Dievo vaikų šeimoje“ (40).

36. Horizontalusis bendrystės matmuo, kuriam pašaukti vyrai ir moterys, įgyvendinamas tarpasmeniniais santykiais (41). Asmeninė tapatybė bręsta juo labiau, juo labiau tokiais santykiais autentiškai gyvenama. Vadinas, santykiai su kitais ir su Dievu yra pamatiniai, nes per juos vyrai ir moterys pabrėžia savo pačių vertę. Santykiai tarp tautų, tarp kultūrų ir tarp šalių irgi stiprina bei pabrėžia juos palaikančiųjų vertę. Juk „žmonių bendruomenė asmens neabsorbuoja, nesunaikina jo autonomijos, kaip nutinka įvairiose totalitarizmo atmainose, bet, priešingai, dar labiau pabrėžia jo vertę, nes santykis tarp asmens ir bendruomenės atitinka vienos visumos santykį su kita visuma. Kaip šeimos bendruomenė nepanaikina ją sudarančių asmenų ir kaip pati Bažnyčia pilnatviškai įreikšmina naują kūrinį (plg. Gal 6, 15; 2 Kor 5, 17), Krikštu įskiepytą į jos Kūną, lygiai taip ir žmonijos šeimos vienybė nepanaikina asmenų, tautų ir kultūrų, bet padaro juos vienas kito atžvilgiu skaidresnius ir dar labiau suvienija teisėtoje įvairovėje“ (42).

37. Tarpkultūriškumo patirtis, kaip ir žmogaus vystymasis, giliausiai suvokiama tik asmenų bei tau-

tų įtraukimo į *vienatinę žmonių šeimą*, besiremiančia solidarumu ir pamatinėmis teisingumo bei taikos vertybėmis, šviesoje. „Tokia perspektyva esmingai atsiskleidžia turint prieš akis santykį tarp Trejybės Asmenų vienatinėje dieviškojoje Substancijoje. Trejybė yra visiška vienybė, nes trys dieviškieji Asmenys yra grynasis santykis. Dieviškųjų Asmenų abipusis atvirumas yra visiškas, ir vieno su kitu ryšys totalus, mat jie absoliuti vienatinė vienybė. Į tokią bendrystės tikrovę Dievas nori priimti ir mus: *kad jie būtų viena, kaip mes esame viena* (Jn 17, 22). Bažnyčia yra šios vienybės ženklas ir įrankis. Toks dieviškasis modelis gali būti naudingas ir žmonių santykiams istorijoje. Ypač apreiškto Trejybės slėpinio šviesoje mes suvokiame, kad autentiškas atsivėrimas reiškia ne išcentrinį išsibarstymą, bet gilią tarpuskvarbą“ (43). Pamatas, kuriuo krikščioniškoji tradicija grindžia žmonių giminės vienybę, pirmiausia yra metafizinis bei teologinis *humanum* aiškinimas, kurio esminis elementas yra *santykiškumas* (44).

Antropologinis pagrindas

38. Autentiškai tarpkultūrinis matmuo gali būti pasiekiamas ir per jo antropologinį pagrindą. Juk susitinka konkretūs asmenys. Kultūros gyvastingos išlieka ir nuolatos mainosi remdamosi susitikimu su kitais. Išeiti iš savęs ir pažvelgti į pasaulį iš kito žiūros taško nereiškia paneigti save; priešingai, tai būtinas savo paties tapatybės vertės išryškavimo procesas. Kitaip tariant, tautų ir kultūrų tarpusavio priklausomybė ir tarp jų vykstanti globalizacija turi orientuotis į asmenį. Praėjusio amžiaus ideologijų išsivėpimas, lygiai kaip ir ideologijų, užsiveriančių transcendentinei bei religinei tikrovei, plitimas šiandien, verčia suvokti dramatinį poreikį vėl į dėmesio centrą iškelti žmogaus bei kultūros klausimą. Neįmanoma paneigti, kad mūsų epochos vyrams ir moterims, nepaisant visokeriopos pažangos, labai sunku apibrėžti, kas jie yra. Vatikano II Susirinkimas labai taikliai nusakė tokią situaciją: „Tačiau kas yra žmogus? Jis pats apie save yra pareiškęs ir tebereiškia įvairių, net viena kitai priešingų nuomonių, dažnai iškeliančių jį kaip absoliučią normą arba nusmukdančių iki nevilties; todėl jis abejoja ir nerimauja“ (45). Reikšmingiausias tokio suglumimo ženklas yra šiuolaikinių vyrų ir moterų vienvė. „Viena didžiausių žmogaus patiriamo skurdo rūšių yra vienišumas. Atidžiau pažvelgus, iš atskirties, buvimo nemylimam ar sunkumo mylėti kyla ir kitos skurdo rūšys, įskaitant ir materialinį. Skurdą dažnai pagimdo Dievo meilės atstūmimas, pirmapradis tragiškas užsisklendimas savyje, tikintis pasitenkinti vien savimi ar manant, jog žmogus atsitiktinai atsiradusioje visatoje yra tik nereikšmingas

ir laikinas reiškinys, *svetimšalis*. Žmogus yra susvetimėjęs, kai būna vienas ar atsiriboja nuo tikrovės, kai atsisako mąstyti ir tikėti Pagrinda. Visa žmonija yra susvetimėjusi, kai patiki save vien žmogiškiems planams, ideologijoms ir klaidingoms utopijoms. Šiandien žmonija atrodo labiau sąveikaujanti nei vakar: šis didesnis artumas turi virsti tikra bendryste. Tautų *vystymąsi pirmiausia lemia*, ar jos suvokia save kaip vieną šeimą, kuri bendradarbiauja tikros bendrystės dvasia ir kurią sudaro subjektai, ne vien tiesiog gyvenantys vienas šalia kito“ (46).

39. Tad siekiant teisingo tarpkultūriškumo reikia tvirto antropologinio pamato, besiremiančio suvokimu, kad žmonės savo giliausia prigimtimi yra santykio būtybės, be santykių su kitais negalinčios nei gyventi, nei išskleisti savo potencialo. Vyras ir moteris nėra vien individai, savotiškos monados, kurioms užtenka vien jų pačių, bet, priešingai, yra atviros būtybės, besitiesiančios į tai, kas skirtinga nuo jų. Žmogus yra asmuo, santykio būtybė, suvokianti save per santykį su kitu. Negana to, santykiai savo giliausiąją prigimtį pasiekia tada, kai remiasi meile, kurios siekia kiekvienas asmuo, kad jaustųsi pilnatviškai save įgyvendinęs, – ir meilę priimdamas, ir ją dovanodamas kitiems. „Žmogus negali gyventi be meilės. Žmogus pasidaro pats sau nebesuvokiama esybe ir jo gyvenimas nebetenka prasmės, jeigu jam neapsireiškia meilė, jei jis nesusitinka su meile, jei nepajunta ir koku nors būdu nepadaros jos sava, jeigu negali joje gyvai dalyvauti. <...> Žmogus atranda meilėje savo tikrąją didybę, kilnumą ir savojo žmogiškumo vertę“ (47).

40. Meilės sąvoka įvairiais pavidalais lydėjo skirtingų kultūrų istoriją. Senovės Graikijoje dažniausiai vartotas *eros*, aistringos meilės, paprastai sietos su jusliniu geismu, terminas. Taip pat ir žodis *philia*, suprantamas kaip draugiška meilė, ir *agape*, žymintis didelę pagarbą mylimam objektui ar asmeniui. Biblijos ir krikščionybės tradicijoje išryškėja pasiaukojamos meilės aspektas. Vis dėlto, nepaisant visų šių skirtumų, egzistuoja gili, nors ir skirtingų matmenų, meilės tikrovė, skatinanti nuolat eiti „iš savęs į savo išsilaisvinimą dovanojant save patį, ir būtent per tai“ – eiti „į savęs paties atradimą, maža to, Dievo atradimą“ (48).

41. Išlaisvinta iš egoizmo meilė yra geriausias broliškumo bei abipusės pagalbos paženklintas kelias tobulumo tarp žmonių link. Kadangi kiekvieno vyro ir kiekvienos moters prigimtyje įrašytas nenumaldomas meilės troškimas, jos stygius neišvengiamai žadina beprasmybės ir nevilties jausmą ir gali atvesti prie destruktivaus elgesio. Meilė yra tikrasis žmogaus kilnumas, pranokstantis priklausomybę kultū-

rai, tautinei grupei, socialiniam sluoksniui. Tai – tvirčiausias, autentiškiausias ir geidžiamiausias žmones sujungiantis saitas, įgalinantis įsiklausyti į kitą, skirti jam prideramą dėmesį bei pagarbą. Galima sakyti, kad meilė yra paties gyvenimo metodas ir tikslas. Ji tikrasis lobis, įvairiais būdais skirtinguose kontekstuose ieškotas ir paliudytas mąstytojų, šventųjų, tikėjimo žmonių, charizminių asmenybių, kurie amžių tėkmėje savo gyvenimu pavyzdžingai rodė iškiliausią ir būtiną kelią į dvasinius bei socialinius pokyčius ir atsinaujinimą.

Pedagoginis pagrindas

42. Išdėstytas teologinis ir antropologinis pagrindas deda tvirtus pamatus autentiškai tarpkultūrinei pedagogikai, kuri, kaip tokia, negali išsiversti be žmogaus kaip asmens sampratos, anot kurios, pirmiausia susitinka ne kultūros, bet savo istorijoje bei santykiuose išsiskiriančios asmenys. Tad santykiškumas laikytinas pamatine pedagogine paradigma, asmens tapatybės ugdymo priemone ir tikslu. Tokia samprata laiduoja, kad dialogas bus ne abstraktus ar ideologinis, bet paženklintas pagarbos, supratingumo ir abipusio tarnavimo. Be to, tai turėtų palaikyti istorizuotos ir dinamiškos kultūros idėja, neleidžianti įkaltinti kitų savotiškame kultūriniame kalėjime. Galop ši paradigma turėtų remtis suvokimu, kad kultūros santykiškumas nereiškia reliatyvizmo, kuris, nors ir gerbdamas skirtumus, sandariai užsklendžia juos atskiruose autonomiškuose kosmosuose, traktuodamas kaip hermetiškai izoliuotus, bet visomis priemonėmis mėgina skatinti dialogo, supratimo ir abipusio keitimosi siekiant bendrojo gėrio kultūrą.

43. Tokiame horizonte tarpkultūriškumo samprata netampa skiriamoji ir reliatyvistinė, bet kultūrą laiko neatsiejama nuo moralinės tvarkos, kurios pamatinė vertybė pirmiausia yra žmogaus asmuo. Būtent tai pripažindami skirtingų kultūrinių visatų žmonės, susidūrę vieni su kitais, galės įveikti pradinį svetimumą. Galvoje turima ne tik pagarpa vienas kitam: toks procesas reikalauja suabejoti savo išankstine nuomone ir gebėti suprasti bei apsvarstyti kito asmens žiūrą tašką.

44. Plėtoti tokią reiklį temą pedagoginiu lygmeniu reikia drąsos stengiantis vis geriau suvokti sudėtingą ir opią multikultūrinę tikrovę. Ypač siektina karščiau ir plačiau ieškoti auklėjimo idėjos bendrojo vardiklio – kaip reikėtų mokyti dialogo tarp kultūrų, kad toks ugdymas būtų laikomas asmens kelione link to, kas būtina norint plėtoti dialogą ir vieniems iš kitų mokytis visą gyvenimą.

KETVIRTAS SKYRIUS

KATALIKIŠKASIS AUKLĖJIMAS TARPKULTŪRINIO DIALOGO PERSPEKTYVOJE

Katalikiškojo auklėjimo indėlis

45. Dialogą akcentuojantis požiūris į kultūras duoda pradžią poreikiui imtis bendrų pastangų fragmentacijai įveikti. Todėl būtina, mokantis vieniems iš kitų, konkrečiai ištraukti į savitą dialektiką, sukeltą kokios nors pamatinės tikrovės, susijusios su gyvenimu ar kultūra („susikirtimas/susitikimas“, „uždarumas/atvirumas“, „monologas/dialogas“...).

Šiame edukaciniame procese taikaus ir praturtinančio sugyvenimo paieška turi remtis plačiausia samprata žmogaus, kuris be paliovos stengiasi peržengti save, laikant tas pastangas ne tik psichologinių ir kultūrinių paskatų įveikti visas egocentrizmo ir etnocentrizmo formas vaisiumi, bet ir dvasiniu bei religiniu užsidegimu, derančiu su asmens ir visuomenės visapusiško ir transcendentinio vystymosi samprata.

46. Todėl bendruomenės, besiremiančios katalikų tikėjimo vertybėmis (šeimos, mokyklos, organizacijos, jaunimo sambūriai...), turėtų suteikti balsą ir konkretų pavidalą tikrai personalistiniam auklėjimui, atitinkančiam humanistinę krikščioniškąją kultūrą ir tradiciją, – naują polėkį ir naują pilietybę asmeniui, suvokiamą kaip „asmuo-bendrytė“, nes antraip sieki statydinti laisvų ir lygių individų visuomenę neišvengiamai lydės nevaržomų bei nekontroliuojamų konfliktų ir piktnaudžiavimų pavojus.

Kita vertus, visuomenę ar bendruomenę sudarančių asmenų tarpusavio ryšio esminė reikšmė „reikalauja santykio kategorijos platesnio kritinio vertinimo. Šiai užduočiai įgyvendinti neužtenka vien socialinių mokslų, nes, norint aiškiai suvokti transcendentinį žmogaus kilnumą, prireiks tokių pažinimo sričių kaip metafizika ir teologija“ (49).

Dievo Trejybės slėpinio šviesoje santykiškumas traktuotinas ne tik kaip komunikacinis procesas, bet ir kaip Meilė, pamatinis Būties dėsnis. Ši meilė nėra bendra, neapibrėžta ir susijusi vien su emocijomis, nauda ar mainų taisykle, bet yra „neužtarnauta“, tokia pat stipri ir dosni kaip Jėzaus Kristaus meilė. Šia prasme meilė yra noras „paskatinti“, pasitikėjimas kitu ir, vadinasi, iš pagrindų auklėjamas aktas.

47. „Meilės“ sąvoka auklėjime tiesiogiai suponuoja „dovanos“ ir „abipusiškumo“ sąvokas, pamatinius paties auklėjimo matmenis. Mokyklose, tarp moksleivių

ir mokytojų, šeimose, bendruomenėse skatintinas tasai dvikryptis judėjimas, kurį bendrais bruožais galime apibendrinti kaip dvigubą gaunamos ir dovanojamos meilės judėjimą, kai abipusiškumas suvokiamas ne kaip galutinis rezultatas, bet pirmiausia kaip auklėtojo, kuris pašauktas mylėti pirmas, iniciatyvus veiksmas.

Šias sąvokas būtina drąsiai atgaivinti siekiant bendrytės pedagogikos, auklėjamojo idealo, skatinančio auklėtojus būti įtikimais liudytojais jaunimo akyse ir vėriau apmąstyti esminį ir strateginį saitą, sujungiantį „auklėjimo meilę“ ir „mokymą mylėti“ – du esminius, vienas nuo kito neatsiejamus elementus, kai auklėtojas ir auklėjamas abu ieško gėrio, pagarbos ir dialogo.

Mokyklose

48. Jonas Paulius II pabrėžė šią mintį ir bendrytės dvasingumą (50) įvardijo kaip svarbiausią tikslą, siektiną kultūroje, kasdieniame gyvenime, šeimoje, mokykloje, Bažnyčioje.

Asmenis vienas su kitu ir grupes tarp savęs jungianti dvasia, turinti gyvuoti pirma bet kurios konkrečios iniciatyvos, yra horizontas, kuriuo remiasi visos vertybės, gyvybiškai svarbus elementas, teikiantis pagrindą visiems kitiems. Tai ne tik dvasinis, bet ir kultūrinis iššūkis, galiojantis visiems geros valios vyrams ir moterims, taigi ir kvietimas, į kurį turėtų atsiliepti katalikų tikėjimą išpažįstantys ir tos pačios meilės meno vienijami auklėtojai, mokytojai ir moksleiviai bet kokio pobūdžio mokykloje.

49. Pradžią bendruomenei duoda ir jos gyvybę palaiko ne įstatymas pats savaime ar teisinė forma, bet pati dvasia įstatymo – teisingo tiek, kiek jis tarnauja bendrajam gėriui ir visus įkelia į abipusiškumo būvį, kad būtų sąmoningi ir atsakingi piliečiai. Vadinasi, bendruomenės tapatybė juo brandesnė, juo ji ištikimesnė bendradarbiavimo ir solidarumo vertybėms, kurios jai duotos ir kurias ji be paliovos stengiasi atnaujinti.

50. Tarpkultūrinio auklėjimo atžvilgiu mokykloms patikėta didžiulė atsakomybė. Ugdymo metu moksleiviui tenka sąveikauti su skirtingomis kultūromis, tad jam reikia būtinų įrankių joms suprasti ir susieti su savąja. Mokyklų, atvirų susitikimui su kitomis kultūromis, laukia užduotis suteikti asmeniui pasipirtį plėtoti savo tapatybę suvokiant jos turtingumą bei kultūrinę tradiciją.

Tarpkultūrinės pedagogikos požiūriu geriausia dovana, kokią katalikiškasis auklėjimas galėtų dovanoti mokyklai, yra liudyti nenutrūkstamą artimą tapatybę ir kitokybės sampyną, jų dinamišką tarpuskvarbą

įvairiuose santykiuose tarp suaugusiųjų (mokytojų, tėvų, auklėtojų, institucijų vadovų...), tarp mokytojų ir moksleivių – be išankstinių nuostatų, sąlygotų kultūros, lyties, socialinės klasės ar religijos.

Ten, kur auklėjimo laisvė draudžiama

51. Dėl politinių ar kultūrinių sumetimų katalikiškosios mokyklos daug kur pasaulyje ne visada gali veikti, kartais jų veikimo laukas būna labai apribotas, jos sulaukia priešiško. Klausimas tokiais atvejais susijęs ne tik su pareiga gerbti teisę – mokymo ir mokyklos laisvę, bet ir su turtingesnės kultūrinės pasiūlos visiems galimybe. Todėl būtina paklausti, ką katalikiškasis auklėjimas gali pasiūlyti ir tokiose situacijose.

Pirmutinis žingsnis iš esmės yra pripažinimas, kad ir kitiems būdingas tas pats troškimas, glūdintis svarbiame daugelio religijų bei kultūrų priesake, kuris laikomas žmonijos aukso taisykle: „Daryk kitiems tai, ko norėtum, kad tau darytų kiti; nedaryk kitiems to, kas ir tau nepatinka.“ Ši moralinė taisyklė neišvengiamai būtina bendram gyvenimui – būtent meilė kitiems kaip naujos civilizacijos, vyro ir moters tikros humanizacijos, bet kokio savanaudiško instinkto, smurto ir karo priešybės versmė (51).

52. Ši auklėjimo naujybė kyla ir iš krikščioniškosios pedagogikos, besiremiančios Kristaus žodžiais: „Tegul visi bus viena!“ (Jn 17, 21). Jais aikštėn iškeliamą esmę visos krikščionybės, kuri yra Dievo – santykiškos Būties, grynojo meilės akto – slėpinio nešėja. Būtent tai yra Evangelijos naujybė, kuriai visai priimti reikia tikėjimo, bet kurios vaisiai perkeičia asmenų, grupių, kultūrų ir institucijų susitikimo prasmę.

53. Tiktai vadovaujantis tokia vienybės paieškos dvasia galima socialinė tvarka, kolektyvinis solidarumas visomis prasmėmis (religinis, politinis, socialinis, ekonominis, profesinis) kaip alternatyva nuolatinio konkuravimo būviui, kuris pasmerkia žmones pasaulyje, nors ir globalizuotame, vis mažiau tarp savęs bendrauti ir būti abejingus susitikimui su krikščionybės skelbiamu Dievu ar kokia nors Absoliuto forma.

Tad naujosioms kartoms, stokojančioms kultūros ir tikėjimo, tikrosios prasmės ir siektino teisingo tikslo, gresia pavojus įvairias būdais dehumanizuoti patį gyvenimą. Tokioje gausybėje „paribio“ situacijų, kai tikėjimas kasdien išbandomas, ėjimas prieš srovę kaip niekada yra apsisprendimas Evangelijos naudai, krei-piantis į didžiausią savęs dovanojimą, gyvybės atidavimą dėl kito, kai trypiamas teisingumas ir tiesa.

54. Todėl tokiuose kontekstuose, nors labai skirtinguose (ateistiniuose, fundamentalistiniuose, reliatyvistiniuose, laicistiniuose), būtina vėl į centrą sugrąžinti „pirmenybę vertybei“. Tai pirmiausia yra autentiškas liudijimas, savęs dovanojimas, gebėjimas prašyti atleidimo ir atleisti motyvuojamam ne noro pasirodyti ar dviveidiško moralizmo, bet „meilės“, troškimo prisidėti prie pasaulio vystymosi.

„Žmogui būdingas troškimas leisti kitiems būti savo gėrybių dalininkais. Taip bendrauti skatina Gerosios Naujienos priėmimas tikėjimu“, pirmiausia su tais, kurie „stokoja didžiausios gėrybės šiame pasaulyje – Dievo tikrojo veido pažinimo ir draugystės su Jėzumi Kristumi, Dievu-su-mumis. Juk nėra nieko gražiau, kaip būti nustebintiems Evangelijos, Kristaus. Nėra nieko gražiau, kaip Jį pažinti ir draugystę su Juo perteikti kitiems“ (52).

PENKTAS SKYRIUS

KATALIKIŠKOSIOS MOKYKLOS INDĖLIS

Katalikiškosios mokyklos atsakomybė

55. Dabartiniame socialiniame kontekste katalikiškoji mokykla pašaukta prisidėti savitu indėliu, kurį gali pasiūlyti. Tačiau ta užduotis nelengva ir ją įgyvendinti trukdo vis didesnės kliūtys. Katalikiškosiose mokyklose sparčiai daugėja įvairių tautybių ir skirtingoms religijoms priklausančių auklėtinių: daugelyje pasaulio šalių didžiama auklėtinių išpažįsta skirtingus tikėjimus, todėl religijų susitikimo klausimas tampa neišvengiamas. Siekiant išvengti užsisklendimo savitikslyje „tapatybėje“, auklėjimo plane atsižvelgtina į augantį visuomenės daugiareligiškumo dėmenį ir nuosekliai suvoktinas poreikis mokėti pažinti įvairius tikinčiuosius ar netikinčiuosius bei palaikyti su jais dialogą.

56. Svarbu, kad katalikiškoji mokykla įsisąmonintų, kas gresia jai nebesuvokiant savo egzistavimo priežasčių. Taip, pavyzdžiui, nutinka, kai ji nekritiškai prisitaiko prie visuomenės, paženklintos individualizmo bei konkurencijos vertybių, lūkesčių, prie biurokratinio formalizmo, konsumistinių šeimos poreikių ir perdėtos pritarimo iš išorės paieškos. Kultūroje, kurioje reikalaujama mokyklos neutralumo ir kad iš auklėjimo srities būtų pašalintos bet kokios religinės užuominos, katalikiškoji mokykla juo labiau pašaukta liudyti Evangelijos aiškiai įkvėptu auklėjimu (53). Tokia mokykla, būdama katalikiška, nesitenkina nekonkrečiu krikščioniškuoju ar žmogiškosiomis vertybėmis grįstu įkvėpimu. Jai tenka atsakomybė siūlyti moksleiviams katalikams ne tik teisingą religijos pažinimą, bet ir galimybę palaikant asmenišką ryšį su Kristumi augti

Bažnyčioje. Juk „tarp pagrindinių žmogaus teisių, turinčių pamatinę reikšmę ir taikiam tautų gyvenimui, taip pat yra asmenų ir bendruomenių teisė į tikėjimo laisvę. Šiuo istoriniu laikotarpiu vis svarbiau skatinti šią teisę ne tik negatyviu aspektu, kaip laisvę nuo ko nors – pavyzdžiui, nuo pareigų ar apribojimų, susijusių su laisve pasirinkti tikėjimą, – bet ir pozityviai, kaip įvairiomis formomis besireiškiančią laisvę kam nors – pavyzdžiui, liudyti savo tikėjimą; skelbti ir perduoti jo mokymą; vykdyti auklėjamąją, labdaringą ir karitatyvinę veiklą, leidžiančią taikyti tikėjimo priesakus; egzistuoti bei veikti kaip socialinėms įstaigoms, kurių struktūra nustatyta atsižvelgiant į tikėjimo mokymo principus bei institucinius tikslus“ (54).

57. Pirmutinė katalikiškosios mokyklos pareiga yra liudyti (55). Krikščionybės buvimas įvairių kultūrų daugialypėje tikrovėje turi būti parodytas ir pademonstruotas, tai yra turėtų būti regimas, apčiuopiamas bei suvokiamas. Dėl pažengusios sekuliarizacijos katalikiškoji mokykla šiandien net seną krikščioniškąją tradiciją turinčiose šalyse yra atsidūrusi misionieravimo situacijoje. Katalikybės indėlis į auklėjimą ir dialogą tarp kultūrų – žmogaus asmens, kurio esminės svarbos dėmuo yra santykis, akcentavimas. Katalikiškoji mokykla, kurios antropologinė bei pedagoginė samprata remiasi Jėzumi Kristumi, „dialogo gramatiką“ turi praktikuoti ne kaip techninę priemonę, bet kaip gilų santykio būdą. Katalikiškoji mokykla privalo apmąstyti savo tapatybę, nes ką ji gali „dovanoti, pirmiausia yra tai, kas ji yra“ (56).

Auklėjamoji bendruomenė – tarpkultūrinių santykių laboratorija

58. Modelis, kuriuo turėtų remtis mokyklos struktūra, yra *auklėjamoji bendruomenė*, skirtumų darnaus gyvenimo vieta (57). Mokykla – bendruomenė yra susitikimo vieta, skatina dalyvauti, puoselėja dialogą su šeima, yra pirmutinė bendruomenė, kuriai priklauso mokyklą lankantys moksleiviai. Mokykla gerbia šeimos kultūrą ir giliai išiklauso į poreikius, su kuriais susiduria, bei lūkesčius, kurie jai keliami. Todėl ji gali būti laikoma autentiška tarpkultūriškumo, labiau įgyvendinamo nei skelbiamo, laboratorija.

59. Neutraliose visuomenėse bei mokyklose, nesiremiančiose vertybėmis ir atsisakiusiose bet kokio moralinio ugdymo, taip pat visuomenėse ir mokyklose, persmelktose fundamentalistinio požiūrio, dalyvavimas neplėtojamas. Šitai klesti dialogo ir abipusės pagarbos aplinkoje, auklėjamojoje aplinkoje, kur kiekvienam laiduojama galimybė maksimaliai padidinti savo gebėjimus, niekada neužmirštant siekti visų gėrio. Tada gali

atsirasti nuolatinė pasitikėjimo vienas kitu, pasirengimo padėti, išiklausymo ir vaisingų mainų aplinka, turinti ženklinti visą ugdymo procesą. Pačiomis pamokomis, išreiškiančiomis ir gyvenimą, ir mintį, turėtų būti siekiama duoti pradžią nuolatiniam mokytojų ir moksleivių dialogui, branginti pastarųjų asmeninį indėlį į bendras paieškas ir išjudinti tarpdalykinį mokymą prisidedant įvairių dalykų mokytojams.

60. Mokykloje, suvokiamoje kaip auklėjamoji bendruomenė, labai svarbus vaidmuo tenka šeimai. Katalikiškoji mokykla ją laiko vertybe ir skatina ištraukti bei priimti įvairias bendros atsakomybės formas. Net tada, kai šeima išgyvena sunkias situacijas, kai tėvai neatsiliepia į mokyklos siūlymus, šeima visados laikytina būtinu atramos tašku, išteklių, kuriuos galima pasitelkti, turėtoja: „Katalikiškoji mokykla suinteresuota tęsti ir stiprinti bendradarbiavimą su šeima. Jai rūpi ne tik mokyti, bet ir pirmiausia siekti auklėjamųjų tikslų“ (58).

Auklėjimo planas mokyti dialogo tarp kultūrų

61. Iš Evangelijos liudijimo ir neužtarnauto atvėrimo meilei kitam išplaukia katalikiškosios mokyklos auklėjamoji pasiūla, kuriai rūpi plėtoti tarpkultūrinę prieigą visose mokyklinės patirties aplinkose – tarpasmeninių santykių, žmogiškojo pažinimo, drausmės, kiekvieno integracijos ir teisių srityje.

Atvirumas pliuralumui ir skirtingumui yra būtina bendradarbiavimo sąlyga. Patyrimas rodo, kad katalikų religija moka susitikti su skirtingomis kultūromis, jas gerbia ir brangina. Meilė vyrui ir moteriai neišvengiamai yra ir meilė jų kultūrai. Katalikiškoji mokykla jau pačiu savo pašaukimu yra tarpkultūrinė.

62. Katalikiškosios mokyklos auklėjimo planas numato darnų studijų ir gyvenimo susitikimą bei rėmimąsi vienas kitu taip, kad moksleiviai gautų kokybišką ugdymą, praturtintą mokslinių tyrimų įvairiose pažinimo srityse ir sykiu išmintingai susietą su Evangelijos maitinamu gyvenimu. Taip išvengiama pavojaus mokyti visapusiškai neugdant – pirmučiausia – asmens. Juk „katalikiškoji mokykla yra viena iš auklėjimo aplinkų, kurioje augama mokantis gyventi, tapti suaugusiais bei subrendusiais vyrais ir moterimis, gebančiais žengti gyvenimo keliu. <...> Padeda ne tik lavinti protą, bet ir darniai ugdyti visus asmenybės dėmenis“ (59).

63. Pagrindinės auklėjimo plano kryptys yra šios:

Katalikiškosios tapatybės kriterijus. Katalikiškoji mokykla visomis savo reiškimosi formomis privalo įgyvendinti auklėjimo planą, kurio pagrindas yra Kristus. „Mokyklą

katalikišką daro tai, kad visi mokyklos bendruomenės nariai išreikštai, nors kiekvienas ir skirtingai, dalijasi krikščioniškuoju požiūriu; Evangelijos principai per tai tampa auklėjimo normomis, vidine motyvacija ir sykiu galutiniu tikslu“ (60). Ši aiškiai išreikšta tapatybė įprasmina kitas pareigas.

Bendros vizijos ugdymas. Auklėjimas gali padėti nustatyti, kas svarbu ir visuotina, tai, kas vienija skirtingus žmones. Auklėjimo vaidmuo šiandien būtent ir yra skatinti dialogą, įgalinantį bendrauti skirtingus žmones, padedant jiems „išversti“ skirtingas mąstysenas bei jausenas. Dialogas neturėtų būti įgyvendinamas kaip procedūra ar metodas. Jis turėtų padėti žmonėms, pradedant nuo kitų kultūros, atsigręžti į savąją, tai yra apmąstyti save pačius „priklausomybės žmonijai“ horizonte.

Protingas atvirumas globalizacijai. Auklėjimo bendruomenė – mokykla neturi ugdyti riboto požiūrio, bet privalo siūlyti būtinų žinių, įgalinančių suprasti dabartinę planetos žmogaus būvį, kuris paženklintas daugialypės tarpusavio priklausomybės.

Tvirtas tapatybių ugdymas, kad jos būtų viena kitai ne priešiškos, bet iš tikrųjų įsisąmoninusios savo tradiciją bei kultūrą gebėtų praktikuoti dialogą ir pripažinti viena kitos lygų kilumą.

Savimonės lavinimas ugdant įprotį apgalvoti savo patirtį, apmąstyti savo elgesį, mokant geriau save suvokti, tam pasitelkiantis kognityvinės strategijos bei ugdymas, gręžiantis nuo egocentrizmo.

Pažarba kitų kultūrų bei religijų vertybėms ir jų supratimas. Mokykla turi tapti pliuralizmo erdve, kur mokomasi dialogo apie reikšmes, skirtingų religijų žmonėms priskiriamas atitinkamiems ženklams, siekiant dalytis tokiais visuotinėmis vertybėmis kaip solidarumas, tolerancija, laisvė.

Mokymas dalyvauti ir imtis atsakomybės. Mokykla neturėtų būti nusišalinusi nuo gyvenimo, grynai dirbtinė vieta ar tiesiog vien atsidadusi kognityvinio matmens plėtotei. Gerbdama moksleivių brandos tarpsnius ir jų asmeninę laisvę, mokykla turi padėti ne tik suvokti gyvenimo socialinę ir kultūrinę tikrovę, bet ir skatinti imtis atsakomybės ją gerinti. Be to, skirdama dėmesį visam asmeniui bei jo visai patirčiai, mokykla neturi apsiriboti tiesioginio mokymo pareiga: ji privalo rūpintis daugybe moksleivių gyvenimo aspektų įvairiais būdais – neformaliais (šventės, bendros pramogos ir t. t.), formaliais (susitikimai su liudytojais, diskusijos...), religinės patirties (liturginiai, dvasiniai momentai...) (61).

Mokymo planas kaip mokyklos tapatybės išraiška

64. Mokymo planas yra priemonė, kuria mokyklos bendruomenė išreiškia savo tikslus, uždavinius, turinius ir būdus, kaip tai veiksmingai pasiekti. Jame atspindi mokyklos kultūrinė ir pedagoginė tapatybė. Mokymo plano parengimas yra viena iš reikliausių užduočių, nes būtina apibrėžti vertybes, kuriomis remiamasi, prioritetines temas, konkrečius pasirinkimus.

65. Apmąstyti mokymo planą katalikiškajai mokyklai reiškia pagilinti savo savitumo elementus, ypatingus tarnavimo žmonėms kultūros priemonėmis būdus, kad tai, kas planuojama, veiksmingai atitiktų jos pirminę misiją. Nevalia tenkintis vien patobulinama didaktine pasiūla, gebančia atsiliiepti į reikalavimus, kylančius iš kintančios ekonomikos. Katalikiškosios mokyklos mokymo plano centre turi būti asmuo ir jo prasmės ieškojimai. Šio vertybinio pagrindo atžvilgiu įvairios disciplinos yra svarbūs ištekliai ir juo vertesni, kai siūlomos kaip auklėjimo priemonės. Šiuo požiūriu turiniai nėra neutralūs, lygiai kaip neutralūs nėra jų pateikimo būdai.

66. Jau sakyta, kad gyvename žinių visuomenėje, tačiau katalikiškajai mokyklai turėtų rūpėti skatinti išminties visuomenę, neapsiribojant žiniomis, mokyti mąstyti, vertinti faktus vertybių šviesoje, mokyti imtis atsakomybės ir įsipareigoti, būti veikliais piliečiais. Tarp būdingų turinių ypatinga reikšmė tenka įvairių kultūrų pažinimui, dėmesį kreipiant į joms būdingų požiūrių susitikimą bei sugretinimą. Mokymo planas turėtų padėti apmąstyti didžiąsias mūsų laiko problemas, nepaliekant nuošalyje nė didelę žmonijos dalį kamuojančių dramatiškų gyvenimo būvių, kaip antai netolygaus išteklių pasiskirstymo, skurdo, neteisingumo, žmogaus teisių laužymo. Skurdas verčia rūpestingai aptarti globalizacijos reiškinį ir turėti platesnį bei reikiamai išplėtotą požiūrį į skurdą, neišleidžiant iš akių jo įvairių apraiškų bei priežasčių (62).

67. Gerame mokymo plane teorinės pamokos derinamos su liudijimo momentais, gyvenimo patirties pateikimu tikėjimo šviesoje, dalyvavimo ir įsipareigojimo praktika.

Abu šie poliai kreipia vienas į kitą: pamokos gimsta iš gyvenimo patirties atvertų erdvių, žinios virsta patirtimi, o ši įgyja kultūrinės pasiūlos, skelbimo galią.

Mokydami dalykų, mokytojai vadovaujasi metodologija, pagrįsta įvairių mokslų išmintinga dinamiška koreliacija. Bet kurio mokslo episteminiam statusui būdinga savita tapatybė turinio ir metodologijos aspektu, tačiau ji neapsiriboja vien „vidinėmis“ sąlygomis, susijusiomis

su to mokslo tinkamu funkcionavimu; kokia nors disciplina nėra sala, apgyvendinta skirtingos ir sandariai nuo kitų atsitvėrusios žinojimo formos; veikiau ji dinamiškai yra susijusi su visomis kitomis žinojimo formomis, pasakančiomis kažką apie žmogaus asmenį ir kažkiek palytinčiomis tiesą.

68. Daugiakultūre klasių sudėtis mokyklai yra iššūkis, verčiantis gebėti apmąstyti mokymo turinį, metodus, vidinę organizaciją, vaidmenis, santykius su šeimomis ir socialinę bei kultūrinę aplinką. Mokymo planas, atviras tarpkultūrinei perspektyvai, moksleivių dėmesiui siūlo anksčiau nežinotų ar tolimų, bet dabar, įveikiant erdvines kliūtis bei ideologines užtvaras, globalizacijos bei komunikavimo priemonių priešais akis iškeltų ir labai priartintų civilizacijų studijas. Mokymas, kuriuo trokštama padėti moksleiviams suvokti aplinką, kurioje jie gyvena, negali ignoruoti susitikimo matmens, bet, priešingai, privalo skatinti dialogą, kultūrinius ir dvasinius mainus.

69. Didaktiniu lygmeniu mokykla turėtų formuluoti tarpkultūrinius rūpesčius iš akių neišleisdama dviejų mokymosi matmenų – kognityvinio ir susijusio su santykiu bei emocijomis. Pirmasis aspektas apima mokymo plano turinį, perduotinas žinias ir ugdytinas kompetencijas, antrasis – nuostatas ir įvaizdžius, mokymą gerbti įvairovę, atsižvelgti į įvairius požiūrius, puoselėti įsijautimą į kitą ir bendradarbiavimą.

Katalikų religijos mokymas

70. Šiandieniam kontekste visuomenės siekia platesnių, tarptautinių struktūrų ir žengia globalinio *valdymo* sistemos link. Be to, atrodo, jog ignoruojama didžiulių *simbolinių paveldų*, kuriuos įvairios tautos sukūrė, gynė ir perdavinėjo per amžius jų savitų kultūrinių bei religinių kultūrų pavidalu, humanizuojanti vertė, jiems virstant atsiskyrimo, abipusio nepasitikėjimo priežastimi. Todėl didžiausia tarpkultūrinio auklėjimo užduotimi vis labiau tampa dialogas tarp savosios tapatybės ir kitokių požiūrių į gyvenimą.

71. Šiandienei kultūrinei slinkčiai būdingi akivaizdūs svyravimo tarp dialogo ir konflikto ženklai. Pirmiausia šioje orientacijos krizėje krikščionių indėlis atrodo būtinas. Vadinasi, esmingai svarbu, kad katalikų religija savo ruožtu būtų įkvepiantis dialogo ženklas, nes galima drąsiai tvirtinti, jog krikščioniškoji žinia niekada nebuvo tokia visuotinė ir svarbi kaip šiandien.

72. Tad religija gali liudyti visapusišką humanizmą, maitinamą tos religijos tapatybės ir jos tokių vertingų didžiųjų tradicijų kaip tikėjimas, pagarba žmogaus gy-

vybei nuo pradėjimo akimirkos iki natūralios mirties, šeimai, bendruomenei, auklėjimui ir darbui: visa tai yra progos ir priemonės ne užsisklęsti, bet atsiverti ir puoselėti dialogą su visais ir viskuo, kas veda į gėrį ir tiesą. Dialogas yra vienintelis galimas sprendimas ir susidūrus su religiško neigimu – ateizmu bei agnosticizmu.

73. Šiame horizonte reikšmingas vaidmuo tenka katalikų religijos mokymui mokykloje (63). Tai pirmiausia yra teisės auklėti – ši teisė remiasi vyro ir moters transcendentiniam matmeniui atvira antropologine samprata – aspektas. Išvien su moraliniu ugdymu tai irgi padeda ugdyti asmeninę bei socialinę atsakomybę ir kitas pilietines dorybes visuomenės bendrojo gėrio labui. Vatikano II Susirinkimas primena, kad „tėvai turi teisę pagal savo religinius įsitikinimus nustatyti, koks religinis ugdymas teiktinas jų vaikams. <...> Tėvų teisės pažeidžiamos, jei vaikai verčiami lankyti pamokas, neatitinkančias gimdytojų religinių įsitikinimų, arba jei visiems užkraunamas vienintelis auklėjimo būdas, iš kurio visiškai pašalintas religinis ugdymas“ (64). Tokia išstara atsispindi Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje (65) ir kitose Tarptautinės bendrijos deklaracijose ir konvencijose (66).

74. Be to, būtina pabrėžti, kad katalikų religijos mokymo mokykloje tikslai skiriasi nuo katechezės tikslų. Pastaroji skatina asmeniškai vienyti su Kristumi ir bręsti krikščioniškuoju gyvenimu. Mokomi mokykloje moksleiviai, priešingai, supažindinami su krikščionybe ir krikščioniškuoju gyvenimu. Taip siekiama „išplėsti mūsų racionalumo erdvę, vėl atverti ją didiesiems tiesos ir gėrio klausimams, sujungti teologiją, filosofiją ir mokslą, visiškai gerbiant jų savitus metodus bei abipusę autonomiją, tačiau sykiu suvokiant ir esminę vienybę, kuri juos laiko drauge. Juk religinis matmuo kultūrai iš tikrųjų yra esminis, prisideda prie asmens visapusiško ugdymo, ir žinios tampa gyvenimo išmintimi.“ Todėl mokant katalikų religijos „mokykla ir visuomenė tampa turtingos tikrųjų kultūros ir žmogiškumo laboratorijų, kuriose, atskleidžiant reikšmingą krikščionybės indėlį, asmuo įgalinamas atrasti gėrį ir ugdytis atsakomybę, siekti sugretinimo ir lavinti kritinį jausmą, semtis iš praeities dovanų, kad geriau suprastų dabartį ir sąmoningai planuotą ateitį“ (67).

Pagaliau mokykloje dėstomo dalyko statusas leidžia religijos mokymui atsidurti mokymo plane greta kitų disciplinų ne kaip priedėliui, bet kaip būtinam tarpdalykinio dialogo partneriui.

75. Tad konfesinis religijos mokymas padeda veiksmingai siekti dviejų tikslų – mūsų racionalumo erdvės išplėtimo ir gebėjimo palaikyti tarpdalykinį bei tarpkultūrinį dialogą. Juk „religinis auklėjimas, apsiribo-

jantis lyginamuoju ir „neutraliu“ supažindinimu su įvairiomis religijomis, kelia painiavą arba skatina religinį reliatyvizmą ar abejingumą“ (68).

Mokytojų ir vadovų ugdymas

76. Esmingai svarbu yra ugdyti mokytojus ir vadovus. Didžiumoje šalių mokyklos personalo pradinį ugdymą atlieka valstybė. Tokio ugdymo, nors galbūt ir kokybiško, nepakanka. Juk katalikiškajai mokyklai būdingas visada pripažintinas ir plėtotinas savitumas. Todėl ugdant būtina atsižvelgti ne tik į mokytojo ir vadovo funkcijai būdingus drausminius ir profesinius aspektus, bet ir į kultūrinį bei pedagoginį pagrindą, sudarantį katalikiškosios mokyklos tapatybę.

77. Ugdymo procesas turėtų būti proga sustiprinti katalikiškosios mokyklos kaip broliško santykių bendruomenės ir ieškojimų vietos, išsipareigojusios pagilinti bei perteikti tiesą visose mokslinėse srityse, idėją. Atsakingieji privalo visam personalui garantuoti tinkamą parengimą, kuris įgalintų kokybišką tarnystę, atitinkančią išpažįstamą tikėjimą ir gebančią visuomenės reikalavimus aiškinti konkrečioje šiandienėje situacijoje (69). Tai taip pat skatins mokyklą auklėjimo srityje bendradarbiauti su tėvais (70), gerbiant jų kaip pirmutinių ir natūralių auklėtojų atsakomybę (71).

78. Kalbant apie ugdymą, ypač besistengiantį skatinti jautrumą, suvokimą bei kompetenciją tarpkultūrinėje srityje, dėmesys atkreiptinas į tris pagrindines kryptis:

a) *integraciją*, susijusią su mokyklos gebėjimu tinkamai pasirengti priimti moksleivius iš įvairių kultūrų, atsiliepti į jų poreikį sėkmingai mokytis ir kad juos gerbtų;

b) *sąveikavimą*, susijusį su mokėjimu užmegzti gerus santykius tarp moksleivių ir tarp suaugusiųjų suvokiant, kad vien fizinės kaimynystės neužtenka, bet būtina skatinti abipusį smalsumą, atsivėrimą bei draugystę ir klasėse, ir užmokyklinio gyvenimo vietoje, užbėgant už akių susvetimėjimo, diskriminacijos, konflikto situacijoms ir jas atitaisant;

c) *kito asmens pripažinimą*: būtina vengti klaidos primesti kitam savo požiūrį, piršti savo gyvenseną bei mąstyseną neatsižvelgiant į jo kultūrą ir konkrečią emocinę situaciją.

79. Kultūriniu lygmeniu reikia skatinti siekti pažinimo sričių vienybės, įveikti atskirų sričių tarpusavio suskaidymą ir atsietumą vadovaujantis platesne prasmės sąvoka. Ne mažiau svarbu, netgi būtina auklėjamajai bendruomenei išsipareigoti įveikti asmeninių, ben-

druomeninių ir kolektyvinių santykių fragmentaciją. Be individų ir visuomenės vienybės turtingoje įvairovėje suvokimo neįmanoma pasiekti – net funkciškai – visapusiško to, kas „žmogiška“, pažinimo, išsaugančio tradiciją ir sykiu atviro tam, kas nauja.

80. Šiandienis pripažinimas, kad ugdomasis procesas aprėpia visą profesinės veiklos laikotarpį ir neapsiriboja pradiniu ar pirmųjų metų ugdymu, katalikiškajai mokyklai ypač naudingas. Joje būtina ne tik mokėti mokyti ar vadovauti organizacijai, bet ir, pasitelkiant profesinę kompetenciją, mokėti liudyti autentiškumą to, kas siūloma, ir nepaliaujamai siekti vis geriau mintimis ir gyvenimu atitikti viešai skelbiamus idealus.

Todėl mokyklai svarbu būti ugdymo ir studijų bendruomene, kurioje tarpasmeniniai santykiai uždeda savo antspaudą santykiams tarp dalykų. Pažinimas, iš vidaus gaivinamas vienybės, iš naujo atrastos Evangelijos ir krikščionių mokyimo šviesoje, tada neišvengiamai prisidės prie asmens ir vis labiau pranašaujamos globalinės visuomenės visapusiško augimo.

Mokytojai ir vadovai

81. Ugdymas visada priklauso nuo profesinio profilio ir, vadinasi, turi atsakyti į klausimą: ką reiškia būti katalikiškosios mokyklos mokytoju ir ką reiškia būti katalikiškosios mokyklos vadovu? Kokios kompetencijos reikia šioms profesijoms?

82. Mokytojas šiandien yra profesinės bendruomenės narys, prisidedantis prie mokymo plano rengimo, atsakantis už daugialypius santykius su kitais subjektais, pirmiausia su šeimomis. Gera mokykla yra ta, kurioje mokytojų korpusas yra daugiau nei vien formali kolegija, kurios narius jungia biurokratiniai saitai. Tai – bendruomenė, kur profesiniai ir asmeniniai santykiai yra ne paviršutiniški, bet daug gilesni, vienijami bendrą auklėjimo rūpesčių.

83. Geras mokytojas žino, kad jo atsakomybė neapsiriboja klase ar mokykla: ji susijusi ir su teritorija, kurioje mokykla veikia, bei reiškiasi jautrumu to meto socialinėms problemoms. Profesinis pasirengimas, techninė kompetencija yra būtini, tačiau jų neužtenka. Auklėjimo funkcija – padėti jaunuoliams suvokti savo laikmetį ir savo gyvenimo užmojų pagrįsti įtikinama hipoteze. Kadangi multikultūralizmas ir pliuralizmas yra būdingas mūsų laiko bruožas, mokytojui būtinas gebėjimas suteikti moksleiviams būtinų kultūrinių priemonių, kad jie galėtų orientuotis, ir, negana to, leisti jiems kasdieniame klasės gyvenime praktiškai patirti, kas yra įsiklausymas, pagarba, dialogas, įvairovės vertybė.

84. Mokyklai, tampančiai vis labiau daugiakultūre, tenka užduotis susieti ir perteikti skirtingas patirtis, kurias būtina pažinti ir pripažinti. Mokyklų mokytojams ir vadovams būtinas naujas profesinis gebėjimas suvesti ir paskatinti kalbėtis tuos, kurie skirtingi, siūlant bendras perspektyvas, sykiu gerbiant individų vystymosi istorijas bei požiūrius į pasaulį.

85. Vadovai gali jausti stiprią pagundą mokyklą traktuoti panašiai kaip įmonę ar verslą. Tačiau mokyklai, norinčiai būti auklėjimo bendruomene, reikia vadovų, gebančių neužmiršti vertybių, kuriomis remiamasi, ir ta linkme nukreipti visus profesinius bei žmogiškuosius išteklius. Mokyklos vadovas yra daugiau nei organizacijos vadybininkas, būtent auklėjimo vadovas, pirmiausia prisiimantis tą atsakomybę, kuri yra ir bažnytinė bei pastoracinė misija, kylanti iš ryšio su Bažnyčios ganytojais. Mokyklos vadovas ypač privalo reikiamai remti pastangas skleisti įvairių kultūrų dialogo, susitikimo, abipusio pripažinimo kultūrą, skatindamas mokykloje ir už jos ribų bet kokią įmanomą ir naudingą bendradarbiavimą tarpkultūriškumui įgyvendinti.

86. Tam, kad mokykla galėtų plėtotis kaip profesionali bendruomenė, jos nariams būtina mokytis drauge mąstyti ir ieškoti. Mokykla yra bendros praktikos, bendrų idėjų bei ieškojimų bendruomenė.

Be to, auklėjimo bendruomenės vienybę palaiko tvirtas ryšys su krikščionių bendruomene. Juk katalikiškoji mokykla yra bažnytinis subjektas. „Bažnytinis matmuo yra ne priedėlis, bet būdinga ir savita savybė, skiriamasis požymis, persmelkiantis ir formuojantis visus jos auklėjamosios veiklos momentus, jos tapatybės pamatinę dalį ir jos misijos dėmesio centrą“ (72). Todėl „visai krikščionių bendruomenei ir pirmiausia vyskupijos ordinarui tenka atsakomybė daryti viską, kad visi tikintieji galėtų pasinaudoti katalikiškuoju auklėjimu (CIC, kan. 794 § 2) ir, tiksliau, turėtų mokyklų, kuriose būtų teikiamas krikščioniškos dvasios persmelktas auklėjimas (CIC, kan. 802; plg. CCEO, kan. 635)“ (73). Dėl savo bažnytiškumo, įrašyto pačioje mokyklinės tapatybės šerdyje, katalikiškoji mokykla instituciškai susijusi su „Bažnyčios hierarchija, garantuojančia, kad mokymas ir auklėjimas remtųsi katalikų tikėjimo principais ir būtų perteikiami teisingo mokymo besilaikančių ir dorai gyvenančių mokytojų (plg. CIC, kan. 803; CCEO, kan. 632 ir 639)“ (74).

PABAIGA

Tarpkultūrinis matmuo katalikiškosios mokyklos tradicijai yra pažįstamas. Vis dėlto šiandien, globalizacijos ir kultūrinio bei religinio pluralizmo akivaizdoje,

svarbu suvokti to reikšmę ir geriau dabartyje liudijimu ir mokymu perteikti buvimo *katalikiškąją* mokyklą ypatingumą. Tai mokykla, atvira visuotiniam pažinimui ir sykiu išsiskirianti savitumu, kuris kyla iš tikėjimo į Mokytoją Kristų ir priklausomybės Bažnyčiai.

Vengdama bet kokio fundamentalizmo ir suniveliuojančio reliatyvizmo, katalikiškoji mokykla raginama vis labiau atitikti Evangelijos įkvėptą tapatybę. Ji taip pat kviečiama žengti susitikimo takais mokydamosi ir mokydama dialogo, kurio esmė yra su visais kalbėtis ir palaikyti pagarba, vertinimu, nuoširdžiu įsiklausymu grįstus santykius. Katalikiškoji mokykla turėtų autentiškai reikštis, neužtemdydama ar nesušvelnindama savo požiūrio didesnio sutarimo naudai, liudyti savo buvimo būdu, žodžių ir gyvenimo darniu atitikimu.

Visus auklėtojus ir auklėtojas norėtume padrašinti kryptį teikiančiais popiežiaus Pranciškaus žodžiais: „Nenustokite drašos auklėjimo iššūkių keliamų sunkumų akivaizdoje! Auklėti yra ne amatas, bet nuostata, buvimo būdas. Norint auklėti būtina išeiti iš savęs ir būti tarp jaunuolių, lydėti juos jų augimo tarpsniais būnant šalia. Dovanokite jų kelionei pasaulyje vilties ir optimizmo. Mokykite pamatyti kūrinių ir žmogaus, visados išlaikančių Kūrėjo įspaudą, grožį ir gerumą. Tačiau pirmiausia savo gyvenimu liudykite tai, ką jiems perteikiate. Auklėtojas <...> savo žodžiais perteikia žinias, vertybes, tačiau paveikiausias vaikams bus žodis, lydimas jo paliudijimo nuosekliu gyvenimu. Be tokio atitikimo auklėjimas neįmanomas! Visi būkite auklėtojais, o ne deleguotaisiais šioje srityje. Bendradarbiavimas tarp įvairių auklėjimo dėmenų vienybės ir bendruomeniškumo dvasia yra esmingai svarbus ir turi būti skatinamas bei stiprinamas. Mokykla gali ir privalo būti katalizatoriumi, būti susitikimo bei suartėjimo vieta visos auklėjimo bendruomenės, siekiančios vienintelio tikslo – jaunimą ugdyti ir padėti jam tapti brandžiais, paprastais, kompetentingais ir sąžiningais asmenimis, kurie mokėtų ištikimai mylėti, gyventi atsiliepdami į Dievo pašaukimą ir būsima profesija tarnaudami visuomenei“ (75).

Šventasis tėvas Pranciškus leido šį dokumentą paskelbti.

Roma, 2013-ųjų, keturiasdešimt aštuntųjų metų nuo Vatikano II Susirinkimo deklaracijos *Gravissimum educationis* paskelbimo, spalio 13 d.

Kardinolas Zenon Grocholewski
Prefektas

Arkivyskupas Angelo Vincenzo Zani
Sekretorius

Nuorodos

- (1) Plg. UNESCO. Kultūrinių apraiškų įvairovės apsaugos ir skatinimo konvencija (Paryžius, 2005 10 20), 4 str.
- (2) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Katalikiškoji mokykla ant trečiojo tūkstantmečio slenksčio (1997 12 28), 3.
- (3) Jonas XXIII. Enciklika *Pacem in terris* (1963 04 11), 5.
- (4) Popiežiškoji tarpreliginio dialogo taryba, Tautų evangelizacijos kongregacija. Instrukcija „Dialogas ir skelbimas. Tarpreliginio dialogo ir Jėzaus Kristaus Evangelijos skelbimo apmąstymai ir gairės“ (1991 05 19), 45.
- (5) Jonas Paulius II. Kalba Bažnyčiai Italijoje (Palermas, 1995 11 23), 4.
- (6) Vatikano II Susirinkimas. Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracija *Nostra aetate* (1965 10 28), 1.
- (7) Plg. Popiežiškoji kultūros taryba, Popiežiškoji tarpreliginio dialogo taryba. Jėzus Kristus – gyvojo vandens nešėjas. „Naujojo amžiaus“ (New Age) krikščioniškasis apmąstymas. Vatikanas, 2003.
- (8) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate* (2009 06 29), 55–56.
- (9) Ten pat, 56.
- (10) Ten pat.
- (11) Jonas Paulius II. Kalba Popiežiškosios kultūros tarybos plenarinėje sesijoje (1983 01 18), 7.
- (12) Benediktas XVI. Kalba religijų atstovams Jeruzalės *Notre Dame* centre (2009 05 11).
- (13) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Deklaracija dėl Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios vienatinumo bei jų išganomojo veikimo visuotinio *Dominus Iesus* (2000 08 06), 7. Tarptautinė teologijos komisija pabrėžė, kad dialogas tarp religijų yra „neatsiejamas nuo krikščioniškojo pasaulio: įrašytas išganymo slėpinio, kurio visuotinis sakramentas yra Bažnyčia, gyvosios tradicijos dinamikoje“ (Krikščionybė ir religijos [1996 09 30], 114). Kaip tos tradicijos išraiška dialogas nėra individuali ir privati iniciatyva, nes „pasiūsti ne krikščionys, bet Bažnyčia; jie pateikia ne savo idėjas, bet Kristus; ir ne jų iškalba palyti širdis, bet Dvasia Globėjas. Kad būtų ištikimas *Bažnyčios jausmui*, tarpkultūriniam dialogui būtinas Kristus nuolankumas ir Šventosios Dvasios skaidrumas“ (ten pat, 116).
- (14) Benediktas XVI. Kalba religijų atstovams Jeruzalės *Notre Dame* centre.
- (15) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dekretas dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio* (1964 11 24), 4.
- (16) Benediktas XVI. Kalba prie Šventojo Sosto akredituotų diplomatų korpusui (2008 01 07).
- (17) Benediktas XVI. Kalba tarpreliginio susitikimo dalyviams (Vašingtonas, 2008 04 17).
- (18) Tikėjimo mokymo kongregacija. Deklaracija dėl Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios vienatinumo bei jų išganomojo veikimo visuotinio *Dominus Iesus*, 15.
- (19) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Katalikiškoji mokykla (1977 03 19), 33.
- (20) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Africa* (1995 09 14), 102.
- (21) Pranciškus. Kalba jėzuitų mokyklų Italijoje ir Albanijoje auklėtiniams (2013 06 07).
- (22) Jonas Paulius II. Kultūrų dialogas meilės ir taikos civilizacijos labui. Žinia Pasaulinės taikos dienos proga (2001), 20.
- (23) Jonas Paulius II. Kultūrų dialogas meilės ir taikos civilizacijos labui, 20.
- (24) Popiežiškoji tarpreliginio dialogo taryba, Tautų evangelizacijos kongregacija. Instrukcija „Dialogas ir skelbimas. Tarpreliginio dialogo ir Jėzaus Kristaus Evangelijos skelbimo apmąstymai ir gairės“, 46.
- (25) Pranciškus. Kalba Saitamos Seibu Gakuen Bunry moksleiviams ir mokytojams (Tokijas, 2013 08 21).
- (26) Plg. Europos Taryba. Tarpkultūrinio dialogo baltoji knyga „Gyventi drauge kaip lygiems kilnumu“ (Strasbūras, 2008 05): „Tarpkultūrinė prietis teikia ateičiai atvirą kultūrinės įvairovės vadybos modelį, siūlydama kiekvieno asmens kilnumu (ir bendru žmogiškumu bei bendru likimu) grįstą sampratą.“
- (27) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 26.
- (28) Ten pat.
- (29) Ten pat.
- (30) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes* (1965 12 07), 53.
- (31) Jonas Paulius II. Kalba UNESCO (Paryžius, 1980 06 02), 6.
- (32) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 53.
- (33) Ten pat.
- (34) Jonas Paulius II. Kultūrų dialogas meilės ir taikos civilizacijos labui, 7 ir 9.
- (35) Plg. Tarptautinė teologijos komisija. Tikėjimas ir įkultūrinimas (1988 10 08), I sk. „Prigimtis, kultūra ir malonė“, 7.
- (36) Jonas Paulius II. Kultūrų dialogas meilės ir taikos civilizacijos labui, 10 ir 16.
- (37) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Drauge auklėti katalikiškojoje mokykloje. Pašvęstųjų asmenų ir piliečių bendra misija (2007 09 08), 8.
- (38) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 22.
- (39) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium* (1964 11 21), 70.
- (40) Jonas Paulius II. Enciklika *Fides et ratio* (1998 09 14), 70.
- (41) Plg. Benediktas XVI. Kalba Italijos vyskupų konferencijos visuotiniame susirinkime (2010 05 27): „Žmogaus asme-

- niui esmingai svarbu tai, kad jis savimi pačiu tampa per kitą, „aš“ pačiu savimi tampa per „tu“ ir „jūs“ ir yra sukurtas dialogui, sinchroninei ir diachroninei bendrystei. Tik susitikimas su „tu“ ir su „mes“ atveria „aš“ pačiam sau.“
- (42) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 53.
- (43) Ten pat, 54.
- (44) Ten pat, 55.
- (45) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 12b.
- (46) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 53.
- (47) Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptor hominis* (1979 03 04), 10).
- (48) Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 6.
- (49) Benediktas XVI. Enciklika *Caritas in veritate*, 53b.
- (50) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte* (2010 01 06), 43.
- (51) Tarptautinė teologijos komisija. Visuotinės etikos paieška: naujas požiūris į prigimtinių įstatymą (2009), 51: „*Kas tau nepatinka, to ir kitam nedaryk*. Tai aukso taisyklė, šiandien pateikiama kaip pats abipusiškumo moralės pradai.“
- (52) Tikėjimo mokymo kongregacija. Doktrininė nota dėl kai kurių evangelizacijos aspektų (2007 12 03), 7.
- (53) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Katalikiškoji mokykla ant trečiojo tūkstantmečio slenksčio, 3.
- (54) Benediktas XVI. Palaiminti taikdariai. Žinia Pasaulinės taikos dienos proga (2013), 4.
- (55) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Drauge auklėti katalikiškojoje mokykloje. Pašvęstųjų asmenų ir piliečių bendra misija, 38.
- (56) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Katalikiškoji mokykla, 33–37.
- (57) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Pasauliečiai katalikai – tikėjimo liudytojai mokykloje (1982 10 15), 22; Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Drauge auklėti katalikiškojoje mokykloje. Pašvęstųjų asmenų ir piliečių bendra misija, 13.
- (58) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Auklėjimo katalikiškojoje mokykloje religinis matmuo (1988 04 07), 42.
- (59) Pranciškus. Kalba jėzuitų mokyklų Italijoje ir Albanijoje auklėtiniams.
- (60) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Katalikiškoji mokykla, 34. Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 803 § 2.
- (61) Kreipdamasis į jėzuitus, globojančius mokyklas, popiežius Pranciškus paragino juos „ieškoti naujų nekonvencinio auklėjimo formų atsižvelgiant į vietos, laiko ir asmenų poreikius“ (2013 06 07).
- (62) Plg. Benediktas XVI. Kovoti su skurdu, statydinti taiką. Žinia Pasaulinės Taikos dienos proga (2009), 2.
- (63) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Aplinkraštis vyskupų konferencijų pirmininkams dėl religinio auklėjimo mokyklose (2009 05 05).
- (64) Vatikano II Susirinkimas. Tikėjimo laisvės deklaracija *Dignitatis humanae* (1965 12 07), 5; plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 799; plg. Šventasis Sostas. Šeimos teisių chartija (1983 10 22), 5 str., c–d.
- (65) Plg. Jungtinės Tautos. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija (1948 12 10), 26 str.
- (66) Pavyzdžiui, plg. Europos konvencijos dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos papildomas protokolas Nr. 1 (1952), 2 str.; Jungtinės Tautos. Vaiko teisių deklaracija (1959), 7 principas, 2; UNESCO. Konvencija prieš diskriminaciją auklėjant (1960), 5 str., b; Jungtinės Tautos. Konvencija dėl šeimos teisių (1989), 18 str., 1.
- (67) Benediktas XVI. Kalba katalikų tikybos mokytojams (2009 05 25).
- (68) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Aplinkraštis vyskupų konferencijų pirmininkams dėl religinio auklėjimo mokyklose, 12.
- (69) Plg. Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Drauge auklėti katalikiškojoje mokykloje. Pašvęstųjų asmenų ir piliečių bendra misija, 34–37.
- (70) Plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 796 § 1.
- (71) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Auklėjimo katalikiškojoje mokykloje religinis matmuo, 32; plg. Kanonų teisės kodeksas, kan. 799.
- (72) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Katalikiškoji mokykla ant trečiojo tūkstantmečio slenksčio, 11.
- (73) Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Aplinkraštis vyskupų konferencijų pirmininkams dėl religinio auklėjimo mokyklose, 5.
- (74) Ten pat, 6.
- (75) Pranciškus. Kalba jėzuitų mokyklų Italijoje ir Albanijoje auklėtiniams.

Arkiv. Gintaras Grušas paskirtas Dvasininkijos kongregacijos nariu

Popiežius Pranciškus patvirtino pareigoms 19 Dvasininkijos kongregacijos narių – 15 kardinolų ir 4 vyskupus bei paskyrė 3 naujus narius. Dvasininkijos kongregacijos nariais paskirti Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, Berlyno arkivyskupas Rainer Maria Woelki ir Florencijos arkivyskupas Giuseppe Betori.

-vr-

Diakonų ir kunigų šventimai**Vilniaus arkivyskupijoje**

Gegužės 31 d. Vilniaus Šv. Juozapo seminarijoje iškilmingų šv. Mišių metu Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas diakonais įšventino VI kurso klierikus: **Valentin Dulko**, **Daniel Narkun** ir **Miroslav Seniutis** FGM.

-Vn-

Telšių vyskupijoje

Birželio 1 d. Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos bažnyčioje Telšių vyskupo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM kunigystės šventimus suteikė iš šios parapijos kilusiam, Telšių kunigų seminariją baigusiam ir metus diakono tarnystę Palangos parapijoje atlikusiam diakonui **Andriui Baksčiui**. Šv. Mišias koncelebravo Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vadovai bei kiti kunigai. Kandidatą susirinkusiesiems pristatė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kan. Viktoras Ačas.

Gegužės 31 d. Žemaičių Kalvarijoje per Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo pas Elzbietą atilaidus iškilmingų šv. Mišių metu vyskupas Jonas Boruta SJ diakonu įšventino Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos absolventą klieriką **Audrių Undraitį**. Iš Tauragės parapijos kilęs diak. Audrius Undraitis diakono tarnystei paskirtas į Gargždų parapiją.

-T-

Ekumeninė šventė „Šeima – gyvybės lopšys“

Birželio 1 d., sekmadienį, lietaus neišsigando daugiau negu du tūkstančiai šventės „Šeima – gyvybės lopšys“ dalyvių. Gedimino prospektu, Pilies gatve eitynes už šeimą vedė „Santaros“ ir Karinių oro pajėgų orkestrai. Šeimos su vaikais, įvairios bendruomenės, organizacijos susirinko švęsti drauge Vaikų gynimo bei Tėvo dienos ir taip liudyti pasauliui, kad šeima yra gyvybės lopšys. Šventę organizavo ortodoksų, katalikų, evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų Bažnyčios.

Šventėje grupėmis dalyvavo Šeimų universitetas, Galilėjiečių bendruomenė, Marijos radijas, Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenė, Sutuoaktinių susitikimų asociacija, ateitininkai, Vilniaus pal. kun. Mykolo Sopočkos hospisas, Kolumbo riteriai, Veikliųjų žmonių bendrija, kitos organizacijos. Į šventę žmonės atvyko iš Telšių, Kauno, Trakų, Šiaulių, Kaišiadorių, Panevėžio, Marijampolės ir kitų Lietuvos miestų. Eitynėse buvo galima sutikti daugelio parapijų ir rektoratų bendruomenes, jose veikiančias organizacijas, grupes, judėjimus, įvairius chorus, ansamblius.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, sveikindamas susirinkusiuosius, sakė: „Ačiū, kad dalijatės džiaugsmu, kuris yra šeima. Svarbu, kad mes išmoktume liudyti vieni kitiems, kokį džiaugsmą turime. Jei tą darysime, būsime pasiruošę, kai ištiks kokie nors pavojai, grėsmės, ir apginti tą džiaugsmą – šeimą. Tai yra mūsų tautos ir valstybės pamatas ir brangenybė.“

Lietuvos stačiatikių arkivyskupijos kancleris Vitalijus Mockus palinkėjo, kad kiekvienoje šeimoje stipriai sužydėtų meilė, kad vaikai visuomet atsimintų Dievo įsakymą „Gerbk savo tėvą ir motiną“, o tėvai, – jog jų maldos stiprina namus.

Evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis priminė Biblijos žodžius: „Kai vaikai paklaus, pasakyk.“ Taip Dievas liepė perduoti žinią apie Jį ateities kartoms. „Taigi ir mes šiandien susirinkome todėl, kad kažkas mums kažkada pasakė. Mes žinome, kas yra gera ir kas yra bloga, nes buvo šalia plakančios širdys ir gyvi protai, kurie mums pasakė, perdavė tai. Bet kartu mums svarbu perduoti tą žinią ateities kartoms, ir tam yra namai ir šeima – pirmoji Bažnyčia. Linkiu mums visiems, kad perduotume tai, kas yra svarbiausia ateities kartoms“, – kalbėjo vyskupas M. Sabutis.

Pasak Lietuvos evangelikų reformatų generalinio superintendente Tomo Šerno, apie vienybę kalbėti yra tas pat, kaip kalbėti apie orą: „Norime, kad būtų geras oras, bet yra blogas. Taip ir mūsų vienybė: norime, kad būtų gerai, bet yra, kaip yra. Mūsų tikslas – būti jautriems, kad mūsų oro daugiau niekas negadintų. Žiūrėkime, kad niekas nesuardytų mūsų vienybės, kurios mums reikia kaip oro, nes Šv. Raštas sako: nebėra nei vergo, nei laisvojo, nei graiko, nei skito, bet viskas yra Kristuje. Saugokime savo vienybę ir siekime jos stipresnės.“

Šventėje su savo bendruomenėmis dalyvavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, vyskupas Kęstutis Kėvalas, taip pat ir Vilniaus Švč. Trejybės graikų apeigų katalikų bendruomenė, kuri birželio pradžioje mini bažnyčios 500-ąjį jubiliejų.

-žš-

Maldinga eisena „Už gyvybę“

Birželio 1-osios popietę Klaipėdoje vyko Klaipėdos ir Palangos miestų stačiatikių bendruomenių organizuota maldinga eisena „Už gyvybę“. Joje dalyvavo ir kartu nuo Klaipėdos stačiatikių visų rusų šventųjų parapijos bažnyčios iki Klaipėdos santuokų rūmų aikštės keliavo Telšių vyskupo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai ir vadovai, Klaipėdos miesto katalikų parapijų kunigai bei tikintieji, Klaipėdos evangelikų liuteronų parapijos klebonas pastorius Reinchaldas Moras ir visi palaikantys krikščionišką šeimą sampratą bei gyvybės kultūrą.

Eisenoje buvo giedama ir meldžiamasi, dalijami lankstinukai apie abortus, pagalbą moterims ir kita, su tuo susijusi, informacija. Aikštėje skaityta Evangelija. Renginio metu į susirinkusiuosius kreipėsi stačiatikių dvasininkai, Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Klaipėdos evangelikų liuteronų pastorius R. Moras, VšĮ Krizinio neštumo centro savanorė Klaipėdoje psichologė Jelena Žolonko, Klaipėdos miesto savivaldybės atstovai. Meninę programą rusų kalba atliko saviraiškos grupės. Programos pabaigoje į dangų paleisti balti balandžiai simbolizavo bendrystę ir vieną esminę mintį – mes už gyvybę ir tradicinę šeimą, kurioje ta gyvybė yra laukiama, priimama ir turi galimybę išsiskleisti gyvenimui.

-kasab-

Paminėta Dievo tarnaitė Barbora Žagarietė

Gegužės 25 d. Žagarėje paminėta Dievo tarnaitės Barboros Žagarietės diena, iki šiol švęsta gruodžio mėnesį, Šiaulių vyskupo dekretu nuo šių metų perkelta į gegužės 25-ąją.

Į iškilmes atvyko Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, kancleris Evaldas Alūza, maldininkų grupė iš Šiaulių, žagariečiai. Žagarės klebonas kun. Marius Dyglys kartu su parapijiečiais bei svečiais Šiaulių ganytoją pasitiko prie senosios Žagarės bažnyčios vartų. 10 val. buvo aukojamos šv. Mišios. Jų metu giedojo Jonišio meno mokyklos Žagarės filialo folkloro ansamblis ir Žagarės parapijos sumos choras.

Pamokslui Šiaulių ganytojas pasirinko aukščiau įtaisyta sakyklą, ant kurios tebesipuikuoja užrašas: „Viešpatie, paskelbk savo Žodį.“ Kalbėdamas apie Barborą Žagarietę vyskupas sakė: „Ji iš tiesų mylėjo Viešpatį taip, kaip nori Kristus.“ Pamoksle trumpai apžvelgta Barboros Žagarietės gerbimo tradicija, istorinės kūno dingimo aplinkybės, taip pat perskaityti keli liudijimai apie Barboros užtarimu patirtus stebuklus. Liudijimus rinko, surašė ir popiežiui siuntė jau Žemaičių vyskupas Antanas Tiškevičius XVIII a. Šiaulių vyskupas kaip vieną gražiausių iš jų pateikė 1909 m. įvykį. Anot pasakojimo, Vaškų parapijoje buvo pavogtas pusės metų berniukas Antanas. Nei pavienių žmonių paieškos, nei policijos pagalba nepadėjo. Tada vaikučio motina pati viena pėsčia išėjo į Žagarę (esančią už 100 km) prašyti Barboros užtarimo. Grįžo beveik po savaitės besinešdama savo sūnelį. Pasirodo, pasimeldusi ir grįždama iš Žagarės, kažkodėl pasuko į Linkuvą, padarydama 20 kilometrų lanką. Kaip tik Linkuvoje išgirdo kalbant apie moteriškę, pagimdžiusią paūgėjusį vaiką. Nuėjusi atpažino savo sūnų, bet atsiimti pavyko tik su policija. „Kaip tik čia ji matė Barboros Žagarietės užtariamą bei nukreipimą tuo keliu, kur galėjo surasti savo vaiką“, – rašoma vaiko krikšto mamos liudijime. Baigdamas pasakoti apie Barborą ir jos užtarimu patirtus

Kunigų ir diakonų paskyrimai

Vilniaus arkivyskupijoje

Kun. **Justinas Aleknavičius** paskirtas Varėnos dekanato dekanu.

Kun. **Marijan Apriško** atleistas iš Eišiškių Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas vikaru į Švenčionių Visų Šventųjų parapiją.

Kun. **Aušvydas Belickas** atleistas iš Vilniaus Šv. Teresės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus Šv. Mikalojaus parapiją.

Kun. **Deimantas Braziulis** atleistas iš Ignalinos Švč. M. Marijos Gimimo, Kazitiškio Šv. Vyskupo Stanislovo, Palūšės Šv. Juozapo bei Vidiškių Švč. M. Marijos Apsilankymo parapijų klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Pabradės Švč. Mergelės Marijos, Šeimos Karalienės, ir Pavoverės Šv. Kazimiero parapijas bei rektoriumi į Karkažiškės Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčią.

Kun. **Aldas Antanas Čeponis** atleistas iš Strūnaičio Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijos klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Vidiškių Švč. M. Marijos Apsilankymo parapiją.

Kun. **Medardas Čeponis** atleistas iš Vilniaus Šv. Mikalojaus parapijos klebono pareigų ir paskirtas Švenčionių Visų Šventųjų, Strūnaičio Šv. apaštalų Petro ir Povilo, Reškutėnų Šv. Izidoriaus parapijų klebonu bei Švenčionių dekanato dekanu.

Kun. **Jan Černiavski** atleistas iš Pabradės Švč. Mergelės Marijos, Šeimos Karalienės, ir Pavoverės Šv. Kazimiero parapijų klebono bei Karkažiškės Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios rektoriaus pareigų ir paskirtas Šumsko Šv. arkangelo Mykolo parapijos klebonu, Kalvelių Dievo Gailėstingumo bažnyčios rektoriumi.

Kun. **Gintaras Černius** atleistas iš Vilniaus Pal. Jurgio Matulaičio parapijos administratoriaus pareigų ir paskir-

tas Linkmenų Švč. Trejybės, Kazitiškio Šv. vysk. Stanislovo, Palūšės Šv. Juozapo parapijų klebonu.

Kun. **Virginijus Česnulevičius** atleistas iš Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) parapijos klebono pareigų ir paskirtas administratoriumi į Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislovo arkikatedros bazilikos parapiją, rektoriumi į Vilniaus Šv. Kryžiaus bažnyčią bei naujai įsteigto Vilniaus I dekanato dekanu.

Kun. **Ričardas Doveika** atleistas iš Vilniaus Šv. Kryžiaus bažnyčios rektoriaus pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus Šv. Juozapo (Pilaitės) parapiją.

Diak. **Valentin Dulko** paskirtas į Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislovo arkikatedros bazilikos parapiją diakono tarnystei atlikti.

Kun. **Aleksandr Gaičauskas** paskirtas vikaru į Pabradės Švč. Mergelės Marijos, Šeimos Karalienės, parapiją.

Kun. **Valdas Girdžiūšas** atleistas iš Vilniaus Šv. Juozapo (Pilaitės) parapijos klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapiją ir naujai įsteigto Vilniaus II dekanato dekanu.

Mons. **Wojciech Gorlicki** paskirtas naujai įsteigto Naujosios Vilnios dekanato dekanu.

Kun. **Miroslav Grabovski** atleistas iš Šumsko Šv. arkangelo Mykolo parapijos klebono ir Kalvelių Dievo Gailestingumo bažnyčios rektoriaus pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus Šv. arkangelo Rapolo parapiją.

Kun. **Nerijus Grigaliūnas** atleistas iš Pabradės Švč. Mergelės Marijos, Šeimos Karalienės, parapijos vikaro pareigų ir paskirtas vikaru į Nemenčinės Šv. arkangelo Mykolo parapiją.

Kun. **Sigitas Grigas** atleistas iš Nemenčinės Šv. arkangelo Mykolo parapijos

stebuklus, vyskupas kreipėsi į susirinkusiuosius teigdamas, jog visų mūsų užduotis yra melstis ir paskleisti Barbaros Žagarietės šventumo garsą kuo plačiau po visą Lietuvą.

Žagarės klebonas kun. Marius Dyglys, dėkodamas vyskupui už šv. Mišių auką, pasidalijo numatomais dideliais ateities planais. Norima iki kitos gegužės 25-osios įrengti parkelį su bronzine Barbaros Žagarietės skulptūra prie naujosios Žagarės bažnyčios ir iš čia iki senosios bažnyčios įrengti piligriminį Barbaros Žagarietės taką. O patį minėjimą pradėti parą trunkančia Švč. Sakramento adoracija.

Po šv. Mišių aplankyta Barbaros Žagarietės gerbimo kripta bei Žagarės seniūnijoje įkurta istorinė ekspozicija.

-irat-

Atidaryta paroda šv. Jonui Pauliui II atminti

Gegužės 19 d. Šiaulių universiteto bibliotekoje atidaryta paroda popiežiui šv. Jonui Pauliui II atminti. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis parodą pavadino unikalia tiek Lietuvoje, tiek ir Europoje.

Parodoje eksponuojami suvenyriniai vokai, išleisti popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo įvairiose pasaulio šalyse progomis. Juos surinko ir pristatė Žagarės parapijos klebonas kun. Marius Dyglys. Popiežius Jonas Paulius II yra aplankęs 129 valstybes, per 800 miestų, iš viso – 104 apaštališkosios kelionės po pasaulį. Ekspozicija sulaukė didelio susidomėjimo. Šiaulių konservatorijos liaudies muzikos instrumentų ansamblis, vadovaujamas Reginos Vaišnorienės, pagrojo šiam renginiui pritaikytas melodijas.

Parodos atidaryme dalyvavęs Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis trumpai papasakojo apie susitikimus su popiežiumi. Pirmasis buvo Jonui Pauliui II apsilankius Kauno seminarijoje. Vėliau Romoje du kartus teko kalbėtis privačiose audiencijose po 15 min. Vyskupas džiaugėsi, kad popiežius domėjosi Lietuva, išmanė jos istoriją. Šiaulių ganytojas dalyvavo ir Jono Pauliaus II beatifikacijos bei kanonizacijos iškilmėse. „Gana keistas jausmas, kai dalyvauji kanonizacijoje žmogaus, su kuriuo kalbėjaisi“, – sakė vyskupas, pridurdamas, kad kanonizacija yra viso žemiškojo gyvenimo apvainikavimas ir „paskatinimas mums visiems tapti šventiems“.

Parodos kuratorė, vyresnioji bibliotekininkė Daiva Antanaitytė priminė, jog dieną prieš parodos atidarymą, gegužės 18-ąją, buvo šv. Jono Pauliaus II gimtadienis. Parodos autorius kun. Marius Dyglys tai pavadino pribloškiančiu sutapimu.

„Prieš keletą metų studijuodamas Telšių vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijoje buvau įsitikinęs, kad popiežius Jonas Paulius II yra šventasis, jo šventumas jau skleidėsi jam keliaujant po pasaulį“, – prisiminė kun. Marius. Tuo metu, būdamas seminaristu, jis davė įžadą: jei popiežius bus paskelbtas šventuoju, jis surinksias suvenyrinius vokus iš viso pasaulio ir surengsias parodą brangiausiam mieste. „Šiauliai brangiausias miestas, nes čia formavosi mano kunigystė“, – sakė kun. Marius. Parodoje eksponuojama 13 stendų, kiekviename jų – po 32 vokus. Vokai sudėti chronologine tvarka. Prasideda Santa Dominika, Meksika, Bahamais, kur popiežius lankėsi pirmosios apaštališkosios kelionės metu 1979 m., ir baigiasi

paskutiniu 2004 m. šventojo aplankyto miestu – Lurdu bei kanonizacijos išskilmėms išleistais vokais.

Anot kunigo Mariaus, popiežiaus piligrimysčių tikslas ne visada būdavo šalys, kur gyventojų daugumą sudaro katalikai, todėl parodoje galima pamatyti vokų iš Mongolijos ar Azerbaidžano. Suvenyriniuose vokuose užfiksuotos taip pat tarptautinės kelionės, kurių tikslas buvo susitikimas su jaunimu Pasaulio jaunimo dienose arba pasauliniai šeimų susitikimai, prasidėję 1994 m.

Parodos lankytojai vieni kitiems su džiaugsmu rodė lietuviškus vokus. Vienas jų – liudijantis Jono Pauliaus II vizitą 1993 m. rugsėjo 4–8 d. Lietuvoje. Itin brangus šiauliečiams vokas su besimeldžiančiu popiežiumi Kryžių kalno fone.

„Nė vienai asmenybei nėra skirta tiek daug pašto ženklų kaip popiežiui Jonui Pauliui II“, – sakė filatelininkas, trumpai pristatydamas vokų bei pašto ženklų kūrimo tradicijas. Pašto ženklams daugeliu atvejų panaudojamos fotografijos. Popiežius matomas Šv. Petro bazilikoje laikantis Mišias, laimnantis tikinčiuosius, per audiencijas, besimeldžiantis ir pavargęs, linksmas ir susimąstęs, geraširdis ir temperamentingas.

Dažniausiai stengiamasi popiežių vaizduoti lankomų šalių gamtos fone, to meto įvykių kontekste. Pašto ženkluose atsispindi vieną ar kitą šalį kamuojančios nelaimės, sausros, badas, ligos. Išryškinamas didelis popiežiaus dėmesys ir meilė Švč. M. Marijos šventovėms visame pasaulyje, ypač Čenstakavos ir Vilniaus Aušros Vartų Madonoms. Panaudojami Lotynų Amerikos, Azijos šalių šventyklų Švč. Marijos stebuklingieji paveikslai, taip pat ir žinomi pasaulyje meno šedevrai.

Kun. Marius siūlė atkreipti dėmesį ir į simboliką: pradedant šv. Petro raktais, kardinolų bei popiežiaus herbais ir baigiant tikėjimo simboliais – kryžiumi ir Šventąja Dvasia. Popiežiaus herbas vaizduojamas Kanados, Liuksemburgo, Čilės, Lichtenšteino, Austrijos, Zambijos ir kitų valstybių pašto ženkluose. Retai, bet naudojamos ir popiežiaus parašo faksimilės (Vatikano, Belizo, Lenkijos, Pietų Korėjos, Austrijos ir Lesoto ženkluose). Pašto ženklų atspauduose taip pat populiarus pastoralas – ganytojo lazda. Pristatyta ne tik popiežiaus kelionių, bet ir pašto ženklų su šventuoju popiežiumi rinkimo istorija.

-irat-

Paminėtas vyskupo Vincento Brizgio atminimas

Gegužės 18 d., sekmadienį, Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje šv. Mišių auka buvo skirta garbiam dvasininkui vyskupui Vincentui Brizgiui atminti. Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, aukėjo abu Vilkaviškio vyskupai Rimantas Norvila ir Juozas Žemaitis MIC bei kunigai.

Kun. teol. dr. Kęstutis Žemaitis homilijoje glaustai pristatė vyskupo V. Brizgio gyvenimo kelią, kuris prasidėjo Suvalkijos ūkininkų šeimoje, Daukšių parapijoje, visai netoli Marijampolės. Gausios Brizgių šeimos pirmagimis Vincukas (g. 1903 m.), vaikystę leidęs tėvų ūkyje, Dievo apdovanotas gabumais, vėliau mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje, aktyvai dalyvavo pavasarininkų, ateitininkų, kitose jaunimo veiklose. Dideliam tėvų džiaugsmui jaunuolis pasirinko dvasininko kelią ir 1921 m. įstojo į Seinų

vikaro pareigų ir paskirtas vikaru į Šalčininkų Šv. apaštalo Petro parapiją.

Kun. **Kazimir Gvozdovič** atleistas iš Rimšės Švč. Trejybės, Gaidės Nukryžiuotojo Jėzaus ir Pūškų Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas administratoriumi į Vilniaus Šv. Baltramiejaus bažnyčią.

Diak. **Arūnas Kalpakovas** paskirtas į Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) parapiją diakono tarnystei.

Kun. **Arūnas Kesilis** atleistas iš Vilniaus Šv. arkangelo Rapolo parapijos klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Nemenčinės Šv. arkangelo Mykolo parapiją, Sužionių Šv. Felikso Valua parapiją.

Kun. **Eduardas Kirstukas** atleistas iš Nemenčinės Šv. arkangelo Mykolo parapijos klebono ir Sužionių Šv. Felikso Valua parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas klebonu į Mickūnų Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapiją.

Kun. **Raimundas Macidulskas** atleistas iš Mickūnų Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Švenčionėlių Šv. Edvardo parapiją.

Kun. **Juzef Makut** paskirtas vikaru į Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) parapiją.

Kun. **Mozė Mitkevičius** atleistas iš Vilniaus Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapijos vikaro pareigų ir išvyksta studijuoti.

Kun. **Robertas Moisevič** atleistas iš Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos Parengiamojo kurso ugdytojo pareigų ir paskirtas vikaru į Vilniaus Šv. Teresės parapiją.

Diak. **Daniel Narkun** paskirtas į Vilniaus Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapiją diakono tarnystei.

Kun. **Jonas Naujokaitis** atleistas iš Šven-

čionių Visų Šventųjų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas vikaru į Vilniaus Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapiją.

Kun. **Pavelas Paukšto** atleistas iš Vilniaus Šv. Kazimiero (Naujosios Vilnios) parapijos vikaro pareigų ir paskirtas klebonu į Kabelių Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapiją ir Marcinkonių Šv. apaštalų Simono ir Judo (Tado) parapiją.

Kun. **Edmundas Paulionis** atleistas iš Švenčionių Šv. Edvardo parapijos klebono bei Linkmenų Švč. Trejybės parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus Švč. Jėzaus Širdies (Gerosios Vilties) parapiją.

Kun. **Vidas Smagurauskas** atleistas iš Švenčionių Visų Šventųjų parapijos bei Reškutėnų Šv. Izidoriaus parapijų klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Ignalinos Švč. M. Marijos Gimimo parapiją ir Ignalinos dekanato dekanu.

Mons. **Robertas Šalavevičius** atleistas iš Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislavo parapijos administratoriaus pareigų bei lieka eiti kanclerio pareigas.

Kun. **Valentinas Šiuša** atleistas iš Vilniaus Švč. Jėzaus Širdies (Gerosios Vilties) parapijos klebono pareigų ir paskirtas Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos Parengiamojo kurso vadovu.

Kun. **Jan Šutkevič** atleistas iš Vilniaus Šv. Baltramiejaus parapijos klebono pareigų ir paliktas toje pačioje parapijoje rezidentu (emeritu).

Kun. **Raimundas Varaneckas** atleistas iš Rudaminos Švč. M. Marijos, Gerosios Patarėjos, parapijos klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus Kristaus Karaliaus ir šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės (Pavilnio) parapiją.

Kun. **Jonas Varaneckas** paskirtas Trakų dekanato dekanu.

Kun. **Algis Vaickūnas** atleistas iš Kabelių Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bei Marcinkonių Šv. apaštalų Simono ir

kunigų seminariją, tuo laiku veikusią Zypliuose, o 1922 m. rudenį klierikai ir dėstytojai persikėlė į Gižų dvare įkurdintą Vilkaviškio kunigų seminariją. 1927 m. baigęs seminariją be didelių iškilmių birželio 5 d. seminarijos koplyčioje buvo iššventintas kunigu. Po primicijų gimtosios Daukšių parapijos bažnyčioje buvo paskirtas vikaru į Kalvariją. Jaunas kunigas uoliai dirbo sielovadoje, ieškojo naujų veiklos formų. 1930 m. išvyko į Romą. Grigaliaus universitete studijavo filosofiją, įgijo daktaro laipsnį. Kad būtų naudingesnis Lietuvai ir savo vyskupijai, studijavo dar ir bažnytinę teisę ir 1935 m. įgijo kanonų teisės daktaro laipsnį. Sykiu klausė socialinių mokslų paskaitų, išvyko į Paryžių, kad geriau susipažintų su tuo metu ten veikusiu katalikiško jaunimo judėjimu ir socialiniais laimėjimais.

Plačių pažiūrų dvasininkas buvo pakviestas profesoriauti Vilkaviškio kunigų seminarijoje. Nesiekdamas paaukštinto buvo nominuotas Kauno arkivyskupo Juozapo Skvirecko pagalbininku, o 1940 m. balandžio 2 d. – Kauno vyskupu. Vyskupo Vincento Brizgio konsekracija vyko Kaune tų pačių metų gegužės 19 d. Nuo tada prasidėjo sunkus vyskupiškas gyvenimas, nes teko patirti sovietų ir nacių okupacijas. 1941–1944 m. V. Brizgys buvo Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakulteto dekanas ir profesorius.

Artėjant antrajai sovietų okupacijai, paskutinė vyskupo V. Brizgio gyvenimo kryžkelė Lietuvoje, pasak pamokslininko kun. K. Žemaičio, buvo prie Virbalio, kur kelias šakojasi Pajevonio link. 1944-aisiais per Kybartus pasitraukęs į Europą, Vokietijoje aktyviai pasinėrė į vyskupo tarnystę: lankė lietuvių pabėgėlių kolonijas, padėjo žmonėms dvasiniuose dalykuose. Romoje atsidarius šv. Kazimiero kolegijai trumpam išvyko į Italiją, tačiau ten neužsibuvo. 1951 m. persikėlė į Čikagą ir visą likusį gyvenimą iki išėjimo amžinybėn (1992 m. Čikagoje) paskyrė prasmingai, įvairiapusiškai veiklai lietuviškose parapijose. Nebuvo lietuviškos parapijos JAV ir Kanadoje, kur, nešdamas žmonėms viltį ir paguodą, dvasiškai stiprindamas, rengdamas kongresus, rekolekcijas, net po kelis kartus nebūtų lankęsis vyskupas V. Brizgys. Lankė jis ir Europoje bei kituose žemynuose gyvenusius lietuvius. Deja, pačiam į nepriklausomybę atgavusią Lietuvą sugrįžti bent pasisvečiuoti jau neleido žmogiškosios jėgos, nors vyskupo V. Brizgio širdyje niekada neblėso šilti Tėvynės prisiminimai.

Po šv. Mišių sakralios muzikos koncertą padovanojo Lietuvos valstybinės filharmonijos M. K. Čiurlionio kvartetą. Tarp muzikinės programos tekstus iš vyskupo Vincento Brizgio gyvenimo skaitė aktorius Arūnas Žemaitis. Vilkaviškio vyskupas ordinaras Rimantas Norvila padėjo šv. Mišių koncelebrantams vyskupams, kunigams, atlikėjams bei tikintiesiems. Tarp renginio svečių būta ir tolimų vyskupo V. Brizgio giminaičių. Tai šv. Mišias koncelebravę Aukštosios Panemunės klebonas kan. Deimantas Brogys ir Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ.

Po koncerto vyskupas J. Boruta SJ pasidalijo giminės išsaugotais prisiminimais apie vyskupą V. Brizgį. Kaip jaunesnės kartos atstovui jam įstrigę tie momentai, kai tėvai kviesdavo prie radijo aparato klausytis iš Vatikano ar Amerikos laidų, kuriose kalbėdavo vyskupas Vincentas Brizgys. Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę ir Jėzuitų draugiją J. Borutai teko užduotis vykdyti į Ameriką užmegzti ryšių su jėzuitais. Tuomet jis Čikagoje ir aplankė jau garbaus amžiaus sulaukusį, seserų kazimieriečių globojamą vyskupą V. Brizgį.

Vysk. J. Boruta SJ liudijo, jog jam visam laikui įsirėžė į atmintį gilus ir, kaip jam pasirodė, liūdnas vyskupo Vincento žvilgsnis, kupinas vilties, kad su-

sitikimas su Lietuva ir brangiais joje likusiais žmonėmis įvyks amžinojoje mūsų visų tėvynėje. Vysk. J. Boruta pasidžiaugė, jog, išventintas vyskupu, turėjo garbės kurį laiką nešioti Kaune saugotą vyskupo V. Brizgio žiedą.

-bn-

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Gegužės 19 d. Telšiuose vyko Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas, kuriame dalyvavo ir Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai. Susirinkusiuosius pasveikino Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, o susirinkimas tradiciškai pradėtas bendra malda – Rytmetine, kuriai vadovavo Telšių vyskupo vikaras, Telšių dekanato dekanas prel. Juozas Šiurys.

Po bendros maldos Telšių vyskupas ragino susimąstyti apie Kristaus sekimą ir išgrynintą intenciją. Remdamasis popiežiaus Pranciškaus mokymu, ganytojas kvietė išanalizuoti, ar kartais netrukdo sekti Kristumi tuštybė, pinigų ir galios troškimas.

Kita Telšių vyskupo analizuota tema – besiantinančių Devintinių šventimo parapijose praktika ir liturgijos aspektai. Devintinių procesijos, kai monstancijoje nešamas Švč. Sakramentas, turi būtina vykti miestų ir miestelių gatvėmis, kaip nurodo Bažnyčios dokumentai, o ne pačiose bažnyčiose ar tik šventoriuose. Pastaroji praktika įsigalėjo sovietmečiu, kai civilinė valdžia draudė rengti Eucharistijos procesijas už bažnyčių ir šventorių ribų. Laisvės sąlygomis mums būtina išeiti į viešas erdves ir taip evangelizuoti tuos, kurie nutolę nuo Bažnyčios ir nepraktikuoja tikėjimo.

Buvo aptarta ir išanalizuota 2014 metų Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atleidų programa (liepos 1–12 d.). Pagrindinė atleidų diena – liepos 6-oji – taip pat Karaliaus Mindaugo ir karalienės Mortos karūnavimo diena. Tą dieną į šventovę tradiciškai atvyksta ir piligrimai iš Latvijos. Tos dienos 12 val. šv. Mišias transliuos LRT. Išvakarėse jaunimui skirto vakaro šv. Mišioms vadovaus apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro Lopez Quintana. Liepos 5-oji – Jaunimo ir jaunų šeimų diena. 12 val. šv. Mišioms vadovaus Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius SJ.

Kunigai supažindinti su Telšių vyskupijos jaunimo centro vasarą organizuojamais jaunimui renginiais. Pristatytos ministrantams rengiamų vasaros stovyklų Žemaičių Kalvarijoje programos, taip pat liepos 5 d. Žemaičių Kalvarijos šventovėje vyksiančios jaunimo popietės vakaro šventimo dienvakare, aptarti kiti aktualūs, su jaunimo sielovada susiję klausimai.

Telšių vyskupas J. Boruta SJ išsamiai išanalizavo aborto klausimą Popiežiškios šeimos tarybos 1997 m. vasario 12 d. paskelbtame nuodėmklausių vadamekume kai kuriais santuokinės moralės klausimais. Jis palietė Bažnyčios mokymą minėtu klausimu ir aptarė jo praktinius aspektus tikinčiųjų sielovadoje.

Taip pat vyskupas išsamiai pristatė lietuvių kalba išleistą ir Lietuvoje naudoti patvirtintą Egzorcizmų ir kitų maldavimų apeiginą, aptarė egzortų praktikos tvarką Telšių vyskupijoje. Vyskupas pabrėžė, jog egzortus gali skaityti tik vyskupo ordinaro įgalioti ir įpareigoti kunigai. Telšių vyskupijoje kiekvienas parapijos klebonas, Telšių vyskupui leidus, gali atlikti egzorcizmą, prieš tai su savo ganytoju aptaręs situaciją ir gerai išanalizavęs konkrečių

Judo (Tado) parapijų klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Rimšės Švč. Trejybės, Gaidės Nukryžiuotojo Jėzaus ir Pūškų Švč. M. Marijos, Gailestingumo Motinos, parapijas.

Mons. **Vaclavas Volodkovič** atleistas iš Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos Parengiamojo kurso vadovo pareigų ir paskirtas klebonu į Šalčininkų Šv. apaštalo Petro parapiją ir Šalčininkų dekanato dekanu.

Kun. **Ruslanas Vilkel** atleistas iš Vilniaus Kristaus Karaliaus ir šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės (Pavilnio) parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas klebonu į Vilniaus (Kalvarijų) Šv. Kryžiaus Atradimo parapiją ir naujai įsteigto Vilniaus Kalvarijų dekanato dekanu.

Kun. **Vitold Zuzo** atleistas iš Šalčininkų Šv. apaštalo Petro parapijos klebono pareigų ir paskirtas klebonu į Rudaminos Švč. M. Marijos, Gerosios Patarėjos, parapiją.

-Vn-

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Ramūnas Norkus** atleistas iš Kauno kunigų seminarijos Parengiamojo kurso vadovo pareigų.

Kun. **Saulius Pavalkis** atleistas iš Vertimų parapijos administratoriaus pareigų.

Mons. **Kęstutis Grabauskas** paskirtas Vertimų parapijos klebonu.

Kun. **Audrius Mikitiukas** atleistas iš Jonavos Šv. apaštalo Jono parapijos, Upninkų ir Panoterių parapijų klebono pareigų.

Kun. **Giedrius Maskolaitis** atleistas iš Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šv. apaštalo Jono parapijos, Upninkų ir Panoterių parapijų klebonu.

Kun. **Valdas Šidlauskas** paskirtas Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos vikaru.

Kun. **Vaidas Bartkus** atleistas iš Čekiškės parapijos klebono pareigų ir paskirtas Ukmergės Šv. Petro ir Povilo parapijos klebonu bei Ukmergės dekanato dekanu.

Kun. **Gintautas Kabašinskas** atleistas iš Ukmergės Šv. Petro ir Povilo parapijos klebono bei Ukmergės dekanato pareigų ir paskirtas Čekiškės parapijos klebonu.

Kun. **Vytenis Vaškėlis** atleistas iš Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos klebono pareigų ir paskirtas parapijos altarištu garbės klebono titulu ir vikaro teisėmis bei pareigomis.

Kun. **Tomas Trečiokas** atleistas iš Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos klebonu.

Kun. **Robertas Urbonavičius** paskirtas Ukmergės Šv. Petro ir Povilo parapijos vikaru.

Kun. **Audrius Giedraitis** atleistas iš Ukmergės Šv. Petro ir Povilo parapijos vikaro pareigų ir išleistas gydytis.

Kun. **Nerijus Pipiras** paskirtas Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos vikaru.

Kun. **Laurynas Grikielis** atleistas iš Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Jurbarko parapijos vikaru.

Kun. **Vitas Kaknevičius** išleistas gydytis.

Kun. **Kęstutis Genys** atleistas iš sielovadinio darbo pareigų Kauno Gerojo Ganytojo parapijoje.

-Kn-

Šiaulių vyskupijoje

Kun. **Donatas Klimašauskas** paskirtas Užvenčio Šv. Marijos Magdaliotės parapijos klebonu.

Kun. **Jonas Bagdonas** atleistas iš Pakapės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų, Rėkyvos Šv. Juozapo Darbinin-

atvejį. Pabrėžta, jog ši sakramentalija nėra aukštesnė už sakramentus ir ją teikiant reikia liudininkų, kurie melstųsi kartu su kunigu, tačiau tai neturi tapti parodomuoju įvykiu, virsti masiniais renginiais. Tai santūrus, maldos dvasioje vykstantis patarnavimas tikintiesiems esant tikrai būtinybei.

Po konferencijos 12 val. Telšių katedroje aukotoms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Sakydamas pamokslą vyskupas priminė dviejų neseniai šventaisiais paskelbtų popiežių – Jono XXIII ir Jono Pauliaus II mokymą ir jų išsakytas mintis, ypač išryškindamas šių popiežių ryšį su Lietuva ir Telšių vyskupija. Abu šventieji popiežiai buvo tie, kurie gerai žinojo, kas vyksta už geležinės uždangos esančioje okupuotoje Lietuvoje, ir savo laikais bei kalbomis atsiradus progai vis primindavo apie šį katalikišką kraštą pasauliui. Šv. popiežius Jonas XXIII nepagrįstai kartais laikomas tolerantišku sovietų sistemai, tačiau iš jo 1959 m. parašyto laiško Žemaičių vyskupo Merklio Giedraičio jubiliejaus proga akivaizdžiai matyti šio popiežiaus požiūris į minėtą sistemą ir jo puikios žinios, kaip tuo metu gyveno Lietuva ir kokia buvo Katalikų Bažnyčios padėtis joje. Tuo metu jo parašyto laiško sovietų valdžia Lietuvoje skaityti neleido ir jis tikinčiųjų nepasiekė. Tai akivaizdus ženklas, jog šio šventojo popiežiaus pozicija buvo priešiška to meto režimui. Išryškindamas šių popiežių svarbą indėlį į Lietuvos atgimimo raidą, Telšių vyskupas, remdamasis popiežių parašytais laiškais ir sakytomis kalbomis, išsamiai nušvietė jų mokymą ir to mokymo svarbą bei aktualumą šiandienos kontekste.

Po šv. Mišių Telšių katedros kriptoje prie Telšių vyskupo kankinio Vincento Borisevičiaus kapo melstasi, kad šis Dievo tarnas būtų visuotinėje Bažnyčioje paskelbtas šventuoju.

-kasab-

Marijos Apsilankymo atlaiduose – apaštališkasis nuncijus

Gegužės 25 d., sekmadienį, Vilkaviškio katedroje švęsti Švč. M. Marijos Apsilankymo atlaidai, teiktas Sutvirtinimo sakramentas. 12 val. šv. Mišias aukojo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro López Quintana, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila bei keletas kunigų.

Apaštališkasis nuncijus, pasveikindamas susirinkusiuosius, paminėjo, kad jis pirmą kartą dalyvauja šv. Mišiose už Vilniaus miesto ribų. Per pamokslą nuncijus kalbėjo apie vidinę ramybę, kaip vieną iš Šventosios Dvasios dovanų, kuria esame kviečiami dalytis. Susirinkusieji raginti prašyti Motinos Marijos užtarimo, kad jaunuoliai gautų malonę melstis vadovaujami Šventosios Dvasios. Pabaigoje nuncijus pasveikino Sutvirtinimo sakramentą pasirengusį priimti jaunimą ir linkėjo, kad Šventoji Dvasia nuolat lydėtų.

Sutvirtinimo sakramentą priėmė kelios dešimtys jaunuolių. Po šv. Mišių apaštališkasis nuncijus aplankė Vilkaviškio rajone esantį Budavonės mišką, kur 1941 m. birželio 22 d. besitraukiantys sovietų kariai žiauriai nukankino tris kunigus – Lankeliškių kleboną Vincą Balsį, Vilkaviškio kunigų seminarijos profesorių ir dvasios tėvą Justiną Dabrilą bei buvusį Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos kapelioną Joną Petriką. Prie paminklo nukankintiems kunigams atminti nuncijus, vyskupas ir kunigai drauge pasimeldė. Kankinystės vietoje buvo prisiminta, kad šie kunigai jubiliejiniais 2000-aisiais metais buvo įrašyti į XX a. tikėjimo liudytojų sąrašą, kurio sudarymui vadovavo tuo metu Vatikane darbavęs arkivyskupas Pedro López Quintana. -vki-

Pradėtas švęsti Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčios 500 metų jubiliejus

Birželio 5 d. vakarą Lietuvos ir Ukrainos katalikų dvasininkai ir bendruomenės drauge meldėsi už Ukrainą Dievo Gailestingumo šventovėje Vilniuje. Tai vienas iš renginių, skirtų Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčios 500 metų jubiliejui. Šioje bažnyčioje meldžiasi graikų apeigų katalikai.

Prie Gailestingojo Jėzaus paveikslo kartu meldėsi apaštališkasis nuncijus arkiv. Pedro Lopez Quintana, kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Panevėžio vyskupas Lionginas Virbalas, vysk. Arūnas Poniškaitis ir vysk. Linas Vodopjanovas. Iškilnėse dalyvavo Ukrainos graikų apeigų Katalikų Bažnyčios Kijevo ir Haličo vyskupas augziliaras Josipas Milianas, Švenčiausiojo Išgelbėtojo tėvų Bazilijonų provincijos Ukrainoje protoigumenas Pantelejmonas Salamacha, Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino tėvai ir broliai.

Pamaldos prie išstatyto Švč. Sakramento vyko dviem kalbomis – ukrainietiška giedotas Padėkos akatistas Švenčiausiajai Trejybei, o lietuviškai – Gailestingumo litanija.

Po pamaldų padėkos žodį taręs vyskupas Josipas Milianas Didžiojo arkivyskupo Sviatoslavo Ševčiuko vardu dėkojo katalikų Bažnyčios hierarchams, kad švenčiant Sekminių noveną buvo rastas laikas šiai bendrai Bažnyčių maldai. Vyskupas kalbėjo: „Šiandien, stovėdami prie Gailestingojo Jėzaus kojų, prašome gailestingumo visam pasauliui, Europai, Lietuvai, Ukrainai. Įvykiai, kurie dabar vyksta Ukrainoje, nėra tikrai Ukrainos reikalas. Galbūt šie įvykiai yra Dievo balsas, skelbiantis viso pasaulio krikščionims, kad Dievas trokšta gailestingumo. Suvokiame, kad ši labai sunki situacija mūsų šalyje gali pasikeisti tik tuo atveju, jeigu pats Dievas įsikiš savo veikimu.“

Vyskupas Josipas Milianas priminė, kad kartu su Švč. Trejybės bazilijonų bažnyčios 500 metų jubiliejumi švenčiama ir naujos Bažnyčios šakelės pradžia. Jis išreiškė troškimą melstis tose vietose, kuriose dirbo kankinys šv. Juozapas Kuncevičius. Vyskupas minėjo, jog jis ir jo tauta prie Gailestingumo paveikslo palieka dalelę savo ukrainietiškos širdies. Šventėje buvo laukiamas Kijevo ir Haličo didysis arkivyskupas Sviatoslavas Ševčiukas su penkių vyskupų delegacija, tačiau dėl Ukrainos Prezidento inauguracijos svečiai atvykti negalėjo.

Giesmėmis Viešpatį šlovino iš Ukrainos, Ivano-Frankivsko miesto, atvykęs bažnytinis choras „Cantemus“ ir Gailestingumo šventovėje giedantis jaunimas.

-žš-

Su kardinolu A. J. Bačkiu aptartos šeimų problemos ir lūkesčiai

Gegužės 5 d. kardinolas Audrys Juozas Bačkis sukviėtė šeimų bendruomenių ir judėjimų bei krizių centrų atstovus pasidalyti, kokios yra šeimų problemos ir ko šeimos laukia iš Bažnyčios. Šeimų pasiūlymus ir lūkesčius kardinolas žadėjo perduoti Romoje vyksiančiam Sinodui šeimos klausimais. Susitikime dalyvavo J. Kentenicho šeimos pedagogikos aka-

ko bei Kiaunorių Šv. Juozapo parapijų klebono pareigū ir paskirtas Šiaulėnų Šv. Onos bei Šaukoto Švč. Trejybės parapijų klebonu.

Kun. **Donatas Grabažis** atleistas iš Šiaulėnų šv. Onos bei Šaukoto Švč. Trejybės parapijų klebono pareigū ir paskirtas Pakapės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų, Rėkyvos Šv. Juozapo Darbininko bei Kiaunorių Šv. Juozapo parapijų klebonu.

Kun. **Remigijus Jurkevičius** atleistas iš Šakynos Šv. Arkangelo Mykolo bei Žarėnų-Latvelių Šv. Mikalojaus parapijų klebono pareigū ir paskirtas Sidabravo Švč. Trejybės, Vadaktų Šv. Agotos bei Dapšionių Dievo Apvaizdos parapijų klebonu.

Kun. **Andrius Trakšelis** atleistas iš Liolių Šv. Simono ir Judo Tado, Mairionių Švč. M. Marijos bei Žalpių Šv. Benedikto parapijų klebono pareigū ir paskirtas Skaistgirio Šv. Jurgio bei Juodeikių Šv. Jono Krikštytojo parapijų klebonu.

Kun. **Remigijus Katilius** atleistas iš Sidabravo Švč. Trejybės, Dapšionių Dievo Apvaizdos bei Vadaktų Šv. Agotos parapijų klebono pareigū ir paskirtas Liolių Šv. Simono ir Judo Tado, Žalpių Šv. Benedikto bei Mairionių Švč. Mergelės Marijos parapijų klebonu.

Kun. **Eimutis Marcinkevičius** atleistas iš Užvenčio Šv. Marijos Magdalietės parapijos klebono pareigū ir paskirtas Bazilijonų Šv. Bazilijaus Didžiojo bei Aukštelkės Šv. Antano Paduviečio parapijų klebonu.

Kun. **Rimantas Pranskaitis** atleistas iš Šiaulių Šv. apašt. Petro ir Pauliaus katedros parapijos rezidentu, Šiaulių universiteto, Šiaulių vyskupijos šeimos centro kapeliono bei Šiaulių vyskupijos pasirengimo Santuokos sakramentui dekanatuose koordinatoriaus pareigū ir paskirtas Šiaulių Šv. Jurgio parapijos vikaru.

Kun. **Darius Marcinkevičius** atleistas iš Šiaulių Šv. Jurgio parapijos vikaro par-

eigų ir paskirtas Radviliškio Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos vikaru.

Kun. **Vidmantas Kapučinskas** atleistas iš Radviliškio Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Jonišio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Vytautas Žvirzdinas** atleistas iš Vaiguvo Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šaukėnų Švč. Trejybės, Vidsodžio Šv. Antano Paduviečio bei Varputėnų Šv. Antano Paduviečio parapijų klebonu.

Kun. **Vytautas Kurtinaitis** atleistas iš Kriukų Šv. Lauryno parapijos klebono pareigų ir paskirtas Vaiguvo Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonu.

Kun. **Arūnas Jankauskis** atleistas iš Šaukėnų Švč. Trejybės, Vidsodžio Šv. Antano Paduviečio bei Varputėnų Šv. Antano Paduviečio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šiaulių vyskupijos šeimos centro, Šiaulių universiteto kapelionu, Šiaulių vyskupijos pasirengimo Santuokos sakramentui dekanatuose koordinatoriumi.

Kun. **Jordanas Urbonas** atleistas iš Skaistgirio Šv. Jurgio bei Juodeikių Šv. Jono Krikštytojo parapijų klebono pareigų ir paskirtas Šakynos Šv. Arkangelo Mykolo bei Žarėnų-Latvelių Šv. Mikalojaus parapijų klebonu.

Kun. **Virginijus Kazaitis** atleistas iš Klovainių Švč. Trejybės parapijos klebono pareigų ir paskirtas Šeduvos Šv. Kryžiaus Atradimo bei Dambavos Dievo Apvaizdos parapijų klebonu.

Kun. **Stanislovas Žukauskis** atleistas iš Bazilionų Šv. Bazilijaus Didžiojo bei Aukštelkės Šv. Antano Paduviečio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Kriukų Šv. Lauryno bei Žeimelio Šv. Petro ir Povilo parapijų klebonu.

Kun. **Vaidas Mikalčius** atleistas iš Žeimelio Šv. Petro ir Povilo parapijos klebono pareigų.

demijos, „Tikėjimo ir Šviesos“, „Sutuoktinių susitikimų“, Kanos, Dievo Motinos bei Šv. Juozapo šeimų bendruomenių, sielovados centro „Bendrakeiviai“, Krizinio nėštumo bei šeimos centrų atstovai. Susitikimo metu aptartas jaunimo ir sužadėtinių rengimas šeimai, šeimų sielovada parapijose, išsiskyrusiųjų problemos bei sielovada. Ypač akcentuota bendruomenė, be kurios šeimai būtų labai sunku. Be atviro, draugiško, keliančio pasitikėjimą asmeninio santykio neįmanoma pakviesti žmogaus į judėjimą, bendruomenę, parapiją, Bažnyčią, neįmanoma evangelizuoti. Todėl asmeninis santykis ypač svarbus tiek rengiant sužadėtinius, tiek telkiant bendruomenes, tiek palydint krizėje esančius žmones: be asmeninio santykio neįmanoma jokia sielovada. Iš parapijų klebonų šeimos laukia atvirumo įvairioms iniciatyvoms. Jei šiandien nebus rasta vietos paaugliams, šeimoms, krizę patiriantiems žmonėms, po kurio laiko bažnyčioje jų nebebus. Svarbu žiūrėti ne šiandienės naudos, bet matyti ilgą kelią perspektyvoje.

Šeimų bendruomenių ir su šeimomis besidarbuojančių centrų atstovai labai džiaugėsi susitikimu – svarbu pamatyti vieniems kitus, pasidalyti informacija ir jausti visų palaikymą.

-dl-

Konferencija Jėzaus draugijos 200 metų atkūrimo sukakčiai paminėti

„Uždrausta, bet išlikusi“ – taip pavadinta gegužės 17 d. Vilniaus jėzuitų gimnazijos salėje vykusį tarptautinę mokslinę konferenciją Jėzaus draugijos 200 metų atkūrimo sukakčiai paminėti.

Konferencijai vadovavusi Lietuvos Respublikos ambasadorė prie Šventojo Sosto ir Maltos ordino dr. Irena Vaišvilaitė atkreipė dėmesį, kad dabar visas pasaulis nuolat prieš akis turi jėzuitą – Šventąjį Tėvą, kurio laikysena atskleidžia tai, kas būdinga jėzuitams. Plačiau apie tai, kas būdinga jėzuitų dvasingumui ir veikimui pasaulyje, pranešime „Jėzuito profilis: istorija ir dabartis“ kalbėjo vysk. Lioginas Virbalas SJ. Kodėl Jėzuitų ordinas 1773 m. panaikintas ir 1814 m. vėl atkurtas, savo pranešime išsamiai aptarė profesorius emeritas Klausas Schatzas SJ iš Frankfurto. Kaip popiežiaus breve panaikinta Jėzaus draugija savo veiklą tęsė po pirmojo Lietuvos ir Lenkijos padalijimo Rusijai atitekusioje teritorijoje ir kaip po 41 metų, tarsi nukirsto medžio ūglis, vėl atgimė, vaizdžiai papasakojo Jėzaus draugijos archyve Romoje dirbantis dr. Robertas Danieliukas SJ. Latvijos universiteto Teologijos fakulteto doktorantas Reinis Norkārklis supažindino su uždraustosios Jėzaus draugijos veikla Rusijai priklausiusiose Latvijos žemėse 1773–1820 m. „Bičiuliai be Draugijos: buvę jėzuitai Lietuvoje po 1773 m.“ – tokia buvo Vilniaus universiteto istoriko dr. Liudo Jovaišos pranešimo, kuriame jis supažindino, kaip po Draugijos panaikinimo susiklostė žymesnių Lietuvoje dirbusių jėzuitų likimai, tema. Dar apie vieną jėzuitą – Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje dirbusį šventąjį Andriejų Bobolą, visuotinėje Bažnyčioje minima gegužės 16 d., – kalbėjo vysk. Jonas Boruta SJ.

Konferencija baigta Šv. Kazimiero bažnyčioje Mišiomis, kurioms vadovavo arkiv. Sigitas Tamkevičius SJ, ir iš įvairių Lietuvos vietų į konferenciją susirinkusių dalyvių apage.

-jg-

Paminėti kryžių naikinimo įvykiai

Šiomet sukanka lygiai 50 metų nuo 1964 m. iš gegužės 28-osios į 29-ąją nakties, kai Šilalės rajone, Paragaudžio kaime, buvo sunaikinta kelios dešimtys pakelėse stovėjusių medinių kryžių. To meto sovietų valdžios įsakymu iš Kvėdarnos ir Pajūralio regiono pakelių su specialia technika buvo verčiami žmonių pastatyti mediniai kryžiai, vežami į nuošalią Paragaudžio kaimo vietovę ant Jūros upės kranto ir čia deginami, o paryčiais likučiai sumesti į upę. Žmonės išsaugojo šią kryžių naikinimo vietą ir Lietuvai atgavus nepriklausomybę čia šiems įvykiams atminti buvo pastatytas medinis kryžius, vietovė aptverta medine tvorele. Jau daugiau kaip 20 metų, artinantis tų skaudžių įvykių laikui, gausus būrys tikinčiųjų susirenka į šią skausmo ir kančios vietą ir meldžiasi giedodami Gegužines pamaldas. Kiekvienais metais prieš tai ši vieta sutvarkoma, šiomet aptverta nauja tvorelė, perdažyti abu čia pastatyti kryžiai, pasodinta gėlių.

Gegužės 24 dienos vakarą Paragaudžio kaime esančioje kryžių naikinimo vietoje Gegužinėse pamaldose dalyvavo Kvėdarnos parapijos klebonas kun. Juozas Rudys, kaimyninės Pajūralio parapijos klebonas kun. Kazimieras Žasytis, Telšių vyskupo Jono Borutos SJ įgaliotas jo vardu pasveikinti susirinkusiuosius Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos prefektas kan. Andriejus Sabaliauskas, Šilalės miesto ir rajono meras Jonas Gudauskas, Kvėdarnos seniūnas ir gausus būrys šio kaimo ir apylinkių gyventojų.

Pradžioje visus pasveikino Kvėdarnos parapijos klebonas kun. J. Rudys ir pakvietė melstis už tuos, kurie anuomet naikino kryžius, prašant jiems Dievo gailestingumo, taip pat už visus, kurie rūpinasi, kad ši skaudžius įvykius menanti vieta būtų išsaugota ir puoselėjama. Gegužinėms pamaldoms vadovavo, o po jų Telšių vyskupo J. Borutos SJ vardu visus pasveikino kan. A. Sabaliauskas.

Po pamaldų netoli esančioje aikštelėje dalytasi atsiminimais apie to meto kraupius įvykius. Į susirinkusiuosius taip pat kreipėsi Šilalės savivaldybės ir rajono meras Jonas Gudauskas, Kvėdarnos seniūnijos seniūnas, bendruomenių atstovai. Visų kalbose nuskambėjo mintis, jog norint, kad šitie kraupūs įvykiai nebesikartotų, būtina neužmiršti istorijos ir ugdyti jaunimą eiti tikėjimo keliu.

-kasab-

Maldos vakaras „Išdrįsk tikėti“

Gegužės 30 d. vakare Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje surengtas atviras maldos vakaras „Išdrįsk tikėti“ su misionieriais iš Anglijos, katalikų charizminių bendruomenių tarnysčių vadovais Davidu Payne'u, Timu Stevensu ir Tomu O'Neillu. Ši maldos vakarą ir kitus misionierių viešnagės susitikimus Kaune rengė bendruomenės „Gailestingumo versmė“, „Gyvieji akmenys“, „Naujoji Sandora“, „Užtarėjų bendruomenė“, ALFA, Naujosios evangelizacijos tarnyba, Kauno pranciškoniškasis jaunimas.

Patį pirmąjį Sekminių devyndienio vakarą renginys vyko pilnutėlėje konferencijų salėje. Gausūs jo dalyviai susidomėję klausėsi svečių liudijimų, su-tartinai šlovino Viešpatį, meldė Šventosios Dvasios atėjimo, kad jos šviesa ateitų į širdis ir gyvenimus.

Kun. **Tomas Kedušis** atleistas iš Šeduvos Šv. Kryžiaus Atradimo bei Dambavos Dievo Apvaizdos parapijos klebono pareigų ir paskirtas Klovainių Švč. Trejybės parapijos klebonu.

-Š-

Vilkaviškio vyskupijoje

Kun. **Arminas Lukoševičius** atleistas iš Šakių parapijos vikaro pareigų ir išleistas studijuoti į Romą.

Kun. **Vitalij Volodkovič** atleistas iš Kalvarijos parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šakių parapijos vikaru.

Kun. **Romas Budrevičius** paskirtas Kalvarijos parapijos vikaru ir paliktas eiti ankstesnes pareigas.

Kun. **Rimantas Simanavičius** atleistas iš Liudvinavo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Alytaus Šv. Angelų Sargų parapijos vikaru.

Kun. **Žydrūnas Kulpys** paskirtas Liudvinavo parapijos klebonu ir paliktas eiti ankstesnes pareigas.

-Vlk-

Telšių vyskupijoje

Telšių Vyskupo Jono Borutos dekretu nr. 385 iš Telšių katedros kanauninkų kapitulos pirmininko pareigų atleistas Šilalės dekanato dekanas, šios parapijos klebonas kan. **Algis Genutis** ir dekretu nr. 386 kanauninkų kapitulos pirmininku paskirtas Telšių dekanato vicedekanas, Telšių katedros administratorius kan. **Domas Gatautas**.

-T-

Apdovanojimai žiniasklaidininkams

Jau šešioliktus metus iš eilės, birželio 1-ąją minint Pasaulinę visuomenės komunikavimo priemonių dieną, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius *Bažnyčios kronikos* fondo vardu paskelbia apdovanojimus žiniasklaidininkams už sąžiningos ir principingos žurnalistikos bei krikščioniškųjų vertybių puoselėjimą viešojoje erdvėje. Šiais Šeimos metais *Bažnyčios kronikos* fondas apdovanojo:

Poetą ir vertėją Antaną Gailių – už kryptingai įgyvendinamą šv. Jono Pauliaus II skelbtą siekį persmelkti kultūrą krikščionybės druska; už literatūriškai įtaigų, bendražmogiškai gilų ir egzistenciškai jautrų pamatinių krikščioniškų klausimų, kultūros reiškinių ir kasdienybės patirčių apmąstymą komentuose, esė, interviu, skelbiamuose katalikų radijo „Mažosios studijos“, „Artumos“ bei „Naujojo Židinio-Aidų“ žurnalu ir kitų žiniasklaidos kanalų; už uolų krikščioniškojo gyvenimo liudijimą, suderinantį šeimos pašaukimą su reikliu vertėjo ir rašytojo profesionalumu bei plačiašake visuomenine kultūrine veikla; už sektingą nuostatą plėtoti autentiškas susitikimo kultūros erdves, kelti pakrikštytųjų intelektualų atsakomybės už Bažnyčią, valstybę ir tautą klausimus, žadinti visų pilietinį budrumą, ugdyti krikščioniškąją brandą.

Mindaugą Buiką – už išstvermingą ir vaisingą darbuotę krikščioniškos minties, kultūros ir visuomenės laikraštyje „XXI amžius“, taip pat bendradarbiavimą kitose katalikų žiniasklaidos priemonėse, radijo ir televizijos programose. Ypač pagirtinos jo nenuilstamos pastangos aprėpti turiningo visuotinės Bažnyčios gyvenimo panoramą, remiantis krikščioniškųjų informacijos agentūrų duomenimis, ir nuolatinis jo dėmesys žmogaus gyvybės bei orumo apsaugos tematikai, sustiprinamas asmenišką tikėjimo liudijimo.

Apdovanojimus arkivyskupas S. Tamkevičius įteikė iškilmingai švenčiant Kauno arkivyskupijos dangiškojo globėjo Šv. Jono Krikštytojo Gimimo iškilme birželio 24 dieną.

-kait-

Vilniaus arkivyskupijos dekanatų pertvarkymas

Vilniaus arkivyskupijoje pertvarkyta dalis dekanatų. Vilniaus, Nemenčinės ir Maišiagalos dekanatai panaikinami, o vietoj jų įsteigiami Vilniaus I, Vilniaus II, Kalvarijų ir Naujosios Vilnios dekanatai.

Davidas Payne`as, Timas Stevensas ir Tomas O`Neillas, šeimos vyrai, auginantys po kelis vaikus, dabar tarnaujantys evangelizacinei misijai, liudijo, kaip Dievas juos išvadavo iš įvairių priklausomybių, akino būti atvirus Tėvo meilei, kvietė atiduoti savo gyvenimo vairą Šventajai Dvasiai, kasdien šauktis jos, kad ji perkeistų širdis ir gyvenimą.

Katalikų evangelizacijos organizacijai *Catholic Faith Exploration* vadovaujantis Davidas Payne`as pasakojo, kaip jaunystėje gyventas „laisvas“ gyvenimas, pinigai, narkotikai nepajėgė užpildyti širdyje buvusios tuštumos. Būdamas 25-erių pajuto artėjančią mirtį (daug jo draugų jau buvo mirę nuo priklausomybių). „Motina maldoje nuolat kovojo už mane“, – sakė svečias, kaip stebuklą prisimindamas ir tuomet išgirstą pamokslą apie Jėzų. Davidas atsivertė, bet dar buvo priklausomas nuo narkotikų. Maldos grupėje senyvos airės moterys, meldusios jam Šventosios Dvasios išlaisvinimo, išmeldė pagijimo nuo kvaišalų stebuklą. Tačiau dar teko įveikti nepasitikėjimą savimi, žemą savivertę, baimę įsipareigoti, kurti šeimą. Vėliau pažinta Tėvo meilė visa pakeitė, suteikė jėgų. Misionierius iš Anglijos karštai ragino klausytis Tėvo širdimi – ją tarsi radijo imtuvą taip sureguliuoti, kad ji nuolat „jungtųsi“ su Tėvo balsu. Svečias pabrėžė, jog nesame pašaukti patys save pakeisti. Jėzus keičia, Jis nori, kad silpnūmai, blogis žmoguje būtų nuskaptuotas. Tačiau Jis darbuojasi ne plaktuku, ne jėga. Jėzus iš meilės ant kryžiaus nukryžiuavo žmogaus silpnumą, tą dalį, kurią reikia perkeisti.

„Tai ir yra Evangelija: kai patikime, kad viskas gali keistis, tada ir pradeda keistis“, – liudijo misionierius. Jis uždegančiai kalbėjo apie Šventąją Dvasią, kuri, būdama Guodėja, Padėjėja, Gynėja ir Užtarėja, ateina pas jos besišaukiantį. Ji, kaip ir ankstyvojoje Bažnyčioje, teikia galią, tad ir šią dieną matome, kaip Šventosios Dvasios įgalinti vyrai ir moterys veikia su charizmine jėga.

Timas Stevensas pasidalijo, kaip gyvenimo tuštumą bandė užpildyti darbu kriminalinėje policijoje (buvo tikras darboholikas), tačiau per kitą maldą buvo Dievo perkeistas; svečias pabrėžė, jog niekada ne vėlu melstis – už save ir už kitus. Tomas O`Neillas liudijo Dievo gailėstingumą, kuris jį išlaisvino iš baisios vergovės ir leido išgyventi tikros laisvės pojūtį.

Vakaras baigtas užtarimo malda. Šeštadienį svečiai vedė seminarą minėtoms bendruomenėms, o sekmadienį po šv. Mišių Šv. Jurgio Kankinio (pranciškonų) bažnyčioje vadovavo atskiriems vyrų ir moterų užsiėmimams temomis „Siauri vartai“ ir „Kaip melstis už savo vyrus“.

-kait-

Alytaus dekanato šeimų šventė

Gegužės 18 d., sekmadienį, Alytuje surengta šeimų šventė prasidėjo šv. Mišiomis Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčioje. Gausiai susirinkusios šeimos meldėsi, klausėsi kunigo dr. Žydrūno Kulpio, perdavusio vyskupo Rimanto Norvilos linkėjimus ir kvietusio pasvarstyti, kas svarbiausia šeimoms. Svarbiau už tarpusavio meilę turėtų būti Dievo meilė, nes ji eina pirmiau didžiajame Dievo įsakyme, ja remiasi ir žmogiška meilė.

Tą patį tvirtino ir teatro salėje susirinkusiems liudijusios įvairaus amžiaus alytiškių šeimos. Vyriausia iš jų drauge nugyveno jau 60 metų. Iš Dievo

meilės jos sėmėsi jėgų užauginti savus ir priglauštus vaikus, pakelti įvairius gyvenimo sunkumus. Vaikai tuo metu žiūrėjo nuotaikingą Alytaus miesto teatro spektaklį „Katės namai“, bendravo su aktoriais.

Jaunimas apie meilę kalbėjosi su kunigais Ž. Kulpiu ir Aurimu Stiklakiu bei Braukylų šeima iš Marijampolės. Vyresnieji tuo metu klausėsi kun. Artūro Vaškevičiaus ir dr. Nijolės Liobikienės minčių apie tvirtus krikščioniškus šeimos pamatus. Ką apie šeimą ir vertybes kalba vaikų piešiniai, įdomiai aiškino dailės mokytojas ekspertas Valentinas Butanavičius.

Vėliau buvo apdovanoti į projektą „Tvirta šeima – stipri tauta“ įsitraukę mokiniai ir jų mokytojai, kurie dalyvavo piešinių konkurse bei žygyje už gyvybę ir šeimą „Šeima – gyvybės lopšys ir kelio į šventumą pradžia“ į Pivašiūnus. Projektas, vykdomas jau ketvirtus metus, Šeimos metais įgijo ypatingą reikšmę. Aktyviems dalyviams dėkojo Alytaus dekanato šeimos centro vadovė Rita Kaupinienė, šio centro savanorė tikybos mokytoja metodininkė Eugenija Baltruokevičienė, dekanas g. kan. Arūnas Užupis. Jo rūpesčiu šventė tikrai atitiko savo pavadinimą „Kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų“. Buvo apščiai vaišių, linksmos muzikos, atliekamos Krokialaukio kapelos „Mazgucis“, geros nuotaikos ir švytinčių akių.

-všci-

Išrinktas naujas *Caritas Europa* prezidentas

Gegužės 21–22 d. Olandijoje vykusios *Caritas Europa* organizacijos regioninės konferencijos metu naujuoju organizacijos prezidentu buvo išrinktas Gento (Belgija) vyskupas Lucas Van Looy. Naujojo prezidento kadencija truks iki 2019 metų.

Pasak *Lietuvos Caritas* konferencijoje atstovaujančios generalinės direktorės Janinos Kukauskienės, naujasis prezidentas daug metų rūpinosi *Caritas* ir pagalbos vargstantiesiems reikalais savo šalyje, susidūrė su socialinėmis problemomis ir padėjo žmonėms.

„Matome, kad skurdas ir socialinė atskirtis visoje Europoje tampa vis didesne problema. Įveikti naujus iššūkius ir efektyviai padėti žmonėms atsistoti ant kojų galime tik kartu visi sutelkę jėgas“, – sveikindama naująjį *Caritas Europa* prezidentą sakė J. Kukauskienė.

Caritas Europa yra *Caritas* organizacijų tinklas, vienijantis Europos žemyne įsikūrusias 49 organizacijas iš 46 šalių. Šios organizacijos nare *Lietuvos Caritas* tapo 1991 metais.

-Ici-

Vilniaus I dekanatą sudaro Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislavo arkikatedros bazilikos, Šv. ap. Baltramiejaus, Šventosios Dvasios, Šv. Mikalojaus, Šv. ap. Petro ir Povilo, Šv. Pranciškaus Asyžiečio, Šv. Teresės ir Visų Šventųjų parapijos su jų teritorijose esančiais rektoratais, bažnyčiomis ir koplyčiomis.

Vilniaus II dekanatą sudaro Pal. Jurgio Matulaičio, Švč. Jėzaus Širdies, Šv. Jono Bosko, Šv. Juozapo, Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Šv. arkangelo Rapolo parapijos su jų teritorijose esančiais rektoratais, bažnyčiomis ir koplyčiomis.

Kalvarijų dekanatą sudaro Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų), Alionių Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo, Dūkštų Šv. Onos, Eitminiškių Šv. Antano Paduviečio, Karvio Šv. Juozapo, Maišiagalos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų, Paberžės Švč. Jėzaus Širdies, Riešės Šv. vysk. Stanislovo, Sudervės Švč. Trejybės ir Šilėnų Švč. M. Marijos parapijos su jų teritorijose esančiais rektoratais, bažnyčiomis ir koplyčiomis.

Naujosios Vilnios dekanatą sudaro Švč. M. Marijos, Taikos Karalienės (N. Vilnios), Šv. Kazimiero (N. Vilnios), Kristaus Karaliaus ir šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės (Pavilnio), Balingrado Dievo Apvaizdos, Bezdonių Švč. M. Marijos, Aušros Vartų Gailestingumo Motinos, Buivydžių Šv. Jurgio, Lavoriškių Šv. Jono Krikštytojo, Medininkų Švč. Trejybės ir šv. Kazimiero, Mickūnų Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų, Nemenčinės Šv. arkangelo Mykolo, Rudaminos Švč. M. Marijos, Gerosios Patarėjos, Rukainių Šv. arkangelo Mykolo, Sužionių Šv. Felikso Valua ir Šumsko Šv. arkangelo Mykolo parapijos su jų teritorijose esančiais rektoratais, bažnyčiomis ir koplyčiomis.

Parudaminio Kristaus Atsimainymo parapija iš panaikinamo Nemenčinės dekanato prijungiama prie Trakų dekanato.

Balingrado Dievo Apvaizdos parapija atskiriama nuo Švenčionių dekanato ir prijungiama prie Naujosios Vilnios dekanato.

-Vn-

Pranciškus Šventojoje Žemėje

(KAI) Gegužės 24–26 d. popiežius Pranciškus lankėsi Šventojoje Žemėje – viešėjo Jordanijoje, Palestinoje ir Izraelyje. Pasak popiežiaus, pagrindinis jo piligrimystės tikslas buvo paminėti popiežiaus Pauliaus VI ir ortodoksų patriarcho Atenagoro istorinio susitikimo 50-ąsias metines. Bendrai paminėti šį įvykį popiežiui pasiūlė Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus. Kitas Pranciškaus kelionės tikslas buvo padrašinti siekti taikos Artimuosiuose Rytuose. Ypatingo žiniasklaidos dėmesio sulaukė popiežiaus kvietimas Izraelio ir Palestinos prezidentams atvykti į Vatikaną melstis dėl taikos. Kvietimas buvo priimtas ir netrukus, birželio 8 d., Sekminių dienos vakare, Vatikanu soduose įvyko maldos susitikimas, kuriame drauge su popiežiumi Pranciškumi dalyvavo abu prezidentai su savo delegacijomis, taip pat popiežiaus svečias patriarchas Baltramiejus.

Vienybės ženklai

Piligriminės kelionės Šventojoje Žemėje siekį ženklino simbolinis popiežiaus Pranciškaus ir patriarcho Baltramiejaus apsikabinimas aikštėje prie Šv. Kapo bazilikos. Šioje bazilikoje jiedu drauge vadovavo ekumeninėms pamaldoms, kurias šventė drauge su kitų krikščioniškųjų konfesijų hierarchais. Prieš pamaldas popiežius Pranciškus ir patriarchas Baltramiejus susitiko Jeruzalės apaštališkojoje delegatūroje, kur pasirašė bendrą deklaraciją. Joje Bažnyčių vadovai teigia, kad ši bendra piligrimystė reiškia bendrą Dievo valios ieškojimą, neatskiriamą nuo vienybės paieškų; tai naujas ir būtinas žingsnis vienybės link.

Baigiant piligriminę kelionę lėktuve vykusioje spaudos konferencijoje popiežius sakė, kad su patriarchu Baltramiejumi taip pat svarstė bendros Velykų šventimo datos nustatymą.

Bendrystė su žydais ir musulmonais

Gegužės 26 d. Izraelio didžiajame rabinatė vykusiame susitikime popiežius Pranciškus prisiminė, kad būdamas Buenos Airių arkivyskupu užmezgė bičiuliškus santykius su daugeliu judaizmo išpažinėju. Pasak jo, ši draugystė yra Vatikanu II Susirinkimo, ypač deklaracijos *Nostra aetate*, vaisius. Jis taip pat įvertino 2002 m. prasidėjusį dialogą tarp Izraelio didžiojo rabinato ir Vatikanu santykių su judaizmu komisijos. Vyriausiasis aškenazių rabinas Dawidas Lau prašė popiežiaus Pranciškaus sukviesti pasaulio religijų vadovus į susitikimą, kuriame būtų iškilmingai pasmerktas piktnaudžiavimas smurtu religijos vardu.

Jaudinantis tarpreliginio bendravimo pavyzdys buvo Didžiajame rabinatė įvykęs trumpas popiežiaus susitikimas su sergančiu šešiolikmečiu krikščioniu arabu, tikinčiu, kad Šventojo Tėvo palaiminimas padės jam pasveikti. Vaikinas kreipėsi į vyriausiąjį rabiną Lau, prašydamas sudaryti galimybę sutikti popiežių.

Jau vizito pradžioje Jordanijoje popiežius išreiškė didelę pagarbą musulmonų bendruomenei. Jeruzalėje, prie Uolos Kupolo mečetės, popiežių pasitiko didysis muftijus Muhammad Ahmad Hussayn. Nusivęs apavą popiežius įžengė į musulmonų šventovę, kuri žymi Abraomo aukos vietą. Jis kalbėjo apie trims religijoms svarbią Abraomo figūrą, jo piligrimystės pavyzdį. Musulmonų vadovai prašė popiežių padėti spręsti santykių su Izraelio valdžia problemas.

Pranciškaus gestai

Pasaulį žaibiškai apskriejo atvaizdas, kuriame popiežius Pranciškus meldžiasi prie grafičiais išrašytos betoninės užtvartos, skiriančios Bėtliejų nuo Jeruzalės. Palestiniečiai pareiškė, kad planuoja išleisti pašto ženklą su šiuo atvaizdu.

Popiežius padarė ir izraeliečiams reikšmingų gestų. Jis buvo pirmasis istorijoje popiežius, padėjęs gėlių vainiką prie sionizmo kūrėjo Theodoro Herzlio paminklo. Izraelio premjero Benjaminu Netanyahu prašymu jis trumpam sustojo pasimelsti prie paminklo palestiniečių teroristinių išpuolių aukoms. Vatikanu atstovas žiniasklaidai t. Federico Lombardi SJ vėliau pakomentavo, kad šiais simboliniais gestais norėta išlaikyti pusiausvyrą, nes kai kuriuos izraeliečius įžeidė tyli popiežiaus malda prie betoninės saugumo užtvartos, ypač todėl, kad toje vietoje ant sienos buvo daug Izraelio politiką kritikuojančių užrašų.

Jad va-Šem memoriale popiežius pabučiavo ranką kiekvienam iš šešių jam pristatytų gyvų išlikusių Šoa liudininkų. Popiežiaus meditacijoje akcentuoti skausmas, kaltė ir pasigailėjimas, susiejant kaltės išpažinimą su prašymu atleisti.

Tel Avivo oro uoste popiežius priminė apie šešis milijonus Šoa tragedijoje žuvusių žydų. Pranciškus kalbėdamas pavartojo ne „Holokausto“, bet „Šoa“ sąvoką (dėl šių dalykų buvo kritiškų pastabų po 2009 m. Benedikto XVI kelionės Šventojoje Žemėje). Prie Raudų sienos popiežius paliko savo ranka ispanų kalba užrašytą „Tėve mūsų“ maldą, taip pat nuoširdžiai apsikabino su jį kelionėje lydėjusiais žydu ir musulmonu. Simboliška buvo tai, kad tarp Pranciškų Šventojoje Žemėje lydėjusių asmenų buvo du jo bičiuliai, su kuriais jis puoselėjo tarpelinį dialogą Argentinoje: rabinas Abrahamas Skorcka ir Islamo centro generalinis sekretorius Omaras Abboudas.

Taikos pasiuntinys

Šventasis Tėvas ne kartą ragino tęsti dialogą siekiant taikos. Jis pakartotoj Benedikto XVI prieš penkerius metus Jeruzalėje pasakytą raginimą visuotinai pripažinti, kad Izraelio valstybė turi teisę egzistuoti, džiaugtis

taika bei saugumu, gyvendama tarp visos tautų bendrijos pripažintamų sienų; taip pat pripažintina palestiniečių tautos teisė turėti suverenią nepriklausomą tėvynę, oriai gyventi ir laisvai judėti.

Popiežius Pranciškus ypač nuoširdžiai buvo priimtas šalių vadovų. Jordanijos karalius Abdullah lydėjo popiežių po kasinėjimus Užjordanės Betanijoje. Palestinos prezidentas Mahmudas Abbasas laikydamas popiežių Pranciškų už rankos vedėsi jį į prezidento rūmus, taip pat, nors yra musulmonas, dalyvavo popiežiaus Mišiose Betliejuje. Šiltas tarpusavio supratimas ir draugiškumo gestai sieja popiežių Pranciškų su 92 m. (vizito metu bebaigiančiu kadencija) Izraelio prezidentu Shimonu Peresu, kuris taip pat dalyvavo jo vizito programoje.

Ganytojiškas sustiprinimas

Šventasis Tėvas savo kelionėmis visuomet siekia sustiprinti vietos katalikus. Mišiose Jordanijos sostinės Amano stadione dalyvavo apie 30 tūkstančių tikinčiųjų. Per Mišias 1400 vaikų priėmė Pirmąją Komuniją. Gegužės 25 d. Mišiose Betliejuje Pranciškus kalbėjo apie Kūdikių Jėzaus mums keliamus klausimus: visiems daro gėdą tai, kad pasaulyje daugybė vaikų išnaudojami, paverčiami smurto ir prekybos objektu, jiems tenka pabėgėlių dalia. Pasak jo, kiekvienas vaikas yra vilties ir gyvybės ženklas, leidžiantis „diagnozuoti“ šeimos, visuomenės, viso pasaulio sveikatos būklę.

Vakarinės menėje popiežius aukojo Šventosios Dvasios atsiuntimo iškilmės Mišias drauge su Šventosios Žemės ordinarais. Vieta, kur gimė Bažnyčia, primena atsisveikinimą su Viešpačiu, drauge ir pažada, kad Jėzus niekuomet nepaliks mokinių. Getsemanės bažnyčioje Pranciškus susitiko su pašauktaisiais į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą. Jis drąsino kunigus, vienuolius ir seminaristus išgyventi buvimą Šventojoje Žemėje kaip dovaną ir atsakomybę.

Pagalba pabėgėliams

Užjordanės Betanijoje, nebaigtame statyti katalikų bažnyčios pastate, popiežius susitiko su beveik šešiais šimtais pabėgėlių ir neįgaliųjų, krikščionių ir musulmonų. Šventasis Tėvas dėkojo Jordanijos valdžiai ir gyventojams už didžiadvasišką pabėgėlių iš Sirijos ir Irako priėmimą. Popiežius pakartojo raginimą siekti taikos Sirijoje derybomis ir laikytis humanitarinės teisės užtikrinant būtiną pagalbą kenčiantiesiems.

Pranciškonų piligrimų centre *Casa Nuova* popiežius pietavo su aštuoniomis palestiniečių šeimomis, tarp jų taip pat buvo pabėgėlių. Viena iš arabų šeimų buvo išvaryta iš kaimo Galilėjoje ir, nepaisant teismų sprendimų, negali grįžti į savo teritoriją; kitos šeimos žemės nuosavybę atskyrė vadinamoji saugumo siena. Tarp pietavusių buvo ir šeima, laukianti galimybės gyventi kartu: pagal Izraelio teisę palestiniečiui sutuoktiniui nelengva gauti leidimą gyventi Jeruzalėje. Tarp šeimų buvo taip pat tokia, kurios sūnus atlieka bausmę Izraelio kalėjime iki gyvos galvos.

Po to popiežius Pranciškus susitiko su vaikais Dheisheh pabėgėlių stovykloje. Popiežių pasitiko transparentai, reiškiantys nuoskaudą dėl arabų palestiniečių prarastų teritorijų po 1948 m. Izraelio valstybės įkūrimo. Popiežius Pranciškus improvizuotoje sveikinimo kalboje pasakė: „Skačiau jūsų plakatus ir supratau jūsų žinią.“ Jis prašė atsiminti, kad smurtas nugalimas ne smurtu, o tik taika; tik taika ir darbas gali užtikrinti ramią ateitį.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

LVK generalinis sekretoriatas / kun. Kęstutis Smilgevičius
Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 690 egz.

ISSN 1392-6098